

Matiu

Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo İtəm Matiu Təməte

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Matiu

?Pah təməte naoa u? Matiu təməte naoa u. In etəm tuelef kit rəha İesu. Nərgin kit min u Lifae. Matiu in etəm İsrəl itəm tatos məni rəha takis rəha kapman rəha Rom. Məto İesu təmaun-in məmə in otuwa rəhan kit etəmim.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte naoa u tatuwin o netəm İsrəl, məto təməte e nəghatən Kris itəm tahmen əm e Bislama rəha netəm min rafin ikin əh.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Naoa u tatilpin Oltesteman ne Niutesteman məto-inu in tatəghat-in tepət e nəghatən rəha ien min rəha Uhgın aupən itəm kəməte e Oltesteman. E nian rəha İesu, netəm İsrəl kəmoatatig ahgin kapman rəha Rom. Kəmoatəsaahgin suah kit itəm otuwa mosmegəh ilat. Koataun-in suah u məmə Kristo, o Mesaea.

?Təməte naoa u o naka? Matiu təməte naoa u məmə otən-iarəp wir məmə İesu in Kristo (Mesaea), etəm itəm Uhgın tinəmən rəkis məmə otəpanahl-ipa məmə otuwa mosmegəh İsrəl. Matiu təməghat-in nəghatən tepət rəha Uhgın e Oltesteman itəm ien min kotəghat-in İesu, kən matəgətun məmə nəghatən min u kotiet-pa e nəmegəhən rəha İesu. Kən Matiu tolkeike məmə

netəmim okotitun məmə İesu in Kig itəm in ilis e kig mın rafın.

Tipi İesu Kristo rat mın
(Luk 3:23-38)

¹ Inu nərgi tipi İesu Kristo rat mın, kit in Kig Tefit, kən kit mın in Epraham.

² Epraham in tata rəha Aisak,

kən Aisak in tata rəha Jekop,

kən Jekop in tata rəha Juta ne pian mın,

³ kən Juta in tata rəha Peres ne Sera, rəhalau mama u Temar,

kən Peres in tata rəha Hesron,

kən Hesron in tata rəha Ram,

⁴ kən Ram in tata rəha Aminatap,

kən Aminatap in tata rəha Nason,

kən Nason in tata rəha Salmon,

⁵ kən Salmon in tata rəha Poas u rəhan mama Rehap,

kən Poas in tata rəha Opet u rəhan mama u Rut,

kən Opet in tata rəha Jese,

⁶ kən Jese in tata rəha Kig Tefit.

Kən Kig Tefit in tata rəha Solomon u rəhan mama in pətan rəha Uria aupən,

⁷ kən Solomon in tata rəha Rehopoam,

kən Rehopoam in tata rəha Apia,

kən Apia in tata rəha Asa,

⁸ kən Asa in tata rəha Jehosafat,

kən Jehosafat in tata rəha Jehoram,

kən Jehoram in pipi rat rəha Usia,

1:1: Jen 22:18; 1 Kron 17:11 **1:3:** Jen 38:29-30; Rut 4:18-22

1:5: Rut 4:13-17 **1:6:** 2 Saml 12:24

- ⁹ kən Usia in tata rəha Jotam,
 kən Jotam in tata rəha Ahas,
 kən Ahas in tata rəha Hesehia,
¹⁰ kən Hesehia in tata rəha Manase,
 kən Manase in tata rəha Amon,
 kən Amon in tata rəha Josaea,
¹¹ kən Josaea in tata rəha Jekonaea ne pian
 m̄in, kən uarisig lan, tikim̄ir m̄in rəha
 noanol m̄in rəha Isrel kəmotəm̄ik ilat mo-
 tuw̄in Papilon m̄əm̄ə ilat okotuwa slef m̄in
 rəhalat.
¹² Kən inu nərḡi pipi m̄in itəm̄ təm̄ətuoun e nian
 noanol m̄in rəha Isrel kəmotuw̄in Papilon.
 Jekonaea in tata rəha Sealtiel,
 kən Sealtiel in pipi rəha Serupapel,
¹³ kən Serupapel in tata rəha Apiut,
 kən Apiut in tata rəha Eliakim,
 kən Eliakim in tata rəha Asor,
¹⁴ kən Asor in tata rəha Satok,
 kən Satok in tata rəha Akim,
 kən Akim in tata rəha Eliut,
¹⁵ kən Eliut, in tata rəha Eleasar,
 kən Eleasar in tata rəha Matan,
 kən Matan in tata rəha Jekop,
¹⁶ kən Jekop in tata rəha Josep u iərman rəha
 Meri.
 Kən Meri təm̄iləs Iesu, kən kətaun-in m̄əm̄ə
 Kristo itəm̄ Uhḡin təm̄ən m̄əm̄ə otahl-ipa.
¹⁷ Təm̄ətuoun e Epraham m̄ətoarus-pən Kig
 Tefit, pipi rat m̄in əm̄ u neen kəməte rəkis nərḡilat,
 ilat fotin. Kən təm̄ətuoun m̄in e Kig Tefit m̄ətoarus-
 pən noanol m̄in rəha Isrel kəmotuw̄in Papilon,

pipi rat m̄in ilat rafin fotin. K̄ən t̄əm̄ətuoun m̄in e noanol m̄in r̄əha Isrel k̄əmotuw̄in Papi- lon m̄ətoarus-p̄ən Kristo it̄əm̄ Uhgin t̄əm̄ən m̄əmə otahl-ipa, pipi rat m̄in ilat rafin fotin.

Naiir̄ən r̄əha Iesu Kristo
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Inu namnus̄ən r̄əha naiir̄ən r̄əha Iesu Kristo. Mama r̄əha Iesu, n̄ərḡin u Meri, k̄in̄ən r̄əkis m̄əmə okos r̄əhan k̄ətim̄ kan m̄əmə ot̄ət̄əu-p̄ən suah kit, n̄ərḡin u Josep. M̄əto e nian k̄əsueam̄ən əh muatiḡ kit̄iəh, k̄ən Josep t̄əsuw̄in̄ən əh mehm̄, m̄əto Narm̄in R̄əha Uhgin tinol m̄əmə Meri tin̄əp̄ək-əp̄ək r̄əkis.

¹⁹ K̄ən r̄əhan iagūihl Josep in et̄əm̄ ətuatip̄, k̄ən tat̄ət̄əlig-in m̄əmə otap̄əs Meri, m̄əto in t̄əsolkeikeən m̄əmə otol Meri taulis, k̄ən n̄ikin̄ t̄əht̄ m̄əmə ot̄əsən- iar̄əp̄ən k̄əm̄ net̄əm̄im̄.

²⁰ M̄əto nian n̄ikin̄ t̄əmat̄əht̄ m̄əmə in otol n̄ət̄əliḡən əh, k̄ən nagelo kit r̄əha Īər̄əm̄ərə t̄əmuwa ron e nap̄ilaiir̄ən m̄ən-ip̄ən k̄əm̄ in m̄əmə, “Josep, mip̄i Tefit rat. On̄ək̄əs̄əgin̄ən m̄əmə onakit Meri m̄əmə in r̄əham̄ p̄ətan, m̄əto-inu suak̄əku əh t̄ət̄atiḡ lan, in t̄əm̄isi-p̄ən əm̄ o Narm̄in R̄əha Uhgin.

²¹ K̄ən in ot̄il̄əs n̄ət̄in̄ kit īər̄man, k̄ən on̄əkaun- in n̄ərḡin m̄əmə Iesu m̄əto-inu in otosmeḡəh r̄əhan m̄in net̄əm̄im̄ e nol̄ən t̄ərat̄ m̄in r̄əhalat.”*

²² Nat̄im̄nat̄ m̄in rafin əh k̄əmotuwa kol əm̄ n̄ipahrien̄ən e n̄əghat̄ən r̄əha Īər̄əm̄ərə it̄əm̄ r̄əhan kit ien t̄əm̄ən aup̄ən ik̄in m̄əmə,

²³ “P̄ətan ək̄əku kit it̄əm̄ īər̄man t̄əsuw̄in̄ən əh ron, ot̄əp̄əs m̄əwiḡ, k̄ən pan̄il̄əs n̄ət̄in̄ kit īər̄man,

1:18: Luk 1:27,35

*

1:21: Iesu, n̄ip̄əti tat̄ən m̄əmə, “Īər̄əm̄ərə tatosmeḡəh”

1:21: Luk 1:31; 2:21

kən okaun-in nərgin məmə Emanuel,” inu nıpətın təmə, “Uhgın tətətig kitat min.”

²⁴ Kən nian Josep təmaiir, kən təmətəu-pən əm nəghatən rəha nagelo rəha İərəmərə. Kən təmuwın mit Meri muwa e rəhan latuənu məmə rəhan pətan,

²⁵ məto in təməsuwınən əh mehm matuwın matuwın mətoarus-pən Meri tılas nətın İərman. Kən Josep təmaun-in nərgin məmə İesu.

2

Netəm-iasol kəmotairahgin İesu

¹ İesu təmaiir əpəh nıtən rəha Jutia e taon Petlehem e nian Kig Herot Asol in təmatərəmərə lan. Kən uarisig ikın, netəm-iasol mın neen kəmotisi-par isəu motuwa Jerusalem. Kotenatig wır e nənən nıpəti məhau mın. Kən motuwa motətapəh məmə,
² “?Suakəku u in hiə, itəm in təmaiir məmə in kig rəha netəm İsel? Emotehm rəhan məhau təmə əpəh par, kən ekoatuwa məmə ekotos-ipən nisiiən kəm in.”

³ Nian Kig Herot Asol təməto nəghatən əh, ilat netəm Jerusalem nıkilat rafın təmərat.

⁴ Kən təmargəfimin pris asol mın ne İəgətun mın rəha Lou rəha nəfakən rəha netəm İsel, kən matətapəh olat məmə, “?Kristo itəm Uhgın tınəmən rəkis məmə otahl-ıpa, in otaiir hiə?”

⁵ Kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “In otaiir əpəh taon Petlehem e nıtən rəha Jutia. Məto-inu ien kit rəha Uhgın aupən, təməte tol min-nulan məmə,

⁶ 'Ik Petlehem əpəh e nītən Juta, okol kəsənən məmə ik nat əpnapin e netəm-iasol min əpəh ikin Juta, məto-inu etəm-iasol kit otisi-pən lam, kən in otatehm wir rəhak min netəm Isrel tahmen-pən e etəm tatehm wir rəhan sipsip min.' "

⁷ Kən Kig Herot Asol təmaun-in netəm kotenatig wir e nənən nīpəti məhau min kotuwa tuəfimin anion ilat, matətapəh olat məmə məhau əh təmər ətuatip e nian naka, kən kəmotən-ipən nian rəha məhau kəm in.

⁸ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, "Otuwin Petlehem motegəs-in wir suakəku. Nian onəkotehm un, kən nakotos nəghatən lan motuwa məmə io min ekuwin mos-ipən nisiiien kəm in."

⁹⁻¹⁰ Nian kəmotəto nəghatən əh, kəmotiet motuwin, kən motehm məhau ilouin itəm kəmotehm əpəh par. Nian kəmotehm min məhau əh, nīkilat təmagien təmagien. Kən məhau un təmaupən-in ilat muwin matətul ətuatip əh suakəku ilouin tətəpəl ikin. ¹¹ Kən kəmotuwin əh imə, motehm suakəku ilau rəhan mama Meri. Kən kəmotisin nulilat moatos-ipən nisiiien kəm suakəku əh. Kən kəmotielig nautə e rəhalat kətim min itəm nəmtilat tiəkis, moatos-ipən kəm in. Kəmoatos-ipən iaen u kol tatipit-ipit, ne nat kit min itəm nəmiəwin təwir nian katuwan e nigəm, nərgin u frankinsens, ne fomat itəm nəmiəwin təwir, nərgin u mir.

¹² Kən Uhgın təmən-iəhau ilat e napilairən məmə okəsotitəlig-pənən o Kig Herot Asol. Kən inəh ilat kəmotawilək-in Kig Herot motuwin-pən e suatip pisin moatuwin iməlat ikin.

Josep ne Meri kəmialəs Iesu məhlagim məhaluwın əpəh Ijip

¹³ Nian netəm kotenatig wir min u kəmotiet rəkis minoatuwin, kən nagelo kit rəha Uhgın təmuwa miet-arəpa o Josep e napilairən matən-ipən kəm in məmə, “Ətul uəhai, miləs suakəku ilau rəhan mama, onəkəhlagim məhaluwın əpəh Ijip. Kən onatəhlatig əh-ikin mətoarus-pən io əm ekən-ipinə min kəm ik məmə onəkəhalitəlig-pa min, məto-inu otəsuwəhən, Kig Herot Asol team-in suakəku u məmə otohamnu.”

¹⁴ Kən əmun e nian əh lapın, Josep təmətul miləs suakəku ilau rəhan mama məhlagim mətəhaluwın əpəh Ijip.

¹⁵ Kən kəmətəhlatig e niməptən əh mətoarus-pən Kig Herot Asol otimis. Nat u tinuwa məmə otol nıpahrienən e nəghatən itəm İərəməərə təmən rəkis aupa e nəghatən rəha ien kit tatən min-nulan məmə, “Emaun-in nətik iərman məmə otiet rəkis Ijip.”

Mopael min rəha Kig Herot Asol kəmotohamnu nisualkələh nəman

¹⁶ Kən e nian Kig Herot Asol təmitun məmə netəm kotenatig wir e məhau min kəməsotolən nəwian motawilək-in motagim, kən nıkin təmahmə pik agin. Kən in təmahl-ipən rəhan mopael min məmə okotuwın Petlehem ne ikin min rafin titəlau lan, məmə okoteam-in nisualkələh iərman min itəm rəhalat nup təsaprəkis-inən nup kəiu, kən okotohamnu ilat rafin. In təmitəpun nup kəiu nəhlan məto-inu nıkin təməht məmə nian

ətuatip əh itəm netəm kotenatig kəmotehm məhau lan.

¹⁷ Natimnat min u təmol nəghatən u tuwa mol nıpahrienən lan itəm ien Jeremaea tinəmən rəkis aupən ikin məmə,

¹⁸ “Netəm Rama kəmotəto pətan kit tətəsək tətəsək məto-inu tatəto tərət aɡin. Pətan əh in Rejel, in tətəsək o rəhan nisualkələh. Kən məsolkeikeən məmə suah kit otuwa məghat mıləs-ıpər min rəhan nətəligən məto-inu rəhan min nisualkələh kinotimis rafin.”*

Josep ne Meri ne suakəku kəməhaliet Ijip məhalitəlig-pən Nasaret

¹⁹ Uarisig e nian Kig Herot Asol təmimis, məto Josep ne Meri ne suakəku katəhlatig əh əpəh Ijip, kən nagelo kit rəha Uhgın təmuwa o Josep e napılaiirən kit matən-ıpən kəm in məmə,

²⁰ “Josep. Ətul mıləs suakəku ne rəhan mama kən məhalitəlig-pən e nəptən əh Isrel, məto-inu netəm min u kəmotolkeike məmə okotohamnu suakəku, ilat kinotimis rəkis.”

²¹ Kən Josep təmətul mıləs suakəku əh ne rəhan mama, kən məhalitəlig-pən min e nəptən əh Isrel.

²² Məto nian Josep təməto məmə Akeleas təmos nəme rəhan tata Kig Herot Asol matərəməyə e Jutia, kən in təməgin nitəlig-pənən Jutia. Kən Uhgın təməghat kəm Josep e napılaiirən kit min məmə in otəsuwınən Jutia, kən təmiet muwın ikin pişin e nitən asol Kalili.

²³ Kən kəməhaluwın mətəhlatig nitən əh Kalili e taon kit, nərgin u Nasaret, məmə otol nəghatən

2:18: Jer 31:15 * **2:18:** E ves u, nərgin u Retiel, tatətul o mama min rafin rəha Isrel.

rəha ien min rəha Uhg̃in aupən otuwa mol n̄ipahrienən. Ilat kəmotən-ipən məmə, “Okotən məmə in etəm Nasaret.”

3

*Jon Baptais tətamnus-iarəp nəghatən rəha Uhg̃in
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-9, 15-17;
Jon 1:19-28)*

¹ Nup min neen tinuwa minuw̄in rəkis, kən Jon Baptais təm̄iet-arəpa, kən mətamnus-iarəp nəghatən rəha Uhg̃in əpəh Jutia ikin taruən-aruən ikin, ² matən məmə, “Otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat min, kən motuw̄in o Uhg̃in, mətō-inu, nian itəm Uhg̃in otərəmərə e netəmim rafin tinatuwa iuəhkir.”

³ Jon Baptais u, itəm Aesea, ien rəha Uhg̃in aupən, təmatəghat-in məmə, “Suah kit tətəun əpəh ikin taruən-aruən ikin matən məmə, ‘Itəmat, otol əpen-əpenə rəha Iərəmərə, kən motol rəhan suatip tətuatip.’”

⁴ Jon tatuw̄in e natimnat itəm kəmol e n̄iməme nat megəh kit katən məmə kamel, kən rəhan kətəut kəmol e nuwigi kau, kən nig̃in nagwənən, tatun pitip ne nahui sukapak.*

2:23: Aes 11:1; 53:2; Luk 2:39; Jon 1:45 **3:2:** Mat 4:17; Mak 1:15

3:3: Aes 40:3 * **3:4:** Jon tatuw̄in e natimnat itəm tahmen e rəha ien Elaija təmatuw̄in lan aupən.

(2 King 1:8, Sek 13:4). Netəm Isrel, nikilat təmatəht məmə Elaija otitəlig-pa min e nətueintən nian kit min məmə otol əpen-əpenə e netəmim o nuwamen rəha Kristo (Mal 4:5-6). Uarisig, Iesu təmuhapik lan məmə Jon in ien kit tahmen e Elaija itəm niki netəmim tətəht məmə otuwa min. (Mat 11:14, 17:10-13). **3:4:** 2 King 1:8

⁵ Kæn netæmim tepæt kæmotisi-pæn Jerusalem, ne ikin min nitæn Jutia, ne ikin min iuæhkîr o nêhau æh Jotan, kæmotuwa mæmæ okotæplan Jon.

⁶ Kæn kæmotæn-iaræp ræhalat nolæn rat min, kæn in tæmol baptais elat e nêhau æh Jotan.

⁷ Mæto nian Jon tæmæplan mæmæ Farisi min ne Satusi min tepæt kæmotuwa mæmæ otol baptais elat, kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “! Itæmat nækotahmen e tægæluæ min! Ræhatæmat nolæn teko-eko. ?Nikitæmat tæht mæmæ okæmæ nækoatol æm baptais u, kæn onækotagim tænin nalpînæn ne nemæha ræha Uhgîn itæm otuwa? !Kæp!

⁸ Otol natimnat itæm koatægætun mæmæ næmotæuhlin nætæligæn ræhatæmat, motapæs pahrien nolæn rat min, kæn motuwîn o Uhgîn.

⁹ “Kæn sotæn atipæn kæm itæmat e nausitæn mæmæ itæmat nækotætuatip æm mæto-inu itæmat noanol min ræha Epraham. !Kæp! Inu nat æpnapîn æm. Iatæn kæm itæmat mæmæ nat æpnapîn kæpiel min æm, mæto Uhgîn titun næuhlinæn ilat kotuwa noanol min ræha Epraham.†

¹⁰ Mæto-inu roiu ne, Uhgîn tinætul matip rækis mæmæ otahtil-pæn nig æpæh e nækætîn. Kæn okæmæ nig kit tæsoe-inæn noan itæm tæwîr, kæn in otahtil mærakin-pæn e nigæm.

¹¹ “Roiu, iatol baptais etæmat e nêhau mæto-inu, itæmat næmotæuhlin ræhatæmat nætæligæn o nolæn rat min ræhatæmat. Mæto etæmim kit otuwa itæm

3:7: Mat 12:34; 23:33 † **3:9:** Netæm Isrel, nikilat tæht mæmæ in nat asol mæmæ ilat noanol pahrien ræha Isrel, mæto nat asol e niganæmti Uhgîn mæmæ netæmim okotækæike kæuhlin ræhalat nætæligæn kæn motol næwian. **3:9:** Jon 8:33,39; Rom 4:12 **3:10:** Mat 7:19; Luk 13:6-9

rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Kən io ləhau aɡin, esahmen-pənən məmə ekiləs rəhan put tahmen e rəhan iolwək. Kən suah əh, in otol baptais etəmat e Narmın Rəha Uhgın ne nigəm.

¹² In tatətul matip o nakilən nolən rəha netəmim məmə otoor netəmim, tahmen-pən e etəm tətasmus matoor nagwənən təwir ne nagwənən tərat. Tatos nagwənən təwir matuwın latuənu. Məto tətəra-kin-pən nagwənən tərat e nigəm asol itəm tatuəp nam-nun tikə.”

*Jon təmol baptais e Iesu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Kən Iesu təmiet e nitən Kalili muwa e nəhau Jotan məmə Jon otol baptais lan.

¹⁴ Məto Jon tatən-iəhau əskasik in mən-ipən məmə, “Tətuatip əm məmə ik onəköl baptais lak. ? Tahro natuwa məmə eköl baptais lam?”

¹⁵ Məto Iesu təməni-ipən kəm in məmə, “Kəp. Pəs otol nəhlan roiu. E nolən əh, kilau okioal nat kit itəm Uhgın tolkeike.” Kən Jon təmegəhan-in.

¹⁶ Kən Jon təmol baptais e Iesu, kən roiu aɡin Iesu təmə e nəhau, kən əmun nego e neai təmerəh, kən təməplan Narmın Rəha Uhgın təmeiuaiu-pa tahmen e mak, kən məpələh-pər lan.

¹⁷ Kən nəwia Uhgın təmisi-pən e neai matən məmə, “Inu nətik keike itəm iakölkeike pik, kən nikik tagien pik ron.”

3:11: Jon 1:26-27,33; Wək 1:5 **3:16:** Jon 1:32 **3:17:** Sam 2:7;
Aes 42:1; Mat 12:18; 17:5; Luk 9:35

4

*Setan tamos-ipən-os-ipən**kəm Iesu**(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

¹ Kən Narmin Rəha Uhgın təməghat-pən e niki Iesu məmə in otuwın əpəh ikin taruən-aruən ikin məmə Setan otos-ipən-os-ipən kəm in. Kən Iesu təmuwın ikin.

² Kən Iesu təmapəs nagwənən o nian foti, e nərəuiəgən ne lapın, kən uarisig lan nəumis təmus pik.

³ Kən Setan təmuwa minatos-ipən-os-ipən kəm Iesu mən-ipən kəm in məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, ən-ipən kəm kəpiel mın pəs kotəuhlin ilat motuwa motol pıret lan.”

⁴ Məto Iesu təmuhalpın nəghatən rəha Setan məmə, “Kəməte e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘Netəmim okol kəsotatigən e nagwənən əm, məto okotatig e nəghatən mın rafin itəm tətisi-pən o Uhgın.’”

⁵ Kən Setan təmit Iesu mian əpəh Jerusalem, e nətuei nimə əpəh ilis agın e Nimə Rəha Uhgın, ⁶ kən mən-ipən kəm Iesu məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, ətipən əpəh ləhau e nisip, məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, ‘Uhgın otən-ipən kəm rəhan nagelo mın məmə okoatehm wir ik, kən motiləs əm ik ilis e nelmilat məmə nəkəsorinən nelkəm məsın ne e kəpiel.’”

⁷ Kən Iesu təmuhalpın nəghatən rəha Setan məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən mın məmə, ‘Okol nəkəsotos-ipən-os-ipənən kəm rəhatəmat İərəmərə

4:1: Hip 2:18; 4:15**4:2:** Eks 34:28**4:4:** Dut 8:3, Kol 1:16-17**4:6:** Sam 91:11-12

Uhgîn mēmā otol nat kit, kən mēmā onəkotəplan mēmā in tətatiġ itəmat mīn, o kəp.’ ”

⁸ Kən Setan təmit mīn Iesu mian əpəh ilis e nītət asol, kən təməġətun in e kantri mīn rafin e nətueintən, ne nəsanənən rəhalat, ne natimnat wīr aġin mīn rafin itəm kotatiġ lan,

⁹ kən təmən-ipən kəm Iesu mēmā, “Natimnat rafin mīn əh, oekos-ipinə kəm ik mēmā onatərəmərə olat, okəmā nəkisin-pa nulim kən məfak-pa kəm io.”

¹⁰ Kən Iesu təmuhalpīn rəhan nəġhatən mēmā, “! Uwīn isəu, Setan! Naoa Rəha Uhgîn tatən mēmā, ‘Onəkotəfak əm kəm rəhatəmat Iərəmərə Uhgîn, kən in əm, onəkotol əm rəhan nətəliġən.’ ”

¹¹ Kən Setan təmaġim mapəs Iesu, kən nagelo mīn kəmotuwa motasitu lan.

Iesu tinətuoun matən-iarəp nəġhatən rəha Uhgîn e nītən Kalili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Kən e nian əh, kəmaskəlīm Jon Baptais kiləs-ipən e kalapus. Kən nian Iesu təməto nəġhatən lan, kən in təmiet muwīn e nītən Kalili.

¹³ Kən təmapəs natigən Nasaret, kən miet muwīn əpəh ləhau e taon kit, nərgīn u Kapaneam, iuəhkir o Lek Kalili, kən mətatiġ ikin əh e nītən asol rəha noanol mīn rəha Sepulun ne Naptali aupən.

¹⁴ Təmuwīn ikin əh mēmā nəġhatən rəha ien Ae-sea otuwa mol nīpahrienən lan itəm təmən aupən mēmā,

¹⁵ “Nəptən rəha noanol rəha Sepulun, ne nəptən rəha noanol rəha Naptali tətəməhl e suatip

tatuwɪn e lek Kalili, entənɪpən-pən e nəhau Jotan. Inu nɪtən asol Kalili, ima Iaihlua mɪn.

¹⁶ Netəm ikin kəmotatig e napinəpən, məto kəmotəplan nəhag-əhagən asol kit. Kən tɪnatian, kən nəhag-əhagən asol təmasiəgəpɪn ilat itəm kəmotatig e napinəpən rəha nɪmɪsən u tatəfətain ilat nian rafɪn.”

¹⁷ Kən mətuoun e nian əh, Iesu təmatən-iarəp nəghatən rəha Uhgɪn matən məmə, “Otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mɪn, kən motitəlig-pən o Uhgɪn, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgɪn tɪnatuwa iuəhkɪr.”

Iesu təmaun-in netəmim kuwɪt məmə okotətəu-pən in

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Iesu təmətaliwək e nɪkali Lek Kalili, kən məplan suah mil kəiu ilau pian, Antru ne Saimon, u nərgɪn kit mɪn u Pita. Ilau katuərakin net e Lek Kalili məto-inu ilau etəmim mil rəha niuwən nəm mɪn. ¹⁹ Kən təmən-ipən kəm ilau məmə, “Uea, mətəu-pa io, muea rəhak etəmim mil, kən io ekol itəmlau nakuea etəmim mil rəha niuwən netəmim məmə okotuwa rəhak mɪn netəmim.”

²⁰ Kən roiu agɪn, ilau kəmuapəs rəhalau net, kən muətəu-pən.

²¹ Kən Iesu təmətaliwək muwɪn noan məsɪn mɪn, kən məplan suah mil kəiu mɪn ilau pian, nərgɪlau u Jemes ne Jon, nətɪ Sepeti mil. Katuəpələh e nɪpəgnoa pot iləhal rəhalau tata matuəhl wir rəhalau net mɪn, kən Iesu təmaun-in ilau məmə okuea miauarisig-in in.

²² Kæn roiu agin, ilau kæmuætul muapæs pot ne tata rəhalau, kæn muætəu-pən Iesu.

Iesu tæmægætun netəmim kæn matol-wir netəmim e nimisən

(Luk 6:17-19)

²³ Kæn Iesu tæmaliwæk ikin min rafin e nitən Kalili, matægætun netəmim əpəh e nimə min rəha nuəfimənən, kæn matən-iarəp namnusən təwir rəha nərəməərən rəha Uhgın kəm netəmim, kæn matol-wir netəmim itəm koatimis e nimisən rafin, ne netəmim itəm nipətilat tərət o nimisən rafin.

²⁴ Kæn namnusən e Iesu tæmitəlau rafin e profens ikin Siria, kæn netəmim kəmotəmik netəmim rafin itəm koatimis motuwa o Iesu, rəhalat nimisən tol min-nulan: neen koatimis, neen nipətilat titahmə, neen narmın rat tətətig elat, neen koatos nimisən rəha mənig moataut, kæn neen nipətilat məsin təmimis. Məto Iesu təmol-wir ilat.

²⁵ Kæn nimanin netəmim kəmotiet e nitən Kalili, ne ikin Tekapolis, ne Jerusalem əpəh Jutia, ne ikin pişin min neen əpəh Jutia, ne ikin min entənipən-pən e nəhau Jotan, kæn ilat rafin kəmotuarisig-in Iesu.

5

Əpəh ilis e nitot, Iesu tæmægætun rəhan netəmim itəm koatuarisig-in in

¹ Nian Iesu tæəplan nimanin netəmim itəm koatətəu-pən in, kæn in təmuwın əpəh ilis e nitot, kæn məpələh, kæn rəhan netəmim itəm koatuarisig-in in, ilat kəmotuwa.

4:23: Mat 9:35; Mak 1:39; Wək 10:38
Mak 3:7-8

4:24: Mak 6:55

4:25:

² Kən minətuoun matəgətun ilat.

Netənim itəm koatətig e nəwīrən pahrien

Iesu təmən məmə,

³ “Nakoatətig e nəwīrən pahrien nian nəkoatīləs-
iəhau itəmat, moatən e nikitəmat məmə
nakoatəkul-pən əm e Uhgīn. In nəwīrən
pahrien məto-inu, itəmat netənim rəha
Uhgīn, kən in tatərəmərə etəmat.

⁴ Nakoatətig e nəwīrən pahrien nian nakoatasək
kən nikitəmat titəhmə.* In nəwīrən pahrien
məto-inu, Uhgīn otos-iəhau nikitəmat.

⁵ Nakoatətig e nəwīrən pahrien nian nəsotos-ipər
atipən itəmat. In nəwīrən pahrien məto-inu,
o nian kit Uhgīn otos-ipīnə nətueintən kəm
itəmat u rəhan mīn.

⁶ Nakoatətig e nəwīrən pahrien nian nakotolkeike
pik e nikitəmat rafin agīn məmə nəmegəhən
rəhatəmat okotətuatip e niḡanəmti Uhgīn.
In nəwīrən pahrien məto-inu, Uhgīn
otol rəhatəmat nəmegəhən kotətuatip e
niḡanəmtin.

⁷ Nakoatətig e nəwīrən pahrien nian
nakotasəkitun netənim. In nəwīrən
pahrien məto-inu, Uhgīn otasəkitun itəmat.

⁸ Nakoatətig e nəwīrən pahrien nian nikitəmat
tətuatip məwīr. In nəwīrən pahrien məto-
inu, onəkotəplan Uhgīn.

5:3: Aes 57:15 * **5:4:** Iesu təsən ətuatipən ikin-u məmə suah kit
təmahro nikin titəhmə. Kəm-naka nikin titəhmə o nolən rat rəhan,
o kəm-naka nikin titəhmə məto-inu suah kit təmimis, o kəm-naka
in nat kit mīn. **5:4:** Aes 61:2-3; Nol Əpən 7:17 **5:5:** Sam 37:11
5:6: Aes 55:1-2

9 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian itəmat netəmim rəha nələhəuən nəməlinuən. In nəwɪrən pahrien məto-inu, okaun-in itəmat məmə nenəti Uhgɪn.

10 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian nəkoatol natimnat itəm kotətuatip e nɪganəmti Uhgɪn, kən netəmim koatol tərət kəm itəmat ron. In nəwɪrən pahrien məto-inu, itəmat netəmim rəha Uhgɪn, kən in tatərəmərə etəmat.

11 “Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian netəmim koatol natimnat mɪn tərət kəm itəmat məto-inu itəmat netəmim rəhak, inəh koatən rat itəmat, kən moatərəkɪn itəmat, kən moateiuə-in itəmat moatən nəghatən tərət mɪn moatərəkɪn itəmat lan.

12 Nɪpahrienən, netəmim kəmoatol nolən ahmen mɪn əm kəm ien mɪn aupən ikɪn itəm ilat koatol kəm itəmat. Kən otagien pɪk, məto-inu nətəuən asol rəhatəmat tətətig əpəh e nego e neai.

*Sol ne nəhag-əhagən
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)*

13 “Itəmat nəkotahmen e sol kəm netəmim rafin e nətueintən.† ? Məto okəmə rəhan nətehenən tɪnikə, otahro muwa mətehen mɪn? Təsəwɪr mɪnən o nat kit mɪn, okərakɪn, kən netəmim kotaliwək lan.

14 Itəmat nəhag-əhagən rəha netəmim e nətueintən. Taon itəm kəmol əpəh ilis e nitot, okol təsəhluaigən.

5:10: 1 Pita 3:14 5:11: 1 Pita 4:14 5:12: 2 Kron 36:16; Wək 7:52

† 5:13: Sol tatol nagwənən tatətehen wɪr, kən məsəratən. Təwɪr məmə nolən rəhatat otətasitu e netəmim məmə ilat kotuwa netəm kotətuatip. Məto tərət okəmə nolən rəhatat tatiuw-pən netəmim e nolən rat. 5:14: Jon 8:12; 9:5

15 Kæn etæmim kit tikæ mæmæ otasiepæn e lait, kæn mæfætæn-iæhau e kætīm. Kæp, nian tasiépæn e lait, kæn in otækæike mætu-pær ikin lait tatæpælæh ikin mæmæ lait otasiægæpīn rafīn nīpægnōa nīmæ o netæmim rafīn.

16 Kæn e nolæn ahmen mīn æm, otol ræhatæmat lait e næmegæhæn ræhatæmat tasiæ mæmæ netæmim okotæplan wæk wir mīn itæm itæmat nækoatol, kæn ilat okotilæs-ipær nærgi tata Uhgīn itæm tætatīg e nego e neai.”

Lou ræha Moses

17 Kæn Iesu tæmatækæike matæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Tæsæwiræn mæmæ nīkitæmat otæht mæmæ emuwa mæmæ ekærakin Lou itæm Uhgīn tæmos-ipæn kæm Moses ne ien mīn aupæn. !Kæp! Emæsuwamæn mæmæ ekærakin ilat, mæto emuwa mæmæ ekol nīpæti næghatæn mīn æh okotuwa motol nīpahrienæn.

18 Pahrien, iatæn kæm itæmat mæmæ nian næptæn ne neai kætūatīg, kæn Lou, in mīn otatīg. Kæn okol nat kit otæsikææn lan, nat æpnæpīn in leta ækæku agīn, kæn Lou otætul motol wæk mætoarus-pa næghatæn mīn rafīn ræha Lou kotuwa motol nīpahrienæn lan.

19 Kæn, o nat æh inæh, suah kit itæm tapæs Lou matægætun netæmim mīn mæmæ ilat mīn okotapæs, nat æpnæpīn in Lou kit læhau agīn, kæn okotaun-in suah æh mæmæ in læhau agīn e næræmæwæn ræha Uhgīn. Mæto suah kit itæm tatol Lou mīn æh, matægætun netæmim lan, kæn okotaun-in suah æh mæmæ in ilis agīn e næræmæwæn ræha Uhgīn.

5:15: Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 5:16: Efes 5:8-9; 1 Pita 2:12

5:17: Rom 3:31 5:18: Luk 16:17; 21:33 5:19: Jem 2:10

20 Iatən nəhlan kəm itəmat məto-inu, rəhatəmat nolən otəkəike mətuatip wır agin e niğanəmti Uhgın, taprəkis-in nolən min rəha Farisi min ne iəgətun min rəha Lou itəm nikilat əm təht məmə kotətuatip wır. Okəmə rəham nolən təsətuatip wırən nəhlan, kən okol nəsuwınən matig ahgin nərəməərən rəha Uhgın.”

Suah kit itəm neməha tatol
(Luk 12:57-59)

21 Kən Iesu təmən min məmə, “Itəmat nəmotəto rəkis nəghatən itəm iəgətun min kəmotən kəm pipi rat min rəhatəmat aupən. Ilat kəmotən məmə, ‘Əsotohamnuən etəmin,’ kən ‘Etəmin itəm təmohamnu itəm, otəkəike mətul e niğanəmti kot mos nalpınən.’

22 Məto io iatən kəm itəmat məmə,‡ okəmə suah kit neməha tatol o nat kit pian təmol, kən tətuatip məmə suah əh itəm neməha təmol, otətul e niğanəmti kot. Kən okəmə suah kit tatən rat pian, kən tətuatip məmə in otətul e niğanəmti kaonsel asol. Kən okəmə suah kit tətəu-iərmis-in suah kit,§ kən tətuatip məmə etəm təmən nəghatən əh otuwın e nigəm asol.

23 “Kən o nat əh inəh, okəmə nian natuwın e olta e Nimə Rəha Uhgın məmə onəkös-ipən nat kit kəm Uhgın, məto ikin əh, nikim tinəht piam itəm tatol neməha kəm ik o nat kit nəmol kəm in itəm təsahmenən,

5:21: Eks 20:13; Dut 5:17 ‡ 5:22: Iesu təməsənən məmə Lou in tərət. Məto in tatən-iarəp lou itəm təwır pik, kən matek niki netəmin. § 5:22: Nəghatən u “tətəu-iərmis-in,” tatəghat-in nəghatən min tahmen e “Ik iərmis,” o “Ik ialməl,” o “Rəhm-kapə təpia,” o “Ik nəti iərmis.” 5:22: 1 Jon 3:15 5:23: Mak 11:25

24 əpəs pitən rəham nat əh, kən muwın məplan piam muəg-ətuatip-in nətəligən rəhatəlau, muapəs nolə tikimır, muea iolitilau min, kən uarisig nəpanitəlig muwın mos-ipən nat kit rəham kəm Uhgın e olta əpəh e Nimə Rəha Uhgın.

25 “Kən okəmə nəmol nat kit təsahmenən e etəmim kit, kən etəmim un tolkeike məmə otiləs ik muwın e kot, təwır məmə nakuwın uəhai əm, nian nəsianən əh e kot, kən muəg-ətuatip-in nıpəgnəmtin rəhatəlau pitən. Okəmə nakapəs, etəmim un otiləs-ipən ik e nelmi etəm tətakil nəghatən, kən etəm tətakil nəghatən otos-ipən ik e nelmi polis, kən polis otiləs-ipən ik e kalapus.

26 Nıpahrienən iatən kəm itəmat məmə, okəmə tol nəhlan, okol nəsietən e kalapus mətoarus nakətou rafin agın nalpınən rəham.”

Etəmim itəm tətəkləh-in pətan

27 Kən Iesu tətəkəike matən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat nəmotəto rəkis nəghatən u məmə, ‘Itəmat itəm nəmotol marit rəkis, nəsotəkləh-inən nıpitan pisin min.’

28 Məto io, io iatən kəm itəmat məmə nian suah kit itəm tinol marit rəkis tətəplan pətan pisin kit matolkeike məmə otəkləh-in, kən in tinol rəkis təfagə rat e nikin, təhmen əm məmə in tinəkləh-in pəhrien.

29 Okəmə nıganəmtim tol ik natol təfagə, kən təwır məmə nakiləs-irəkis mərakin. Təməwır məmə nıpətım məsin tikə, taprəkis-in nıpətım rafin okərakin-pən e nıgəm asol namnun tikə.

³⁰ Kən okəmә nelmәm tol ik natol tәfagә, kən tәwır mәмә nakәtatıp rәkis mәрakin. Tәмәwır mәмә nıpәtim mәsin tikә, taprәkis-in nıpәtim rafin okәрakin-pән e nigәm asol namnun tikә.”*

*Etәmim itәm tәtapәs
rәhan pәtan
(Mat 19:9; Mak 10:11-12;
Luk 16:18)*

³¹ Kən Iesu tәmән mın mәмә, “Itәmat nәmotәto rәkis nәghatән u mәмә, ‘Etәmim itәm otapәs rәhan pәtan, in otәkәike mos-ipән naoa kit kәм in itәm tatәgәtun mәмә in tınapәs in.’

³² Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, okәмә pәtan kit itәm tәmol marit tәsuwınән mehm suah pisin kit, mәto rәhan iәрman tatol tifos mәtapәs in, kән suah un tatol tәfagә rat. Kән okәмә pәtan әh tatәtәu-pән suah pisin, kән pәtan әh tatol tәfagә, mәto nәmkakiahән rәha iәрman rәhan aupән. Kән suah u itәm tatit pәtan әh, in mın tatol tәfagә.”

Noanawıl mın

³³ Kən Iesu tәmән mın mәмә, “Nәmotәto rәkis nәghatән kit mın itәm iәgәtun mın kәmotән kәм rәhatat pipi mın aupән mәмә, ‘Nәsotәtgәhlән noanawıl mın rәhatәmat itәm nәmotos, mәto nәkotәkәike motol nat naka itәm nәmotos noanawıl lan kәм Uhgın mәмә nәkotol.’

³⁴ Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, sotos әmән noanawıl o nat kit mәмә otol rәhatәmat nәghatән

* **5:30:** Inu nimaa nәghatән itәm tatәgәtun mәмә Iesu tolkeike mәмә kitat okotәkәike motol wәk әskasik o napәsән rәhatat nolән rat mın. **5:30:** Mat 18:8; Mak 9:43 **5:31:** Dut 24:1-4; Mak 10:4 **5:33:** 1 Kor 7:10-11 **5:33:** Lev 19:12; Nam 30:2; Dut 23:21

təskasik. Sotosən noanawil o nego e neai məto-inu ikin əh Uhgın tatəramərə lan, kən nolən əh tahmen məmə noatos noanawil o Uhgın.

³⁵ Kən sotosən noanawil o nətueintən məto-inu ikin əh Uhgın tatəramərə lan, kən nolən əh tahmen məmə noatos noanawil o Uhgın. Kən sotosən noanawil o Jerusalem məto-inu ikin əh in taon rəha Uhgın, u in Kig asol ikin, kən nolən əh tahmen məmə noatos noanawil o Uhgın.

³⁶ Kən sotosən noanawil o rəhatəmat-kəpə, məto-inu rəhatəmat nəsanənən tikə məmə nakotəuhlin noanutəmat kit tuwa məruən o mapin. Uhgın əm tatəramərə e natimnat e nəmegəhən rəhatəmat. Kən nolən əh tahmen məmə noatos noanawil o Uhgın.

³⁷ Məto apəs rəhatəmat nəghatən nian rafin otən əm nıpahrienən. Kən okəmə rəhatəmat nətəligən e nat kit in ‘əwəh,’ kən nakotən əm məmə, ‘əwəh.’ Kən okəmə rəhatəmat nətəligən e nat kit in ‘kəpə,’ kən nakotən əm məmə, ‘kəpə.’ Nəghatən min itəm kotaprəkis-in ‘əwəh’ o ‘kəpə,’ koatisi-pən e Setan.”

Nalpinən

(Luk 6:29-30)

³⁸ Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Nəmotəto rəkis nəghatən kit məmə, ‘Okəmə suah kit tərəkın nıganəmtim kit, kən netəmim okotərəkın min nıganəmtin kit. Kən okəmə suah kit tərəkın nəluəm kit, kən netəmim okotərəkın min nəluin kit.’

³⁹ Məto io, io iatən kəm itəmat məmə, nəsalpinən nəratən kəm etəmim itəm təmol tərət kəm ik. Okəmə suah kit təhai ik mem nıkapım matip, kən

5:34: Aes 66:1; Mat 23:22; Jem 5:12

5:35: Sam 48:2; Aes 66:1

5:38: Eks 21:24; Lev 24:20; Dut 19:21

nakəkəike maləlin-pən mīn nīkapīm mol pəs tem mīn.

⁴⁰ Kən okəmə suah kit tīlās ik mian e kot, kən matəkəike ron ik məmə nakos-ipən rəham sot əkəku kəm in məmə otəg-ətuatip-in rəhatəlau nəratən, kən nakəkəike mos-ipən mīn rəham sot asol.

⁴¹ Kən okəmə mopael kit rəha netəm Rom tatəkəike ron ik məmə nəkīlās rəhan kətim muwīn kilometa kitiəh, məto ik nakəkəike mīlās mīn muwīn kilometa kit mīn tol kəiu.

⁴² Okəmə suah kit tateasiə-in ron ik, kən ik nakəkəike mos-ipən kəm in. Kən okəmə suah kit tolkeike məmə in otos rəham nat kit muwīn kənu mos mītəlig mīn muwa, kən nəsənən məmə nakapəs, nakəkəike mos-ipən.”

*Nolən rəha nolkeikəən
tikimīr mīn
(Luk 6:27-28, 32-36)*

⁴³ Kən Iesu təmən mīn məmə, “Nəmotəto rəkīs məmə, ‘Onəkotolkeike rəhatəmat mīn, kən motətəhau tikimīr mīn rəhatəmat.’

⁴⁴ Məto io, io iatən kəm itəmat məmə onəkotolkeike rəhatəmat tikimīr mīn, kən motəfak o netəm mīn u itəm koatol nəratən kəm itəmat,

⁴⁵ kən nolən əh otəgətun məmə itəmat nenəti Uhgīn rəhatəmat itəm tətətig ilīs e nego e neai. Kən otol nəhlan məto-inu rəhatəmat tata Uhgīn təmol mītgar tətasiəgəpīn netəmim itəm kotəwīr ne netəmim itəm kotərat, kən in mətəhl-ipa nuhən kəm netəm mīn u itəm rəhalat nəmegəhən tətətuatip, ne netəm mīn u itəm rəhalat nəmegəhən təsətuatipən.

5:43: Lev 19:18

5:44: Eks 23:4-5; Luk 23:34; Wək 7:60; Rom

12:14,20

⁴⁶ ?Okəmə nakotolkeike əm netəm mīn u itəm kotolkeike itəmat, kən nikitəmat təht məmə Uhgīn otətou itəmat o nolən kit itəm təwīr? !Kəp! ! Netəm mīn u itəm koatos məni rəha takīs, itəm katən məmə netəm rat, ilat mīn kotolkeike ilat mīn!

⁴⁷ ?Kən okəmə nakotos əm itəmat mīn neen moatəghat kəm ilat mīn, məto tahro? ?Nikitəmat təht məmə nəkoatol nat kit itəm in təwīr taprəkis-in netəm əpnarīn? Kəp. Netəmim mīn itəm kəsotitunən Uhgīn, ilat mīn koatol nəhlan.

⁴⁸ Tol nəhlan, itəmat nenəti Uhgīn, nəkotəkəike motol nolən itəm in təwīr mətuatīp nian rafin, tahmen-pən əm məmə rəhatəmat Tata Uhgīn in tatol.”

6

Nolən mīn itəm təwīr kəm Uhgīn

¹ Kən Iesu təmən mīn məmə, “Sotolən məmə nəkotol nolən mīn itəm təwīr kəm Uhgīn məmə netəmim okotəplan itəmat ron. Okəmə nəkotol məmə netəmim okotəplan, kən Uhgīn əpəh e nego e neai otəsətouən itəmat ron.

Nolən itəm təwīr o nos-ipənən kəm ian-rat mīn

² “Tol nəhlan, okəmə nakotos-ipən nat kit kəm ian-rat mīn məmə nakotasitu elat, nəsotolən e nolən rəha netəmim itəm rəhalat nənən təwīr, məto nīkilat tamkīmīk. Nian ilat kotasitu e ian-rat mīn, rəhalat iolwək mīn koatahl təwi moatol-arəp e nīmə rəha nuəfīmīnən ne ihluə e suatīp asol məmə netəmim okotitun. Koatol nəhlan məmə netəmim okotisiai-in ilat. Nīpahrienən iatən kəm

itəmat məmə, ilat kinotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nisiiəən rəha netənim.

³ Məto itəmat, okəmə nakotos-ipən nat kit kəm ian-rat mīn məmə nakotasitu elat, nəkotəkəike motol məmə netənim okəsotəplanən, nat əpnəpīn rəhatəmat mīn netənim.

⁴ Otol nəhlan məmə netənim okotəruru rəhatəmat nolən wīr mīn, kən rəhatəmat Tata itəm tatəplan rəhatəmat nolən anion mīn, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wīr mīn.”

Nolən rəha nəfakən

(Luk 11:2-4)

⁵ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nian nakotəghat kəm Uhgīn e nəfakən, kən sotolən e nolən rəha netənim itəm rəhalat nənən təwīr, məto nīkilat tamkīmīk. Netəm mīn əh, ilat kotolkeike məmə okotətul əpəh e nimə rəha nuəfīmīnən, ne ihluə e suatīp asol, kən motəfak məmə netənim okotəplan motətə ilat. Nīpahriənən iatən kəm itəmat məmə ilat kinotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nisiiəən rəha netənim.

⁶ Məto nian nakotəghat kəm Uhgīn e nəfakən, nakotuwin əpəh e nīpəgnoa nimə rəhatəmat, kən motahtosig e toa, kən motəfak kəm Uhgīn itəm tətətig ikīn əh itəm netənim kəsotəplanən itəmat. Kən rəhatəmat Tata itəm tatəplan rəhatəmat nolən anion mīn, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wīr mīn.

⁷ “Kən nian nakotəghat kəm Uhgīn e nəfakən, sotərgətəinən nəghatən mīn tēpət tēpət u nīpətīn tikə, təhmen e netəm kotəruru Uhgīn. Nīkilat təht məmə rəhalat uhgīn mīn okotətə ilat o nəghatən mīn tēpət itəm koatəfak moatən.

8 Sotolən məmə ilat ne, məto-inu uarisig nakotətapəh ron, məto rəhatəmat Tata Uhgın tinitun rəkis nat naka itəm nakotoleike.

9 “Kən tol min-nəhlan, nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, kən otəfak mihin nulan:

‘Tata rəhatimat itəm nətatig e nego e neai, pəs netəmim kotisiai-in ik.

10 Pəs nərəmərəən rəham tuwa, kən pəs nat itəm ik nakolkeike in otuwa mol nıpahrienən lan ikin-u e nətueintən, tahmen-pən əm ilis e nego e neai.

11 Os-ıpa nagwənən kəm itimat tahmen-in rəha nian roıu.

12 Kən aluın məsalpınən, nolən rat mın rəhatimat, tahmen-pən əm məmə itimat ekotaluın məsotaskəlim-iəkisən e nikitimat nolən rat mın rəha netəmim itəm koatol nəratən kəm itimat.

13 Kən segəhan-inən itimat ekotuwin ima nos-ıpən-os-ıpənən, ikin itəm məta oekotakiə motol nolən rat, məto os-irəkis itimat e nelmi Setan.’

14 “Okəmə itəmat nəkotaluın, məsotaskəlim-iəkisən e nikitəmat nolən rat mın rəha netəmim itəm koatol kəm itəmat, kən rəhatəmat Tata Uhgın e nego e neai, in otaluın məsalpınən, rəhatəmat nolən rat mın.

15 Məto okəmə itəmat nəsotaluınən, motaskəlim-iəkis e nikitəmat nolən rat mın rəha netəmim itəm koatol kəm itəmat, kən okol rəhatəmat Tata Uhgın otəsaluınən kən malpın nolən rat mın rəhatəmat.”

6:8: Mat 6:32 **6:10:** Luk 22:42 **6:12:** Mat 6:14-15; 18:21-35
6:13: Luk 22:40; Jem 1:13; Jon 17:15; 2 Tes 3:3; 2 Tim 4:18 **6:14:**
Mak 11:25-26

Nolən rəha nətuakəmən

¹⁶ Kən Iesu təmatən mın məmə, “Nian nakotətuakəm motapəs nagwənən motəfak kəm Uhgın, sotolən niğanəmtitəmat təpou tahmen-pən e netəm mın u itəm rəhatəmat nənən təwir, məto nıkilat tamkimik. İlat koatol niğanəmtilat tol pisin, məmə netəmim okotəplan ilat məmə nəumis tınus ilat, kən netəmim okotisiai-in ilat. Nıpahrienən iatən kəm itəmat məmə ilat kınotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nisialien rəha netəmim.

¹⁷ Məto nian nakotətuakəm motapəs nagwənən moatəfak kəm Uhgın, onəkotaikuas e niğanəmtitəmat, kən motol-pən oel etəmat,

¹⁸ məmə netəmim okəsotəplanən məmə nakotətuakəm motapəs nagwənən moatəfak kəm Uhgın, kən rəhatəmat Tata itəm tatəplan rəhatəmat nolən anion mın, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wir mın.”

Nat təwir əpəh e nego e neai
(Luk 11:34-36)

¹⁹ Kən Iesu təmatən mın məmə, “Təsəwirən məmə nəkotuargətain rəhatəmat nat wir mın e nətueintən u məmə rəhatəmat nautə otepət, məto-inu e nətueintən u, win mın kotitun nunən, kən namtəən titun nərəkinən natimnat mın əh, kən iakläh mın kotitun nəhapən rəhatəmat nimə motuwın imə kıkläh-in rəhatəmat natimnat.

²⁰ Məto təwir məmə nəkotuargətain rəhatəmat nat wir mın əpəh e nego e neai. İkin əh win mın kəsotunən, kən namtəən okol təsərəkinən natimnat mın əh, kən iakläh mın okol kəsotakläh-inən.

21 Iatən nəhlan məto-inu, ikin pəhrüən rəhatəmat natimnat wır mın koatəmahl ikin, məto nian rafin nikitəmat otəkəike matəht natimnat mın əh-ikin əh.

22 “Nıganəmtim in tahmen e lait itəm tatos-ipən nəhag-əhagən kəm nıpətim. Okəmə nıganəmtim mil kuəwır, tahmen əm məmə nıpətim tərıoah e nəhag-əhagən.

23 Məto okəmə nıganəmtim mil kuərat, tahmen əm məmə nıpətim in tərıoah e naluginən. !Kən okəmə nəhag-əhagən e nıpətim in napınəp əmən, tahmen əm məmə ik nəkətətig e napınəpən asol agın-əh!*

24 “Etəmim tikə itəm titun nuwamən in slef rəha etəm-iasol kəiu. Okəmə in tətalkut məmə otol nəhlan, kən otolkeike kit mol nəwian, kən metəhau kit məsolən nəwian. Okol nəsolən slef rəha Uhgın ne məni e nian kitıəh əm.”

*Təsəwırən məmə
nakotətəlig-in pık
(Luk 12:22-31)*

25 Kən İesu təmən məmə, “Kən o natimnat mın əh, io iatən kəm itəmat məmə, təsəwırən məmə nakotətəlig-in pık rəhatətmat nəmegəhən məmə onəkotun naka, kən motənim naka. Kən təsəwırən məmə nakotətəlig-in pık nıpətıtəmat məmə onəkotos hiə rəhatəmat napən. ?Nəukəti nəmegəhən rəhatımat tatəmegəh əm e nagwənən, o kəp? Kəp. ?Kən naka in nat asol o nıpətıtət, napən, o kəp? Kəp.

* **6:23:** Nıpətin kit rəha “nıganəmtim mil kuəwır” təmə, ik etəm kit itəm nıkim tagien o nasıtuan netəmim e rəham məni. Kən nıpətin kit rəha “nıganəmtim mil kuərat” təmə, ik iaumıs kit. **6:25:** Fil 4:6; 1 Tim 6:6-8; 1 Pita 5:7

26 Otəplan-tu mənig min itəm koatiwig moatan. Ilat kəsotasumən, kən ilat kəsotələhəu-wirən nagwənən e nipəgnoa nimə, məto Tata rəhatəmat e nego neai, in tatos-ipən nagwənən kəm ilat. ?Kən e niganəmtin, nikitəmat təht məmə in tolkeike pik itəmat taprəkis-in mənig min? !Əwəh!

27 ?Nikitəmat təht məmə rəhatəmat nətəligən pik titun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp! Nolən rəha nətəligən pik təsafin-pənən aua kitiəh əm e rəhatəmat nəmegəhən.

28 “? Kən təhrol nikitəmat tatəht pik napən onəkotuwın lan? Nikitəmat təht-tu nəgui nig min itəm koatəwiə əpnəpın əm. Ilat kəsotol pikən wək o nəhlən rəhalat napən.

29 Məto ekən kəm itəmat məmə Kig Solomon, in etənim rəhan nautə tepət, kən rəhan napən itəm tatuwin-in, ilat kotəwir motaprəkis. Məto nəgui nig əpnəpın min kotəwir taprəkis-in rəhan napən.

30 Uhgın təmol manuwiłl əpnəpın əm təwir pik e nəgui nig min əh. Məto manuwiłl əh in rəha nian kitiəh əm, kən olawig kuwan e nigəm. ?Kən okəmə Uhgın tatol-wir manuwiłl əh, kən nikitəmat təht məmə Uhgın otos-ipinə napən itəm nəkotəkəike motuwın lan? !Əwəh! İn otol nəhlan. !Ei, rəhatəmat nahatətəən in təkəku agın!

31 “Tol nəhlan, təsəwirən məmə itəmat nakotətəlig-in pik məmə, ‘?Ekotun naka?’ o ‘?Ekotənim naka?’ o ‘?Ekotos hiə napən motuwın-in?’

32 Sotətəlig-in pikən. Netəm itəm kotəruru Uhgın, ilat koatətəlig-in pik natimnat itəm tol nəhlan.

Məto itəmat nenəti Uhgın mın, kən rəhatəmat Tata əpəh e nego e neai, in titun məmə nəkotəkəike motos natımnat mın əh.

³³ Məto pəs onəkotol nərəməərəən rəha Uhgın, ne nəmegəhən ətuatıp itəm Uhgın tolkeike, ilau okuətul əupən e nəmegəhən rəhatəmat. Nian nəkotol nəhlan, kən Uhgın otos-ıpinə mın natımnat mın əh kəm itəmat.

³⁴ Tol nəhlan, təsəwıərən məmə nakotətəlig-in pık natımnat itəm onəkotəkəike motos olawıg, məto-inu natımnat rəha olawıg, ilat rəha olawıg. Nəratən rəha nian kitiəh, in tınahmen rəkis rəha nian kitiəh.

7

*Sotakilən nolən rəha
suah kit mın
(Luk 6:37-38, 41-42)*

¹ Okəmə nakotakil rat netəmim, kən Uhgın otələhəu nəghatən rəha nalpinən rəhatəmat.

² Tol nəhlan məto-inu, nəghatən əskasık itəm nakoatən məmə suah kit in etəm rat, kən Uhgın otətəu-pən əm o nənən rəhatəmat nolən rat mın. Okəmə nakotakil etəmim e nolən itəm tətuatıp, kən Uhgın otakil itəmat e nolən itəm tətuatıp. Məto okəmə nakotakil rat netəmim e nolən əskasık, kən Uhgın otakil itəmat e nolən ahmen mın əm.

³ ? Tahro nakoatən nımısmısi nig itəm tətətig e nıganəmti piatəmat mın, məto itəmat nəsotəplanən nig asol itəm tətətig e nıganəmtitəmat?

6:32: Mat 6:8 **6:33:** 1 King 3:11-14; Sam 37:4,25; Rom 14:17

7:1: Rom 2:1; 1 Kor 4:5; Jem 4:11-12 **7:2:** Mak 4:24

4 ? Kən tahro nakoatən məmə, ‘Ei piak, pəs ekos-irəkis nımısmısi nig e nıganəmtım,’ məto nəsoṭəplanən nig asol e nıganəmtitəmat?

5 ! Rəhatəmat nənən təwır, məto nıkitəmat tamkimik! Otaupən, motos-irəkis nig asol e nıganəmtitəmat, kən nəkotıtun nəplan wırən nohrəkısən nımısmısi nig itəm tətətig e nıganəmti piatəmat mın.

6 “Sotos-ıpənən natımnat rəha Uhgın kəm kuri mın, kən soṭərakın-pənən rəhatəmat nat wır mın kəm pikəs mın.* Okəmə nəkotol nəhlan, kən ilat okotaliwək lan kən moteirair motus itəmat.”

*Nolən ətuatıp o nəṭapəh-inən nat kit o Uhgın
(Luk 11:9-13; 6:31)*

7 Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Ekən kəm itəmat məmə, otəṭapəh-in kəm Uhgın o natımnat, kən in otos-ıpınə kəm itəmat. Kən oteğəs-in pəs nakotehm. Kən otəht-əht toa pəs toa oterəh otəmat.

8 Ekən nəhlan məto-inu netəmim rafın itəm koatəṭapəh-in, kən okotos. Kən netəm mın u itəm koateğəs-in, kən okotehm. Kən netəmim itəm koatəht-əht toa, kən toa oterəh olat.

9 “? Itəmat pah, nian nətın tətəṭapəh-in pıret, məto in tatos-ıpən kəpiel? !Kəp!

10 ?O, nian in tətəṭapəh-in nəm, məto in tatos-ıpən sinek? !Kəp!

11 Nat əpnapın itəmat netəmim rəha nətueıntən nakotərat, məto nakoatos-ıpən natımnat wır mın

* **7:6:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “soṭərakın-pənən rəhatəmat perel kəm pikəs mın.” Perel u, in kəpiel kit itəm nəmtın tiəkis. Təmisi-pən e niki iarou. Kəm-naka, “kuri” ne “pikəs” katuəpsen-pən netəm rat. **7:7:** Mak 11:24; Jon 14:13; 15:7; 16:23-24 **7:8:** Jon 15:7; Jem 4:3; 1 Jon 3:22

kəm nenətītəmat mīn. !Məto Tata Uhgīn e nego e neai, nolən rəhan in təwīr pīk maprəkis-in nolən rəhatəmat, kən nīpahrienən, in otos-ipən natīmnat wīr mīn kəm netəm mīn u itəm koatətapəh-in ron!

¹² Kən tol nəhlan, otol təwīr kəm netəmim rafin e nolən mīn rafin itəm nakotolkeike məmə netəmim okotol mīn kəm itəmat. Inu nīpəti Lou itəm Uhgīn təmos-ipən kəm Moses, ne nəukəti nəghatən itəm təmos-ipən kəm ien mīn aupən.”

Suatip kəiu
(Luk 13:24)

¹³ Iesu təmən mīn məmə, “Itəmat onəkotəkəike motuwīn-pən e nafiluə itəm təkəku, məto-inu nafiluə itəm iahgin ne suatip itəm tīmətīg əm tatuwīn o nərəkinən, kən netəmim tepət koatuwīn-pən e nafiluə əh.

¹⁴ Məto nafiluə itəm təkəku, ne suatip itəm tiəkis tatuwīn o nəmegəhən, kən netəmim noan məsīn əm okotəplan.”

Nīg ilau noan
(Luk 6:43-44)

¹⁵ Kən Iesu təmən məmə, “Oatəto wīr itəmat o ien eiueiuə mīn. Ilat koatuwa moatəghat mətig e nolən əpou tahmen e sipsip, məto əpəh imə e nīkilat, ilat kotahmen e kuri iarupīn.

¹⁶ Kən e nəmegəhən rəhalat, nəkotəplan noan, kən nəkotītun naka tətətīg e nīkilat. Netəmim okol kəsotuwīnən e nolkosik o iapīl-iapīl moatəhl noa nīg itəm təwīr mətehen tahmen e krep o fik.

7:11: Jem 1:17 **7:12:** Mat 22:39-40; Luk 6:31; Rom 13:8-10

7:15: Mat 24:24; Wək 20:29; 2 Pita 2:1 **7:16:** Kal 5:19-22; Jem 3:12

17 Tol min-nulan, nig itəm təwîr tatoe-in noan itəm təwîr, mətə nig itəm tərət tatoe-in noan itəm tərət.

18 Nig itəm təwîr okol təsəe-inən noan itəm tərət, kən nig itəm tərət, okol təsəe-inən noan itəm təwîr.

19 Nig min rafin itəm kəsotəe-inən noalat itəm təwîr, okəte rəkis ilat, kərakin-pən ilat e nigəm.

20 Tol nəhlan, e nəmegəhən rəha ien eiueiua min əh, onəkotəplan noan, kən nəkotitun naka tətətig e nīkilat.

21 “Sənəmə netəmim rafin itəm kotaun-in io motən məmə, ‘Iərəmərə, Iərəmərə,’ itəm ilat kotitun nuwînən motətig ahgin nərəmərəən rəha Uhgîn mətə ilat min əm u itəm koatol nəwia rəhak Tata itəm tətətig e nego e neai.

22 E nian Uhgîn otakil netəmim rafin, netəmim tepət okotən kəm in məmə, ‘!Iərəmərə, Iərəmərə! ? Tahro? ?Nəkîtun o kəp məmə, itimat emotən-iarəp nəghatən rəham itəm nəmos-ipa kəm itimat, kən motəhg-iarəp narmin rat min e nərgəm, kən motol natimnat pispis min e nərgəm?’

23 Kən oekən-ipən ətuatip kəm ilat məmə, ‘Aupən ekəruru itəmat, kən u-roiu min ekəruru itəmat. !Otuwîn isəu ron io, itəmat netəm noatol nolən tərət!’ ”

*Etəmim kəiu kəmiailəkin nimə
(Mak 1:22; Luk 6:47-49)*

24 Kən Iesu təmol namnun rəhan nəghatən məmə, “Okəmə itəmat u itəm nəmotətə nəghatən min u rəhak kən moatol, kən onəkotahmen e

etāmim itəm tenatig, in tāmīlākīn-pən nəkətī rəhan nīmə e kəpiel.

²⁵ Kən nuhuən təməfik, kən naruəh taiu, kən nīmətag asol teel moh nīmə. Məto nīmə təsietən məto-inu kāmīlākīn-pən nəkətīn e kəpiel.

²⁶ Okəmə itəmat u itəm nəmotəto nəghatən mīn u rəhak kən məsotolən, kən onəkotahmen e etāmim itəm təsətəlig-in wīrən nolən natīmnat kən in ialməl, in tāmīlākīn-pən nəkətī rəhan nīmə e nīməkləkīl əm.

²⁷ Kən nuhuən təməfik, kən naruəh taiu, kən nīmətag asol teel moh nīmə. Kən nīmə təmīet, kən nian təmīet, məto təmərət aɡīn.”

Nəghatən rəha Iesu, nəsanənən tətətig lan

²⁸ Kən nian Iesu təmōl namnun rəhan nəghatən, kən netāmim narmīlat təmīwīg pīk ron,

²⁹ məto-inu nian tətəgətun, sənəmə tahmen e rəhalat iəgətun mīn rəha Lou, məto rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikīn.

8

*Iesu təmōl-wīr suah kit təmos nīmīsən u leprosi
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

¹ Nian Iesu təmeiuaiu-pa e nītōt, netāmim tepət kəmotətəu-pən.

² Kən suah kit nīmīsən u leprosi* təmōl təmuwa ron, mīsīn-pən nulīn o Iesu, kən mən məmə,

7:29: Mak 1:22; Luk 4:32 * **8:2:** E Naoa Rəha Uhgīn, nəghatən u “leprosi” tətəghat-in nīmīsən pīsīn pīsīn mīn rəha nuwigītəm. Nīmīsən mīn u tətərəkīn nuwigītəm, kən Lou rəha Moses tatən məmə suah kit itəm təmos nīmīsən nəhlan, in tamkīmīk e nīɡanəmtī Uhgīn. Afīn Lev 13-14.

“Iarəmərə, okəmə nakolkeike, kən nəkitun nolwırən io kən mafəl rəkis namkimikən lak.”

³ Kən Iesu təmög-əfəmäh-in nelmin mələhəu-pəlan, mən məmə, “Əwäh. Iakolkeike. Əwir-ta.” Kən roiu agin-əh, nimisən leprosi təmagim mikə lan.

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-iarəpən natimnat min u kəm netənim, məto uwın əm mehm pris kit pəs in tehm məmə nıpətım tinol minnulan, kən os-ipən kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tınikə, kən netənim okotitun məmə nıpahrienən ninəwir, kən rəham namkimikən tınikə.”

*Nahatətəən rəha etəm-iasol kit rəha mopael min
(Luk 7:1-10)*

⁵ Kən Iesu təmuwın miet-arəpən əpəh e taon Kapaneam, kən etəm-iasol kit rəha mopael min rəha netəm Rom təmuwa məplan Iesu, kən mətasək-pən ron matən məmə,

⁶ “Iarəmərə, rəhak iolwək tatimis, kən mətapıl əpəh e nimə rəhak, nıpətın rafin təmimis, kən tatəto tərət pik.”

⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Oekimmə mol in təwir min.”

⁸ Kən etəm-iasol rəha mopael min təmən-ipən kəm in məmə, “Iarəmərə, io etənim kit itəm esətuatipən, kən esahmenən məmə ik onəkuwa e rəhak nıpəgnoa nimə. Ən əm nəghatən kit, kən ekıtun məmə in otəto təwir min. ⁹ Ekıtun məmə nimisən əh otəkəike mol nəwiam, məto-inu io min, rəhak netəm-iasol min kotərəməərə lak, kən iatol nəwialat, kən mopael min neen əh-ikin itəm io ekərəməərə elat. Okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Uwın,’

kən tuwɪn. Kən okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Wa,’ kən tuwa. Kən okəmə ekən kəm rəhak slef məmə, ‘Ol nat u,’ kən tol nat əh.”

¹⁰ Nian Iesu təməto nəghatən əh, kən narmin təmiwig pik ron, kən təmən-ipən kəm netəmim itəm koatuarisig-in məmə, “Nipahrienən iakatən kəm itəmat məmə, suah u sənəmə in etəm Isrel. Kən nat əpnəpɪn noanol mɪn rəha Isrel, məto esəhmən ilat kit itəm rəhan nahatətəən təkəkəsik tahmen-pən lan.

¹¹ Iatən kəm itəmat məmə netəmim tēpət okotisi-pən e nɪkalɪn par ikɪn ne e nɪkalɪn pah ikɪn, okotuwa motəgwən kitɪəh e tēpɪl ilat Epraham, ne Aisak, ne Jekop əpəh e nərəmərəən əpəh e nego e neai.

¹² Məto itəmat noanol rəha Isrel itəm Uhgɪn təmaupən mɪtəpun itəmat məmə in otərəməərə etəmat, in otərəkin-pən itəmat ihluə e napɪnəpən, kən ikɪn əh, netəmim okotasək kən moatəto tətət, kən moatəgətəin nəluɪlat mɪn.”

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha mɔpael mɪn məmə, “Atuwɪn. Rəham iolwək otəwɪr tol əm məmə inu ne nəmahatətə məmə Uhgɪn otol mihɪn.” Kən e nian ətuatɪp əh, nɪpətɪ iolwək rəha etəm-iasol rəha mɔpael mɪn təmuwa məwɪr mɪn.

Iesu təmɔl nɪmɪsən tēpət kotəwɪr mɪn

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Kən Iesu təmuwɪn e nɪmə rəha Pita, kən muwɪn imə məplən uhu Pita tatətəp-ətəp mətəpɪl.

¹⁵ Kən təmæg-əfəməh-in nelmɪn mek nelmɪ pətəguɪhl un, kən nətəp-ətəpən təmægɪm mɪkə, kən tɪnətul. Kən mɪnatol nəgwənən nɪgɪ Iesu.

16 Kən ehnaipən in, netəmim kəmotəmik netəmim tepət itəm narmın rat tətətig elat motuwa o Iesu, kən Iesu təməhg-iarəp narmın rat mın e nəghatən əm rəhan, kən mol-wir netəmim rafin itəm koatimis.

17 Natimnat mın əh təmol nəhlan məmə otol nəghatən rəha ien Aesea tuwa mol nıpahrienən lan, itəm təmən aupən ikin məmə,
 “In təmos-irəkis nımısən mın rəhatat,
 kən mol nıpətıtat mın itəm kotahmə, kotəwir.”

Etəmim kəiu kəmıoalkeike məmə okıauarisig-in Iesu

(Luk 9:57-62)

18 Kən nian Iesu təməplan nımanin netəmim itəm koatıtəlau in, kən təmən-ıpən kəm rəhan netəmim məmə okotuwin e nıkalı lek entənıpən-pən.

19 Kən iəgətun kit rəha Lou təmuwa mən-ıpən kəm in məmə, “İəgətun. Hıə ikin onakatuwin-pən ikin, oekətəu-pən ik.”

20 Məto Iesu təmən-ıpən kəm in məmə, “Kuri iarupın mın, rəhalat nıpəg tatıg o napılən, kən mənıg mın nımaalat tatıg o napılən. Məto Nəti Etəmim,† in rəhan nımə rəha napılən tıkə məmə otuwin mapıl ikin.”

21 Kən etəmim kit mın rəha Iesu təmuwa mən-ıpən kəm in məmə, “İərəmərə. Oekətəu-pən ik məto, pəs ekuwin pıtən mıtənım rəhak tata.”

8:17: Aes 53:4 † **8:20:** Nian Iesu təmən nərgin u “Nəti Etəmim,” tatəghat-in atıp in. Nərgin u təmıet e Naoa rəha Daniel ne naoa pısın pısın mın e Oltesteman. Kən nıpətın təmə suah kit itəm təmısi-pən o Uhgın kən matos nepətən rəha Uhgın. **8:20:** 2 Kor 8:9

²² Mæto Iesu tæmæn-ipæn kəm in mæmæ, “Ətəu-pa io. Netəmim itəm kəsotolən nəwia Uhgın, in tahmen əm mæmæ ilat kinotimis rækis. Pəs ilat okotuwın motitənim rəhalat netəmim itəm kəmotimis.”

*Iesu tæmæn-iəhau nimətag asol e Lek Kalili
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Kən Iesu tæmuwın e pot, kən rəhan mın netəmim kotuwın ilat mın.

²⁴ Kən təsuwəhən, nimətag asol kit tətul kən minol peau-peau asol mın e lek, kən nəhau tatərpən e pot, iuəhkır əm pot tətamnım, mæto Iesu tətəpıl.

²⁵ Kən kəmotuwın motəhgaiir e Iesu motən-ipən mæmæ, “!İərəmərə! !Osmegəh kitat! !Otəsuwəhən kotamnım!”

²⁶ Kən Iesu tæmæn-ipæn kəm ilat mæmæ, “?Tahro nakotəgın pık? Rəhatəmat nahatətəən təkəku agın.” Kən tæmətul mæn-iəhau nimətag ne peau-peau asol mın. Kən nimətag təmurahl nelmın, kən tınəməlinu tınəməlinu.

²⁷ Kən netəmim rəha Iesu narmilat təmiwig pık moatən mæmæ, “!Ei! ?Etəmim naka u? Nat əpnəpın nimətag ne nəhau, mæto ilau kətioal nəwian.”

*Iesu təməhg-iarəp narmın rat e etəmim kəiu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

²⁸ Kən nian Iesu tæmuwa miet-pa entənıpən-pən e lek, ikın Katara, kən etəmim kəiu itəm narmın rat mın kotatig elau kəmiaiet-arəpa mæmæ okuəplan Iesu. İlau kəmiəsipən e nıpəg kəpiel mın, ikın katitənim netəmim ikın. İlau kuəsənən

mætioh netəmim, kən netəmim koatəgin nuwīn-pənən ikin.

²⁹ Kən əmun narmin rat min itəm kotatig elau kəmotaget əfəməh motən məmə, “!Ik Nəti Uhgīn! ? Nəmuwa məmə nakahrol itimat? ?Nəmuwa məmə nakol nalpīnən kəm itimat itəm təsolən əh nian rəhan?”

³⁰ Iuəhkīr əm olat, pīkəs min tepət əh-ikin ko-tagwən,

³¹ kən narmin rat min kotasək-pən o Iesu motən məmə, “Okəmə nəkəhg-iarəp itimat, ahl-ipən itimat ekotuwin e pīkəs min əh.”

³² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwin.” Kən narmin rat min kəmotiet elau, motaiu motuwīn e pīkəs min, kən əmun pīkəs min ilat rafin kəmotaiu moteiuaiu ikin təkul-əkul ikin, kən motiet-pən e lek motamnīm.

³³ Kən netəmim itəm koatehm pīkəs min, kəmotagim motuwīn e taon motən-iarəp natimnat rafin, ne natimnat itəm Iesu təmol kəm suah mil itəm narmin rat min kotatig elau.

³⁴ Kən əmun netəmim rafin rəha taon kəmotuwa məmə okotəplan Iesu. Kən nian kəmotəplan in, kən kəmoatəkəike əskasik kəm in məmə otəkəike miet əh-ikin əh.

9

*Iesu təmol-wir etəm
nīpətīn təmīmīs*

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Kən Iesu təmuwin e pot muwin entənīpən-pən e lek, kən miet-arəpa iman ikin, e taon Kapaneam.

² Kæn netæmim neen kæmotilæs etæmim kit motuwa ron. Nipætïn mæsïn tæmimis, kæn mætapił e ræhan nimitiwïn. Kæn nian Iesu tæmæplan ræhalat nahatætæn, kæn tæmæn-ipæn kæm etæm tatimis un mæmæ, “Nætik, æsæginæn. Ræham nolæn rat min emos-irækis rækis.”

³ Kæn nian kæmotæto næghatæn æh, iægætun min neen ræha Lou kotæn-ipæn kæm ilat min mæmæ, “Næghatæn æh tærat. Suah æh tatæghat mæmæ otol mæmæ in Uhgïn.”

⁴ Mæto Iesu titun nætæligæn ræhalat kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “? Tahro itæmat nakoatos nætæligæn itæm tærat min-nulan?”

⁵ ? In pæhræn timætig mæmæ oekæn, mæmæ, ‘Emafæl rækis ræham nolæn rat min,’ o ‘Ætul maliwæk?’*

⁶ Kæn roiu ekol nat kit mæmæ nækotitun mæmæ Næti Etæmim tatos nepætæn ikïn-u e nætueintæn mæmæ ofafæl rækis tæfagæ rat min.” Kæn in tæmæn-ipæn kæm suah æh tatimis mæmæ, “Ætul milæs ræham nimitiwïn maliwæk matuwïn latuænu.”

⁷ Kæn suah u tatimis tæmætul maliwæk matuwïn latuænu.

⁸ Kæn nian nïmanin netæmim kæmotæplan nat æh, kæn kæmotægin, kæn motænwiwi nærgi Uhgïn itæm tæmos-ipæn nepætæn kæm etæmim mæmæ otol næhlan.

*Iesu tæmaun-in Matiu
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

9:4: Luk 9:47; Jon 2:25 * **9:5:** Okæmæ Iesu titun nol-wiræn suah kit, kæn tatægætun mæmæ tatos næsanænæn o Uhgïn mæmæ ofafæl rækis nolæn rat min ræha netæmim. **9:6:** Jon 17:2

⁹ Kən Iesu təmaliwək muwïn məsïn mïn, məplan suah kit, nərgin u Matiu. In etəmim itəm tatos məni rəha takis, kən tatəpələh ikin katətou-pən takis ikin. Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Uarisig-in io, muwa etəmim rəhak.” Kən in tətətul muarisig-in Iesu.

¹⁰ Kən Iesu təmuwïn mətagwən e nimə rəha Matiu, kən netəmim tepət rəha nosən məni rəha takis kəmotuwa, kən netəmim tepət itəm koatol təfagə rat† kəmotuwa, kən ilat kəmotuwa motəpələh motagwən ilat Iesu ne rəhan netəmim.

¹¹ Kən nian Farisi mïn kəmotəplan nat əh, kən kotən-ipən kəm netəm rəha Iesu məmə, “? Tahro rəhatəmat iəgətun tətagwən kələh ilat netəm koatos məni rəha takis ne netəm koatol təfagə?”

¹² Məto Iesu təməto rəhalat nəghatən kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəmim itəm təsımısən təsuwınən məplan tokita. Məto etəmim u itəm tatımıs, in otəkəike muwïn məplan tokita.

¹³ Otuwïn motegəs-in motol nıpəti nəghatən u pahrien itəm Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

‘Nat kit tatol nıkik tətagien, inu məmə onəkotasəkitun netəmim, məto sənəmə rəhatəmat sakrifais mïn itəm nəkoatol moatos-ipa kəm io itəm tatol nıkik

† **9:10:** Farisi mïn, ilat kəmoatətəu-pən wir aɡin-əh Lou rafin itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses məmə Moses otos-ipən kəm netəm Isrel. Kən ilat koatətəu-pən wir mïn nəghatən mïn itəm kəmotisi-pən e Lou rəha Moses, məto netəmim əm kəmotol, sənəmə Lou ətuatıp mïn rəha Uhgın. Kən Farisi mïn, katən məmə netəmim rafin itəm kəsotətəu-pənən lou əlkələh mïn əh, ilat iol təfaga. **9:11:** Luk 15:2

tətagien.‡

Iatən tol min-nulan məto-inu eməsuwamən məmə ekaun-in netəm mın u itəm nıkilat təht məmə kınotətuatıp rəkis məmə okotuarisig-in io, məto emuwa məmə ekaun-in netəm mın u, netəm nol təfagə məmə okotuarisig-in io.”

*Nolən rəha napəsən nagwənən o Uhgın
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ Kən netəmim rəha Jon Baptais kəmotuwa motəplan Iesu motən-ipən kəm in məmə, “Əplan-tu. Itimat ekotətuakəm motapəs nagwənən motəfak kəm Uhgın, kən Farisi mın, ilat mın koatol mihin. ?Məto təhrol e rəham netəmim kəsotolən nəhlan?”

¹⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian netəmim koatol marıt rəha suah kit, kən in tətətig e nagwənən rəhan ilat in mın neen, nıkitəmat təht məmə in mın neen okotasək? !Kəp! Məto nian əh-ikın itəm tatuwa məmə netəmim okotiləs-irəkis etəmim itəm katol nagwənən rəhan. Kən e nian əh, in mın neen kotıtun napəsən nagwənən.

¹⁶ “Kən etəmim kit tikə məmə otos nımısmısi nıməhan wi kit, kən məhlətəin-pən e nıməhan oas rəhan itəm təməhap, məto-inu okəmə tol nəhlan, kən nımısmısi nıməhan wi titun nəhapən nıməhan oas, kən ikın təməhap ikın aupən titun nuwamən mol iahgın pık agın.

¹⁷ “Kən etəmim kit tikə məmə otos wain itəm kəmol wi, kən miuw-pən e pətəl oas u təkəsık itəm kəmol e nuwigı nəni. Okəmə tol nəhlan, kən wain

9:13: Hip 10:8; Hos 6:1-6; Maeka 6:6-8; 1 Saml 15:22 ‡ **9:13:** Nian Uhgın təmən nəhlan, nıpətın məmə in otapəs rəhalat sakrifais mın məto-inu nəratən tətətig e nıkilat. Uhgın təmən məmə ilat kotəkəike motasəkıtun netəmim. **9:14:** Luk 18:12

otahləpik, kən pətəl otəhap, kən wain otəhtəg, kən pətəl otərat. § Məto wain itəm kəmol wi okəkəike kiuw-pən e pətəl itəm kəmol wi tımətmətig, kən wain ne pətəl katuəməhl wir.”*

Pətagwəhl kit itəm tatimīs ne pətan əkəku kit itəm təmimīs

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Nian Iesu tatən-ipən natimnat min əh kəm ilat, etəm-iasol kit tuwa misin-pən nulin o Iesu məmə, “Nətik pətan əkəku təmimīs roiu əm. Məto wa, mələhəu-pən nelməm lan, kən otəmegəh min.”

¹⁹ Kən Iesu təmətul ne rəhan netəmim, motu-arisig-in suah un motuwın.

²⁰ Kən əmun pətan kit əh-ikin itəm tatos nimisən rəhalat nıpitan nian rafin əm, minos nup tuelef. † Kən pətan əh təmisi-pən e məntaa Iesu ikin, kən mea-pən mek nıpəgnəmti kot məsin rəhan,

²¹ təmol nəhlan məto-inu tatən atip kəm in məmə, “Okəmə ekek əm rəhan kot, kən rəhak nimisən otol namnun.”

²² Kən Iesu təmeirair məplan pətan əh, kən mən-ipən kəm in məmə, “Nətik pətan, əsəginən. Rəham nahatətəən təmol ik ninəwir min.” Kən e nian əh, rəhan nimisən təmikə.

²³ Kən nian Iesu təmuwa miet-arəpa e nimə rəha etəm-iasol əh, kən təmuwın imə məplan netəmim koatahl nau motan napuən lan rəha nimisən, kən netəmim kəmoatasək pik.

§ **9:17:** Afın futnot e Luk 5:37 * **9:17:** Iesu təmən nəhlan məmə in otəgətun ilat məmə rəhan nəgətunən in tuwiwi mol pisin e nəgətunən rəha Farisi min ne iəgətun min rəha Lou. † **9:20:** Lou təmən məmə nimisən u leprosi təmol pətan əh tamkimik, kən okəmə tatek suah kit, kən in min otamkimik. **9:21:** Mat 14:36

24 Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Otiet motuwîn isæu, mæto-inu pætan ækæku un tæsîmîsæn, mæto in tætapîl æm.” Kæn ilat kæmotalah e Iesu.

25 Mæto nian netæmîm kæmotiet motuwîn ihluæ, kæn tuwîn imæ, maskælim nelmi pætan ækæku, kæn pætan ækæku un tæmætul.

26 Kæn namnusæn ræha nat u tæmaiu mîtælau rafin e næptæn æh.

Iesu tæmol-wîr îganæmtîn rat kæiu

27 Kæn nian Iesu tæmîet ikîn æh, mæto îganæmtîn rat mil kæiu kæmuætæu-pæn in, kæn mætuagæt æfæmæh mæmæ, “!Mîpî Kîg Tefît, asækitun itîmlau!”

28 Nian Iesu tînuwîn æpæh imæ, kæn îganæmtîn rat mil kuea ron. Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “?Itælau nætuhætætæ mæmæ ekîtun nol-wîræn nîganæmtîtælau, o kæp?” Kæn ilau kuæn-ipæn mæmæ, “Æwæh, læramæræ.”

29 Kæn Iesu tæmælæhæu-pæn nelmîn e nîganæmtîlau mæn-ipæn mæmæ, “Uhgîn otol-wîr nîganæmtîtælau mæto-inu næmuahætætæ lan.”

30 Kæn nîganæmtîlau tînæwîr kæn kînatuæplan nat. Kæn Iesu tæmæn-ipæn æskasîk kæm ilau mæmæ, “Onæsuæn-iaræpæn natîmnat mîn u kæm netæmîm.”

31 Mæto ilau kæmiaiet mian, kæn muæn-iaræp namnusæn ræha Iesu tuwîn mîtælau e ikîn mîn rafin e næptæn u.

Iesu tæmæhg-iaræp narmin rat e etæm tæruru næghætæn

32 Nian suah mil u kæmiaiet, netæmîm kotîlæs etæmîm kit tæruru næghætæn motuwa o Iesu. Suah

əh in təruru nəghatən məto-inu narmin rat tətatig lan.

³³ Kən Iesu təməhg-iarəp narmin rat e suah əh, kən tinatəghat. Kən nimanin netəmim narmilat təmiwig pik ron, kən motən məmə, “Suah kit təsəplanən nat kit tol nulan əpəh Isrel nian kit ne.”

³⁴ Məto Farisi min kəmotən məmə, “Tatos nəsanənən o etəm-iasol rəha narmin rat min məmə otəhg-iarəp narmin rat min.”

Iesu nikin təmahmə pik o netəmim

³⁵ Kən Iesu təmaliwək matuwın e taon ne latuənu min rafin, kən matəgətun əpəh e nıpəgnoa nimə min rəha nuəfiminən, matən-iarəp namnusən təwır rəha nərəmərəən rəha Uhgın, kən matol-wır netəmim rafin itəm koatimis, ne netəmim rafin itəm nıpətılət tərət koatəwır.

³⁶ Nian təməplan nimanin netəmim tınepət pik, kən nikin təmahmə pik olat məto-inu kinotos pik nahməən, kən motəruru nasitu-atipən e rəhalat nəmegəhən, kinotahmen e sipsip min itəm etəmim tikə o nehmən ilat.

³⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “!Otəplan-tu! Nagwənən tepət əpəh e nasumən itəm kinotimətə, məto iolwək min noan məsin əm kotəulək-in.

³⁸ Kən otəfak-pən o etəm-iasol rəha nasumən məmə otahl-ipa iolwək min tepət məmə okotuwın kəulək-in nasumən rəhan.”

9:33: Mak 2:12 **9:34:** Mat 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 **9:35:** Mat 4:23; Mak 1:39 **9:36:** Nam 27:17; 1 King 22:17; Sek 10:2; Mat 14:14; Mak 6:34 **9:37:** Luk 10:2

10

Netəm tuelef rəha Iesu (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Kən Iesu təmaun-in netəm tuelef rəhan kotuwa kitiəh, kən mos-ipən nəsanənən kəm ilat məmə ilat kotitun nəhg-iarəpən narmın rat mın e netənim, kən motitun nol-wirən nimisən mın rafın, ne netəm mın u nipətilat təmərət.

² Kən inu nərgi netəm tuelef rəha Iesu: in taupən Saimon, u nərgin kit mın un Pita; ne təhan Antru; ne Jemes ne pian Jon, nəti Sepeti mil;

³ ne Filip ne Patolomiu; ne Tomas ne Matiu, etənim rəha nosən məni rəha takis; ne Jemes nəti Alfeas; ne Tateas;

⁴ ne Saimon u kətaun-in məmə Selot;* ne Jutas Iskariot u təmegəhan-in-pən Iesu tuwın e nelmi rəhan tikimır mın.

Iesu təmahl-iarəp rəhan netənim tuelef (Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Kən nian Iesu təmahl-iarəp rəhan netənim tuelef məmə okotuwın motol wək rəhan, təmaupən məghat kəm ilat məmə, “Itəmat onəsotuwınən o netəm mın un sənəmə noanol mın rəha Isrel, kən məsotuwınən e taon kit rəha netəm Sameria,

⁶ məto onəkotuwın o noanol mın rəha Isrel itəm kotahmen e sipsip mın koatəlu.

⁷ Kən nian nakotuwın, nəkotəkəike motən-iarəp məmə, ‘Nian itəm Uhgın otərəməre e netənim rafın lan, tinatuwa iuəhkir.’

10:1: Mak 6:7; Luk 9:1 * **10:4:** Selot in suah kit itəm in tatətul əskasik o kantri rəhan. Əplan e tiksonari. **10:6:** Jer 50:6 **10:7:** Mat 3:2; 4:17; Luk 10:9,11

⁸ “Kæn itəmat nəkotəkəike motol netəm koatimɨs kotəwɨr mɨn. Kæn itəmat nəkotəkəike motol netəm kəmotimɨs kotəmegəh mɨn. Kæn netəmim itəm leprosi tatol ilat, nəkotəkəike motol nɨpətɨlat tuwa məwɨr mɨn. Kæn netəmim itəm narmin rat tətətig elat, itəmat nəkotəkəike matəhg-iarəp narmin rat mɨn kotuwɨn isəu olat. Kæn nəsanənən itəm nəmos, nəməsotosən nəmtɨn. Kæn onəkotəkəike motol wək əm, netəmim okəsətouən itəmat lan.

⁹ Nian nakotuwɨn, nəsotosən məni.

¹⁰ Kæn məsotəmikən rəhatəmat kətim mɨn. Kæn natɨmnat itəm nakoatuwɨn-in, in əm un, məsotos minən iahgoau kit mɨn. Kæn məsotosən put, ne kasikin rəhatəmat mɨn. Iatən nəhlan məto-inu tətuatɨp əm məmə katos-ipən kəm iolwək mɨn natɨmnat itəm tətuatɨp o natigən rəhalat.

¹¹ “Nian nakotuwɨn e taon kit o latuənu kit, nəkotəkəike motehm etəmim kit itəm nɨkin tagien məmə nakotuwɨn mətatig itəmat mɨn, kæn nakoatatig ikɨn əh mətoarus-pən nian nakotiet mɨn.

¹² Nian nakotuwɨn kətətig e nimə kit, nəkotəkəike kəghat wɨr kəm ilat məmə, ‘Nəməlinuən tətətig otəmat.’

¹³ Kæn okəmə netəmim e nɨpəgnoa nimə u, nɨkilat tagien məmə okotos itəmat, kæn pəs rəhatəmat nəghatən rəha nəməlinuən tətətig olat. Məto okəmə nɨkilat təsagienən otəmat, nəkotəkəike motos nəghatən rəha nəməlinuən moatuwɨn.

¹⁴ “Kæn okəmə netəmim neen kəsotolkeikeən məmə okotit itəmat nakotuwɨn e rəhalat nɨpəgnoa nimə, o kəsotətəlig-inən rəhatəmat nəghatən, kæn nian nəkoatiet e nimə rəhalat, o rəhalat

latuənu, nəkotəkəike motohapıspıs rəkis nisıp e nelkıtəmat məmə ilat okotıtun məmə nəmotəuhlinpən məntaatəmat olat.

¹⁵ Nıpahrienən iatən kəm itəmat, e nian itəm Uhgın otakil netəmim, nalpınən rəha netəm mın əh in otəskasık pık maprəkis-in nalpınən rəha netəm kotərat aupən e taon mil əh, Sotom ne Komora.”

Netəmim okotol tərət kəm netəmim rəha Iesu

¹⁶ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Otətəligin-tu. Etahl-ipən itəmat nakoatuwin tahmen e sip-sıp mın itəm kəmotuwın ilugın e kuri iarupın mın. Onəkotəkəike motenatig wır tahmen e malikim, kən itəmat motan mətig tahmen e mənig mak.

¹⁷ Onakoatəto wır itəmat o netəmim, məto-inu ilat okotiləs itəmat məmə nəkoatətul e nıganəmti kaonsel rəhalat, kən okotalis itəmat əpəh imə e nımə rəha nuəfımınən.

¹⁸ “Kən məto-inu itəmat netəmim rəhak, okotewkəkan itəmat nakotuwın motətul e nıganəmti etəm-iasol mın rəha kapman mın, ne kig mın məmə onəkotən-iarəp nəghatən təwır rəhak e nıganəmtilat, kən e nıganəmti laihluə mın.

¹⁹ Nian ilat okotuwa motiləs itəmat, kən nikitəmat təsəht pıkən məmə onəkotuwın motən məmə naka, o nakotəhrol nulan motəghat. Nəsotəgınən məto-inu Narmın Rəha Uhgın, in otos-ıpınə nəghatən itəm onəkotən e nian ətuatıp əh.

²⁰ Nəsotəgınən məto-inu sənəmə itəmat onəkotəghat, məto Narmın Rəha rəhatəmat Tata,

otos-ipinə nəghatən kəm itəmat məmə nakoatən-iarəp.

21 “Netəmim okotegəhan-in-pən pialat ətuatip mın kəm rəhalat tıkimir mın məmə okotohamnu ilat, kən tata mın okotol mihin mın kəm nenətılət ətuatip mın, kən nisualkələh okotətul motol nolən ahmen mın əm kəm rəhalat tata mın ne mama mın məmə okotohamnu ilat.

22 Netəmim rafin okotetəhau itəmat o nərgək. Məto etəm otətul əskasik mətoarus-pən natimnat mın un okotol namnun, kən Uhgın otosmegəh.

23 Nian okotol tərət kəm itəmat e taon kit, kən nakotiet motagim motuwın e taon pisin kit mın. İatən pahrien kəm itəmat məmə okol nəsotuwın rafinən e taon mın rəha Isrel mətoarus-pən Nəti Etəmim in otuwa mın.

24 “Netəmim itəm koatətəlig-in, okol kəsotaprəkis-inən rəhalat iəgətun, kən iolwək mın, okol kəsotaprəkis-inən rəhalat etəm-iasol.

25 Netəm katəgətun ilat, kotəkəike motagien məmə okotuwa motahmen e iəgətun rəhalat, kən iolwək mın kotəkəike motagien məmə okotuwa motahmen e etəm-iasol rəhalat. İo, io etəm-iasol rəha nimə. Okəmə netəmim neen kotən rat io məmə io Pielsepul, u nərgin kit rəha Setan, kən okol tahmen mın əm e iolwək mın rəha nimə rəhak.”

*Etəmim rəha İesu
təsəginən etəmim
(Luk 12:2-7)*

10:20: Mak 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15 **10:20:** Jon 14:26
10:21: Jon 14:26 **10:24:** Luk 6:40; Jon 13:16; 15:20 **10:25:**
 Mat 9:34; 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15

²⁶ Kæn Iesu tæmæn mæmæ, “Tol næhlan, æsotæginæn netæmim. Natimæm itæm netæmim koatæfætæin, Uhgîn otîlæs-iaræpa ikîn tagæhag ikîn, kæn natimnæt itæm netæmim koatæhluaig-in, Uhgîn otîlæs-iaræpa, netæmim rafin kotæplan.

²⁷ Natimnæt itæm iatæn kæm itæmat e napinæpæn, itæmat onækotækæike motæn-iaræp min e næhag-æhagæn, kæn natimnæt itæm iatæn anion, itæmat onækotækæike motæn-iaræp asol e nigænæmti netæmim.

²⁸ “Sotæginæn netæmim itæm kotitun nohamnuæn nipætîtæmat, mæto okol kæsotohamnuæn narmîtæmat. Mæto nækotægin Uhgîn itæm titun nærækinæn nipætîtæmat ne narmîtæmat e nigæm asol.

²⁹ Otæplan-tu. Mænig ælkælæh min, netæmim koatol-salim-in mæni ækæku æm. Mæto okæmæ ræhatæmat Tata Uhgîn tæsegæhan-inæn ilat, okol kit tæsimisæn.

³⁰ Kæn noanutæmat e ræhatæmat-kapæ, Uhgîn tætafin rafin ilat.

³¹ !Tol næhlan, sotæginæn! Uhgîn tolkeike pik itæmat taprækis-in mænig ælkælæh min æh.

³² “Tol næhlan, okæmæ etæmim otæn-iaræp nærgæk e nigænæmti netæmim, kæn io min iatæn-iaræp nærgin e nigænæmti ræhak Tata e nego e neai.

³³ Mæto okæmæ etæmim otæn-iaræp e nigænæmti netæmim mæmæ in sænæmæ ræhak, kæn ekæn-iaræp e nigænæmti ræhak Tata e nego e neai mæmæ in sænæmæ ræhak.

³⁴ “Nikitæmat tæsæhtæn mæmæ emuwa mæmæ ekælæhæu næmælinuæn e nætueintæn. Emæsuwamæn

māmə ekələhəu nəməlinuən, məto emuwa māmə ekol netəmim kotəmou.

³⁵ İatən nəhlan məto-inu emuwa māmə ekol iərman otol tıməht ilau rəhan tata, kən pətan otol tıməht ilau rəhan mama, kən pətan otol tıməht ilau uhun,

³⁶ kən etəmim otol tikiṃir ilat atip rəhan min.†

³⁷ “Kən etəmim itəm tolkeike pik rəhan tata ne mama taprəkis-in io, in təsahmenən māmə otuwa rəhak etəmim. Kən etəmim itəm tolkeike pik netin iərman o pətan taprəkis-in io, in təsahmenən māmə otuwa rəhak etəmim.

³⁸ Kən etəmim itəm təsiləsən rəhan nig kəməluau muarisig-in io,‡ in təsahmenən māmə otuwa rəhak etəmim.

³⁹ Kən etəmim itəm tatol pik wək əm māmə rəhan nəmegəhən e nətueintən u in otəwır, otəmkarəpən e nəmegəhən pahrien. Məto etəmim itəm otimis o nərgək, in otos nəmegəhən lilin.

⁴⁰ “Kən etəmim itəm tatos itəmat e nikin agien, kən tahmen əm māmə tatos io e nikin agien. Kən etəmim itəm tatos io e nikin agien, kən tahmen əm

10:36: Maeka 7:6; Luk 12:51-53; † **10:36:** Nuwamən rəha İesu otol māmə netəmim okotoor ilat min məto-inu, neen okotahatətə lan, məto neen okəsotahatətəən lan, kən moatətəhau.

10:37: Luk 14:26-27 ‡ **10:38:** Nipəti nəghatən rəha İesu sənəmə rəhan netəmim okotəkəike kimis e nig kəməluau tahmen əm lan. Nipəti nəghatən u māmə kitat rafin kitiəh kitiəh kotəkəike motegəhan-in māmə Uhgın otol nəwian e nəmegəhən rəhatat. Okəm-naka netəmim okotol nəratən kəm kitat, okəm-naka kitat okotimis o nərgin, o kəm-naka nəratən min əh otəsuwamən e nəmegəhən rəhatat. Kitat kotəruru, məto kotətul matip əm o natigan e nəmegəhən itəm Uhgın tolkeike. **10:39:** Mat 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; 17:33; Jon 12:25

məmə tatos etəm u itəm təmahl-ipa io.

⁴¹ Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien ien rəha Uhgīn, məto-inu in tītun məmə suah u in ien rəha Uhgīn, in otos nətouən lan, tahmen əm e itəm ien mīn koatos. Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien etəm ətuatip, məto-inu in tītun məmə in etəm ətuatip, in otos nətouən lan, tahmen əm e etəm ətuatip.

⁴² Kən etəmim itəm tatos-ipən nəhau ətəp noan-məsin əm kəm rəhak etəmim, məto-inu in tītun məmə rəhak etəmim, nat əpnəpīn rəhak etəmim in ləhau agīn, nīpahrienən iatən kəm itəmat məmə, okol təsəmkarəpənən e rəhan nətouən.”

11

Iesu ne Jon Baptais (Luk 7:18-35)

¹ Nian Iesu tīnol namnun nəgətunən rəhan netəm tuelef, təmiet ikīn əh muwīn e taon mīn e nītən Kalili, matəgətun netəmim kən matən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn kəm ilat.

² E nian əh, Jon Baptais tətətig e kalapus, kən in təməto namnusən e wək itəm Iesu tatol. Kən təmahl-ipa rəhan neen netəmim kotuwīn motəpəh ron məmə,

³ “?Tahro? ?Ik u etəm kəmatən aupən məmə suah kit otuwa, o itimat ekoatəsahgin etəmim kit mīn məmə otəpanuwa mīn?”

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwīn motəplan Jon motən-ipən nat naka itəm nəmotuwa motəto kən motəplan:

⁵ netəm niganəmtilat təpīs kinoatəplan nat. Kən netəmim itəm nelkilat tərət kīnotəto təwīr kən minotaliwək. Kən netəm mīn u kəmos nīmīsən leprosi, nuwigilat tīnəwīr. Kən netəm mīn u matəlgilat təmalu, roiu matəlgilat tinoag, kən netəm mīn u kəmotīmīs, kīnotəmegəh mīn. Kən ian-rat mīn, roiu əh suah kit tīnatən-iarəp nam-nusən təwīr kəm ilat.

⁶ Etəmim otatig e nəwīrən pahrien okəmə in təsəhlmanən rəhan nahatətəən lak o natimnat itəm io ekol.”

Iesu təməghat-in Jon Baptais

⁷ Nian netəmim rəha Jon koatitəlig, kən Iesu tīnətuoun matəghat-in Jon kəm netəm mīn u koatəpələh əh-ikīn, matən məmə, “? Aupən, nəmotuwīn ikīn taruən-aruən ikīn məmə nəkotəplan naka? ?Nəmotuwīn məmə nəkotəplan suah kit tahmen e nuwig itəm nīmətag tətəhləpik-ahləpik əpnəpīn əm? Kəp.

⁸ ?Kən tahro itəmat nəmoatiet, məmə nəkotəplan suah kit itəm tatuwīn e napən wīr nəmtīn tiəkīs? Kəp. Netəm kotuwīn e napən wīr tol nəhlan, nian rafin kotatig e nīmə rəha kig.

⁹ ?Kən tahro itəmat nəkoatiet, məmə nəkotəplan ien kit? Əwəh, nīpahrienən, kən etəmim əh in ilis taprəkīs-in ien.

¹⁰ Inu etəm Naoa Rəha Uhgīn təmatəghat-in nian Uhgīn təmən məmə,
 ‘Otəplan-tu. Iatahl-īpīnə rəhak iahləpīs itəm otos rəhak nəghatən.
 In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatip.’

11 Nipahrienən iatən kəm itəmat, etəmim tikə itəm təmaiir e nətueintən in ilis taprəkis-in Jon Baptais, kən mətə etəm ləhau aɡin e nərəmərəən rəha Uhgın, in ilis taprəkis-in Jon.*

12 E nian Jon Baptais təmətuoun matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın mətəarus-pa roiu, nərəmərəən rəha Uhgın in təkaskı kəm məmə otol wək matuwın. Kən netəmim itəm kotəskasık kotalkut pik məmə okotuwın motatig ahgin.

13 Iatən nəhlan mətə-inu, aupən aɡin mətəarus-pa nian rəha Jon, nəghatən mın rəha Lou itəm Uhgın təmos-ıpən kəm Moses, ne nəghatən mın rəha ien mın rəha Uhgın, koatən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgın.

14 Kən okəmə nikitəmat tagien məmə nakotos nətəligən u, ekən məmə Jon in Elaija itəm in ien kit aupən kəmatən məmə otuwa.

15 Etəm matəlgın tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən mitun nəghatən mın u.

16 “? Netəm mın u itəm koatatig roiu, ilat kotəhrol nulan? Ilat kotahmen e nisualkələh itəm koatəpələh ikın katol maket ikın moatakuhl motaun-in ilat mın neen məmə,

17 ‘Itimat emotahl nau kəm itəmat məmə on-akoatol danis rəha nagiənən lan, mətə itəmat nəkəsotolən danis. Kən itimat emoatasək eiua rəha nımısən, mətə nəsotasəkən kitat mın itimat.’

* **11:11:** Ves u tatən məmə wək rəha Jon, in wək itəm tatos nisaiiən. In tatol əpen-əpenə suatıp rəha Kristo itəm Uhgın otahl-ıpa, kən in tatən-iarəp məmə Kristo tınatuwa. Wək u in wək asol. Kən Jon in etəm-iasol mətə-inu in tatos wək əh. Mətə nat kit itəm in təwir taprəkis-in wək rəha Jon, in məmə suah kit tatuwa etəm rəha Uhgın nian in tətəhatətə e Iesu Kristo. **11:13:** Luk 16:16 **11:14:** Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mak 9:11-13

18 Iatən nəhlan məto-inu Jon təmuwa, kən matətuakəm mətapəs nagwənən matəfak kəm Uhgın, kən məsənimən wain. Kən netəmim kotən məmə, ‘Suah əh, narmin rat kit tətətig lan.’

19 Məto nian io, Nəti Etəmim, emuwa kən mətagwən kən matənim wain, kən netəmim kotən məmə, ‘Otəplan-tu, suah əh in etəmim rəha nagwən pikən ne etəmim rəha napisən, kən motan kələh ilat netəmim rəha nosən məni e takis, ne netəmim itəm nol təfagə.’ Məto netəmim itəm koatətəu-pən nitunən rəha Uhgın koatol wək wir min. Kən wək wir min əh koatəgətun məmə nitunən rəha Uhgın in nıpahrienən.”

Nahməən asol otuwa
(Luk 10:13-15)

20 Kən Iesu təməghat əskasık e netəm e taon min əh itəm in təmol nat pispis tepət ikın e nıganəmtilat. Təməghat nəhlan məto-inu ilat kəsotəuhlinən nətəligən rəhalat o rəhalat nolən rat min.

21 Təmən məmə, “!Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! !Itəmat netəm Petsaeta, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Məto-inu emol pap nat pispis tepət e taon rəhatəmat! Kən okəmə emol natimnat min əh əpəh Taea ne Saeton aupən, okol netəmim əh-ikın əh kəmotəuhlin rəhalat nətəligən e nolən rat min, kən ilat kəmotuwın e natimnat rat motuwın moatəpələh e nəmtap e nıgəm motəgətun məmə koatəto tərət ağın o rəhalat nolən rat min.

22 Məto iatən kəm itəmat məmə e nian əh itəm Uhgın otol nalpınən kəm netəmim, nalpınən

rəhatəmat in otəskasik, maprəkis-in nalpınən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikin.

²³ “?Kən itəmat netəm Kapaneam, nikitəmat təht məmə Uhgın otıləs-ipər itəmat e ikin rəha nisiiian əpəh e nego e neai? !Kəp! Məto Uhgın otəhlman itəmat nakotuwın ləhau agın, imə naulisən, məto-inu emol nat pispis tepət e taon rəhatəmat. Kən okəmə emol natimnat mın əh əpəh Sotom, kən netəm ikin kəmotəuhlin rəhalat nətəligən, kən okol Uhgın təməsərəkınən Sotom, kən təmətatig əm mətoarus-pa u-roiu.

²⁴ Məto iatən kəm itəmat məmə e nian əh itəm Uhgın otol nalpınən kəm netəmim, nalpınən rəhatəmat in otəskasik, taprəkis-in nalpınən rəha netəm Sotom aupən ikin.”

Itəmat itəm ninotəpou
(Luk 10:21-22)

²⁵ Kən e nian əh, Iesu təməfak matən məmə, “Tata Uhgın, ik Iərəməərə rəha natimnat rafin ilis e neai ne ləhau e nətueintən. Iatənwiwi ik məto-inu nəməhluaig-in nıpəti natimnat mın u e niganəmti netəmim itəm kotenatig motitun wır nat. Kən nəmol-arəp kəm netəmim itəm kotahmen-pən əm e nisualkələh məmə okotitun wır.

²⁶ Əwəh, Tata, inu nat kit itəm nakolkeike.”

²⁷ Kən Iesu təmətəkəike matən kəm ilat məmə, “Rəhak Tata təmos-ipa nitunən rafin agın kəm io. Kən suah kit tikə itəm titun wır io u Nəti Uhgın, məmə io pah ətuatip. Məto Tata Uhgın əm titun. Kən suah kit tikə itəm titun wır Uhgın, məto io

11:22: Aes 23; Esik 26-28; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sek 9:2-4

11:23: Jen 19:24-28; Aes 14:13-15 **11:24:** Mat 10:15; Luk 10:12

11:25: 1 Kor 1:26-29

pisin əm u Nəti Uhgın, ekıtun, ne netəmim itəm io emıtəpun məmə ekol-arəp Tata Uhgın kəm ilat.

²⁸ “Otuwa ron io, itəmat itəm nəkotol pik wək kən nınotəpou o natipa-inən katipa əfigəm mın, kən ekos-ipinə namegən.†

²⁹ Pəs kotalis rəhak katipa, kən pəs iakaupən mägətun itəmat lan. İatən nəhlan məto-inu io etəm mətig, kən rəhak nətəligən in ləhau. Kən onəkotos namegən e rəhatəmat nəmegəhən.

³⁰ Tol nəhlan məto-inu rəhak wək ekos-ipinə kəm itəmat in tımətig, kən rəhak katipa in toigoig.”

12

Iəramərə rəha Sapat

(Mak 2:23–3:6; Luk 6:1-11)

¹ Kən e nian əh e Sapat kit, İesu ne rəhan mın netəmim kəmotaliwək motuwın-pən e nasumən rəha wit, nat kit tahmen e rais, kən rəhan netəmim nəumis təmus ilat, kən kəmotəhl noa wit kən motun. ² Məto nian Farisi mın kəmotəplan ilat, kən kəmotən-ipən kəm İesu məmə, “!Ei, əplan-tu! Rəham netəmim koatol nat kit itəm koatətgəhl Lou rəha Sapat.”

³ Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Nəmotafin o kəp, nat naka itəm Kig Tefit təmol aupən, nian in ne rəhan mın netəmim nəumis təmus ilat?”

11:27: Mat 28:18; Jon 1:18; 3:35; 10:15; 17:2 † **11:28:** Nəghatən u ‘natipa-inən katipa əfigəm mın’ tatəghat-in Lou rəha netəm İsrəl itəm kotahmen e nat təfigəm məto-inu Lou mın u, ilat kotəskasik pik, kən tiəkis o nolən. **11:28:** Jer 31:25 **11:30:** 1 Jon 5:3 **12:1:** Dut 23:25 **12:2:** Eks 20:10

⁴ In tæmuwîn imæ e Nimæ Tapolen Ræha Uhgîn, kæn mos pîret mun itæm pris mîn kînotos-ipæn rækis kæm Uhgîn. Kæn nolæn æh tatætghl Lou, mæto-inu pîret æh, Lou tatæn mæmæ pris mîn æm kotitun nunæn.

⁵ ?Kæn næmotafin e Lou o kæp, mæmæ nian rafin e Sapat, pris mîn æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, ilat koatol wæk ræhalat itæm tatætghl Lou ræha Sapat? Mæto Uhgîn tatæplan mæmæ nat æh in tætuatip æm.

⁶ Mæto iatæn kæm itæmat mæmæ suah kit u ikîn-u in ilis taprækis-in Nimæ Ræha Uhgîn.

⁷ E Naoa Ræha Uhgîn, in tatæn mæmæ,

‘Nat kit tatol nîkik tætagien, inu mæmæ onækotasækitun netæmim, mæto sænæmæ ræhatæmat sakrifais mîn itæm nækoatol moatos-ipa kæm io itæm tatol nîkik tætagien.’

Okæmæ nækotitun nîpæti næghatæn u, kæn netæm mîn u itæm kotætuatip, okol næsotakilæn ilat motæn mæmæ ilat koatol nolæn rat.

⁸ Iatæn næhlan mæto-inu io, Næti Etæmim, io Iæræmæ ræha Sapat.”

⁹ Kæn Iesu tæmîet ikîn æh, maliwæk matuwîn æpæh imæ e nimæ ræha nuæfiminæn ræhalat.

¹⁰ Kæn æmun ikîn æh, suah kit æh-ikîn nelmîn tæmîmis, tæsæg-ætuatip-inæn. Kæn kæmotætapæh o Iesu mæmæ, “?Tahro? ?In tætuatip e Lou mæmæ e Sapat, etæmim titun nol-wîræn etæmim itæm tatîmis?” Ilat kæmotætapæh ron mæto-inu koategæs-in nat tærat kit ræha Iesu itæm ilat okotilæs-ipæn in e kot ron.

12:4: 1 Saml 21:1-6

12:4: Lev 24:5-9

12:5: Nam 28:9-10

12:6: Mat 12:41-42

12:7: Hos 6:6; Mat 9:13

12:10: Luk 14:3

¹¹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Okæmæ itæmat kit ræhan kit sipsip, kæn sipsip un tiwig-pæn e noakimil e Sapat, nikitæmat tæht mæmæ suah æh otuwîn miuw-pær-pa mîn? ! Æwæh! Otækæike muwîn miuw-pær.

¹² !Mæto etæmim, in nat keike taprækis-in sipsip! Kænu, in tætuatip æm e Lou mæmæ natol nat itæm tæwir e Sapat.”

¹³ Kæn tæmæn-ipæn kæm etæm nelmîn tæmimis mæmæ, “Æg-ætuatip-in-tu nelmæm.” Kæn tæmæg-ætuatip-in nelmîn, kæn nelmîn tinuwa mînæwir agin mîn, tinahmen e nelmîn kit mîn.

¹⁴ Mæto Farisi mîn kæmotiet motuwîn ihluæ minoatæte noa ron mæmæ okotohamnu Iesu.

Iolwæk itæm Uhgîn tæmitæpun

¹⁵ Kæn Iesu tæmitun nætæligæn ræhalat, kæn tæmiet ikin æh. Kæn netæmim tepæt kæmotuarisig in. Kæn in tæmol-wir nimisæn rafin ræhalat kotuwa motæwir mîn.

¹⁶ Kæn tæmæn-iæhau ilat mæmæ okæstæn-iaræpæn in kæm netæmim mîn.

¹⁷ Natimnat mîn æh kæmotiet mæmæ næghatæn ræha Naoa Ræha Uhgîn otuwa mol nîpahrienæn lan. Uhgîn tæmos-ipæn kæm ien Aesea u aupæn o næn-iaræpæn mæmæ,

¹⁸ “Inu iolwæk ræhak itæm io enitæpun rækis, iakolkeike pik in, kæn nîkik tagien pik ron. Kæn io oekol mæmæ Narmîn Ræhak otuwa mærioah lan.

Kæn in otæn-iaræp nolæn ætuatip ræhak ne nos-megæhæn ræhak e nîganæmti netæmim e næptæn pisin pisin mîn.

19 Okol in tæsərgəhəuən kən məsəgət əfəməhən, məsəghat pikən ikin netəmim kotərgəfimən ilat mīn ikin.

20 In etəm mətig,

kən in otol təwīr kəm netəmim itəm koatəpou kən rəhalat nəsanənən tikə.*

In otol nəhlən mətoarus-pa nolən itəm in tətuatip, otol win e nolən itəm tərat.

21 Kən netəm u sənəmə noanol mīn rəha Isrel, ilat okotələhəu-pən əskasik rəhalat nətəligən tətətig lan,

məmə in otosmegəh ilat.”

Iesu ne Pielsepul

(Mak 3:20-30;

Luk 11:14-23; 12:10)

22 Kən netəmim kəmotiləs suah kit motuwa kəm Iesu itəm niganəmtin təpis kən təsəghatən məto-inu narmin rat kit tətətig lan. Kən Iesu təmol-wīr mīn, kən suah əh tənətplan nat kən minatəghat.

23 Kən netəmim rafin narmilat təmiwig motən məmə, “?Okəmə naka suah u in Mipi Kig Tefit itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa?”

24 Kən nian Farisi mīn kəmotəto nat əh ne nəghatən lan, kən kəmotən məmə, “Suah əh tatəhg-iarəp narmin rat mīn e nəsanənən əm rəha Pielsepul u etəm-iasol rəha narmin rat mīn.”

25 Məto Iesu titun nətəligən rəhalat, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə netəmim e kantri kit koator ilat mīn, kən okotərəkin rəhalat kantri. Kən tahmen-pən əm e taon kit o latuənu kit, okəmə

* **12:20:** Nəghatən Kris ətuatip rəha ves 20 tatən məmə, “Okol təsətgəhlən nuwig kit itəm təmeko, kən okol təsəmkəmis agin-əhən wik rəha lait itəm tətəhaniam əm.” **12:21:** Aes 42:1-4 **12:24:** Mat 9:34; 10:25

netəmim kotoor ilat m̄in, kən okotərək̄in taon un o latuənu un.

²⁶ “Kən okəmə Setan tatəhg-iarəp narmin rat m̄in rəhan e netəmim, kən tatol atip əm tikim̄ir kəm in. ?Kən otahro nulan, rəhan nərəməərən otətul?

²⁷ ?Kən okəmə io iatəhg-iarəp narmin rat m̄in e nəsanənən rəha Pielsepul, kən tahro e rəhatəmat m̄in netəmim? ?Ilat koatəhg-iarəp narmin rat m̄in e nəsanənən rəha pah? ?Rəha Setan? Kəp. Kən tərət məmə nakoatən məmə io iatol nəhlan. Tol nəhlan, rəhatəmat netəmim okotakil nəghatən m̄in rəhatəmat, motən məmə in neiuəiuəən.

²⁸ Məto okəmə iatəhg-iarəp narmin rat m̄in e nəsanənən rəha Narmin Rəha Uhḡin, kən nərəməərən rəha Uhḡin tinuwa rəkis otəmat.

²⁹ “Kən ekən e suatip kit m̄in tol nulan məmə, etəmim kit tikə məmə titun nuw̄inən e nimə rəha etəmim kit itəm təsanən məmə otəm̄ik rəhan natimnat. Məto otaupən məlis ətain etəm u itəm təsanən, uarisig təpanuw̄in imə məmki-rəkis rəhan natimnat.

³⁰ “Etəm u itəm təsuarisig-inən io, in rəhak tikim̄ir. Kən etəm u itəm təsargətainən sipsip m̄in, in tatoor ilat kotaḡim atit.

³¹ Tol nəhlan iatən kəm itəmat məmə, Uhḡin ofafəl rəkis nolən rat m̄in rafin p̄isin p̄isin,† ne nəghatən rat m̄in rafin p̄isin p̄isin itəm netəmim koatən lan, məto otol nalp̄inən kən məsaluinən nəghatən rat m̄in itəm netəmim koatən e Narmin Rəhan.

12:28: Wək 10:38; 1 Jon 3:8 **12:30:** Mak 9:40; Luk 9:50 † **12:31:** Uhḡin tətəfəl rəkis nolən rat m̄in nian netəmim kotəuhlin rəhalat nəfəligən kən moatəpəh-in məmə in otaluin məsalp̄inən rəhalat nolən rat m̄in. **12:31:** Hip 6:4-6

³² Kən okəmə etəmim tatən rat io, Nəti Etəmim, kən Uhgın otaluin kən məsalpınən. Məto etəmim itəm tatən rat Narmın Rəha Uhgın, Uhgın okol təsaluinən nian kit, e nətueintən u, ne e nian itəm tatuwa.‡

³³ “Okəmə nig in təwır, kən noan in təwır, okəmə nig in tərət, kən noan in tərət. Tol nəhlan məto-inu itəmat nəkotəplan əm e noa nig məmə nig in təwır o nig in tərət. §

³⁴ !Itəmat nəkotahmen e sinek! Itəmat noatol nolən eko-eko, kən itəmat netəm nakotərat. Okol nəsotənən nat təwır kit, məto-inu nian etəmim tatəghat, tatən əm nat naka itəm tərıoah e nıkin.

³⁵ Etəmim itəm nətəligən təwır tərıoah e nıkin, nian rafın in tatən naț itəm in təwır. Kən etəmim itəm nətəligən rat tərıoah e nıkin, nian rafın in tatən nat itəm tərət.

³⁶ İatən kəm itəmat məmə e nian Uhgın otakil netəmim lan, netəmim okotəkəike kən-ıarəp kəm in məmə tahro ilat kəmoatən nəghatən rat əpnarın mın rafın rəhalat.

³⁷ Tol nəhlan, in otakil rafın nəghatən pısın mın rəhatəmat, məmə itəmat netəm kotətuatıp o netəm kotərat.”

Nəmtətin rəha Jona
(*Mak 8:12; Luk 11:29-32*)

‡ **12:32:** Netəmim neen kotən məmə nəghatən u tatəghat-in netəm mın u itəm kəmoatən məmə İesu tatol-wır netəmim e nəsanənən rəha Setan. Tahmen əm məmə ilat kotaun-in məmə Narmın Rəha Uhgın in Setan. Netəmim neen mın kotən məmə nəghatən u tatəghat-in netəmim itəm kəsotahatətən əh e İesu, kən motapəs wək rəha Narmın Rəha Uhgın. § **12:33:** Nıpəti nəghatən rəha İesu məmə in etəm təwır məto-inu tatol əm natımmat wır mın. **12:33:** Mat 7:16-20 **12:34:** Mat 3:7; 15:18; Luk 3:7; 6:43-45

38 Kæn iægætun mīn neen ræha Lou ne Farisi mīn kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “Iægætun. Ekotolkeike mæmæ ekotæplan næmtætin kit itæm tapispis itæm ik onækol.”;

39 Mæto tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Itæmat netæm roiu ne, nakotærat, næmotapæs ræhatæmat nahatætææn o Uhgīn, tahmen e pætan kit tapæs ræhan iærman matætæu-pæn suah pīsīn. Kæn roiu nakotolkeike mæmæ ekol næmtætin kit itæm otægætun mæmæ emisī-pæn o Uhgīn. Mæto Uhgīn otos-ipæn æm næmtætin kitiæh æm, kæn inæh næmtætin ræha ien æh Jona.

40 Tahmen æm mæmæ Jona tæmæmæhl e nian kīsīl lapīn ne nærauiægæn e nærpī næm asol, kæn Næti Etæmim, in otæmæhl nian kīsīl lapīn ne nærauiægæn æpæh e niki næptæn.

41 “E nian æh itæm Uhgīn otakil netæmim rafīn, kæn netæm Nineva aupæn, ilat okotætul motæn-iaræp mæmæ itæmat noanol ræha Isrel nakotærat. Okotitun nænæn næhlan mæto-inu nian ilat kæmotæto næghatæn ræha ien æh Jona, ilat kæmotæuhlin ræhalat nætæligæn o ræhalat nolæn rat mīn. Kæn otæplan-tu, suah kit itæm ilis taprækis-in Jona tinuwa.

42 Kæn e nian æh itæm Uhgīn otakil netæmim rafīn, kæn kwīn ræha næptæn pis ikīn, in otætul mæn-iaræp mæmæ itæmat netæm nakotærat. Otitun nænæn næhlan mæto-inu, in tæmīet e nīkalīn næptæn æpæh isæu agīn, kæn maliwæk muwa mæmæ otæto næghatæn ræha Kīg Solomon itæm tenatīg wīr.

12:38: Mat 16:1; Luk 11:16; Jon 6:30 12:39: Jona 1:17; Mat 16:4; Mak 8:12 12:40: Jona 1:17 12:41: Jona 3:5 12:42: 1 King 10:1; 2 Kron 9:1

Kən otəplan-tu, suah kit itəm ilis taprəkis-in Kig Solomon tinuwa.

⁴³ “Nian narmın rat tiet e etəmim, kən in otuwın maliwək mətan əpəh ikin nig ne niamitə tikə ikin, kən nəhau tikə ikin, mategəs-in ikin otatig mameg ikin, məto təsəplanən.

⁴⁴ Kən tən atip əm kəm in məmə, ‘Ekıtəlig-pən e rəhak nimə itəm emisi-pən ikin.’ Kən nian tuwa məplan nimə, etəmim tikə ikin, kən kəmafəl, kən məlin wir natimnat.

⁴⁵ Kən tuwın mit narmın rat sepın mın itəm kotərat pik taprəkis-in in, kən motuwın imə motatig, kən natigən rəha suah əh roiu tərat pik taprəkis-in rəhan natigən itəm aupən. Kən kotahmen əm e itəmat netəm kotərat itəm nəkotatig roiu.”

*Mama rəha Iesu ne pian mın
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Nian Iesu tatəghat əh kəm netəmim, kən rəhan mama ne pian mın koatətul əpəh ihluə moatətapəh-in məmə okotəghat kəm in.

⁴⁷ Kən etəmim kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Rəham mama ne piam mın əpəh ihluə koatətul. İlat kotalkeike məmə okotəghat kəm ik.”*

⁴⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm suah əh itəm təmən-iarəp məmə, “?Pah u rəhak mama, kən pah u piak mın?”

⁴⁹ Kən məg-ətuatip-in-pən nelmın məgətun-pən rəhan netəmim, kən mən məmə, “!Inu rəhak mama ne piak mın!

12:45: Luk 11:24-26; 2 Pita 2:20 * **12:47:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghtən Kris aupən, ves 47 tikə.

⁵⁰ Iatən nəhlan məto-inu pah u tatol nəwia rəhak Tata əpəh ilis e nego e neai, in piak, ne wɪnɪk, ne rəhak mama.”

13

Nimaa nəghatən e nəptən (Mak 4:1-20; Luk 8:4-15)

¹ E nian ətuatıp əh, Iesu təmiet e nimə muwɪn matəpələh əpəh iuəhkir e nɪkali Lek Kalili.

² Məto-inu netəmim tepət kəmotuwa kətul kɪtələu in, kən in təmuwɪn e bot kit matəpələh. Kən netəmim kəmoatətul ipar.

³ Kən in təmən-ipən natimnat tepət kəm ilat e nimaa nəghatən mɪn.

Təmən məmə, “Etəmim kit təmuwɪn məmə oteatəgtəg rəhan nɪkuti wit əpəh e rəhan nasumən.

⁴ Kən nian təmərakin-rakin rəhan nɪkuti wit, neen kəmotisas-pən e suatıp, kən mənig mɪn kəmotuwa motun ilat rafin.

⁵ Kən nɪkuti wit neen kəmotisas-pən e nəptən itəm kəpiel iuəhkir əm. Kəmotəwiə uəhai əm məto-inu nəptən noan məsɪn əm.

⁶ Məto nian mɪtgar tər, kən məhg ilat koatauke-auke məto-inu nokilat təseiuiu pikən.

⁷ Kən nɪkuti wit neen kotisas-pən e nɪki nəlkosik, kən nian nɪkuti wit kotəwiə məto nəlkosik tətatu-atu ilat kən kəmotamɪs.

⁸ Kən nɪkuti wit neen mɪn kəmotisas-pən e nəptən itəm təwɪr, kən kəmotoe-in noalat, neen noalat wan-hanrɪt, neen noalat sikiste, neen noalat tate.

⁹ Etəm matəlgin tatig, təwir məmə in otətəlig-in wır kən mıtun nəghatən mın u.”

¹⁰ Kən netəm rəha Iesu kəmotuwa motətapəh ron məmə, “?Tahro natəghat kəm netəmim e nımaa nəghatən mın?”

¹¹ Kən Iesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “İatən nəhlan məto-inu itəmat un, Uhgın təmerəh e suatıp otəmat məmə itəmat onəkotıtun nəghatən anıon mın rəha nərəməərəən rəha Uhgın. Məto ilat əh, Uhgın təməserəhən e suatıp nulan olat.

¹² Tol nəhlan məto-inu, etəm u itəm rəhan əh-ikin nıtunən, Uhgın otos-ıpən mın nıtunən kəm in, kən rəhan nıtunən in otepət pık. Məto etəm u itəm rəhan nıtunən tikə, Uhgın otos-ırəkis rafın rəhan nıtunən itəm nıkin təht məmə in tatos.

¹³ İatəghat e nımaa nəghatən kəm ilat məto-inu ilat koatəplan pap məto kəsotıtunən, kən ilat koatəto pap məto kəsotıtun wırən.

¹⁴ Nəmegəhən rəhalat tatol nəghatən rəha ien Aesea tatuwa matol nıpahrienən lan. In təmən məmə,

‘Okəatəto, moatəto, moatəto,

məto okol kəsotıtunən.

Kən okəatəplan, moatəplan, moatəplan,

məto okol kəsotıtunən nıan kit.

¹⁵ Tol nəhlan məto-inu nıkilat tınuwa məskasık,

kən kınətapou-in nətəlig-inən,

kən motahtosıg-in nıganəmtılat.

Okəmə təsolən nəhlan, okəm-naka ilat okəatəplan e nıganəmtılat,

kən ilat okotətəlig-in e matəlgılat,

kən nıkilat otəmət-mətıg,

kən okotitun,

kən okotəuhlin-pa ilat ron io məmә ekosmegəh
ilat.’

¹⁶ Məto itəmat u, Uhgın təmawte-in rəhan nəwırən
kəm itəmat, kən nian nəkotəplan, nəkotitun, kən
nian nakotəto, nəkotitun.

¹⁷ Nıpahrienən iatən kəm itəmat məmә, ien mın
tepət ne netəm ətuatıp mın tepət kəmotolkeike pık
məmә okotəplan nat naka itəm nakoatəplan, məto
kəsotəplanən. Kən motolkeike pık məmә okotəto
nat naka itəm nakoatəto, məto kəsotətəən.”

¹⁸ Kən Iesu təmatəkəike matən məmә, “Itəmat
otətəlig-in wır-tu məmә nəkotitun nıpətı nımaa
nəghatən rəha etəm u itəm təmərakin nıkuti wit.

¹⁹ Nıkuti wit itəm təmısas e suatıp, in tahmen e
etəmim itəm tətə nəghatən rəha nərəmərən rəha
Uhgın, məto in təsitunən. Kən Setan tuwa mos-
ırəkis uəhai əm nəghatən əh itəm təmuwın e nıkin.

²⁰ “Kən nıkuti wit itəm təmısas-pən e nısip itəm
kəpiel iuəhkır əm, in tahmen e etəmim itəm tatətə
nəghatən rəha Uhgın, kən mos e nıkin agien,

²¹ məto nokın təseiuaiu pıkən, kən tatətul əm o
nian əkuəkır əm. Nian nəssauən, o nəratən tuwa
e nəmegəhən rəhan o nəghatən əh, kən təme uəhai
əm e rəhan nahatətəən.

²² “Kən nıkuti wit itəm təmısas-pən e nıki
nəlkosık, in tahmen e etəmim itəm tətə nəghatən
rəha Uhgın, məto rəhan nətəligən tatuwın pık o
natımnat rəha nətueintən, kən in tolkeike məmә
rəhan nautə otepət, kən nətəligən mın əh kotatu-

atu nəghatən rəha Uhgın, kən nəghatən əh təsoe-inən noan.

²³ “Məto nıkuti wit itəm təmişas-pən e nəptən wır, in tahmen e etəmim itəm tətə nəghatən rəha Uhgın kən mitun nıpətın. Kən e nəmegəhən rəhan, in otoe-in noan, nian neen noan wan-hanrit, nian neen noan sikiste, kən nian neen noan tate.”

Nimaa nəghatən e manuwıhl itəm tərət

²⁴ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın kəm ilat matən məmə, “Nərəməyəən rəha Uhgın, in tahmen e etəmim kit itəm təməra kin nıkuti wit e rəhan nasumən.

²⁵ Məto nian in ne rəhan mın netəmim kəmoatapıl, rəhan kit tikimır təmuwın məra kin nıkuti manuwıhl rat mın e rəhan nasumən, kən məgım.

²⁶ Kən nıkuti wit wır mın kəmotəwıə motol iahgin motol noalat. Məto e nian əh, nıkuti manuwıhl rat mın kəmotər mın motuwa motol iahgin.

²⁷ “Kən slef mın rəha etəmim əh, kəmotuwa motəplan in, motən məmə, ‘Etəm-iasol. ?Nıkuti wit mın itəm nəməra kin e rəham nasumən, ilat nıkuti wit wır mın əm, o kəp? ?Məto təhro nıkuti manuwıhl rat mın kınötər?’

²⁸ Kən təmən-ıpən kəm ilat məmə, ‘Tikimır kit təmol nat əh.’

“Kən rəhan slef mın kotən-ıpən kəm in məmə, ‘?Məto təhro? ?Nakolkeike məmə itimat ekotuwin kew rəkis manuwıhl rat mın əh?’

²⁹ “Məto təmən-ıpən kəm ilat məmə, ‘Kəpə. Otapəs. Okəmə itimat nakotuwin kew rəkis manuwıhl rat mın, kən məta nakotew rəkis mın wit wır mın.

30 Pæs ilau kæræn æm kuær mætoarus-pæn wit tinimæta. Kæn ekæn-ipæn kæm netæmim itæm okotæulæk-in wit mæmæ ilat okotaupæn motew rækis manuwihl itæm tærat motælis o nærakin-pænæn e nigæm. Uarisig okotæulæk-in wit wir min moatæmik moatuwa e nipægnoa nimæ ræhak itæm katælin nagwænæn ikin.’ ”

*Nimaa næghatæn e
nikuti mastat**

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

31 Kæn Iesu tæmuæh nimaa næghatæn kit min kæm ilat mæmæ, “Næræmæææn ræha Uhgîn in tahmen e nikuti mastat itæm etæmim tæmos muwîn mæfe e ræhan nasumæn.

32 Nikuti mastat æh in nætîn agîn, mæto nian in otæwiæ, in otuwa iahgîn tahmen e nig kit, kæn mænig min itæm koatiwig îlis okotuwa motol ni-maalat e nelmin min.”

Nimaa næghatæn e is

(Mak 4:33-34; Luk 13:20-21)

33 Kæn Iesu tæmuæh nimaa næghatæn kit min mæmæ, “Næræmæææn ræha Uhgîn in tahmen-pæn e is noan mæsin itæm pætan kit tætalkin e flaoa tepæt itæm kæmol-pæn e pesin asol, kæn tætahl flaoa rafin tætasis matol iahgîn.”

34 Natimnat min æh rafin, Iesu tæmuæh nimaa næghatæn lan kæm netæmim. Nîpahrienæn mæmæ tæmæsænæn nat kit kæm ilat okæmæ tæmæsæhæn ni-maa næghatæn.

35 Nolæn æh tæmol næghatæn ræha ien aupæn tatuwa matol nîpahrienæn lan. Tæmæn mæmæ,

* **13:30:** Mastat in nig itæm katol-pæn nikutin e nagwænæn mæmæ tatæpien wir. Nikutin in natiækæku agîn.

“Ekən-iarəp rəhak nəghatən e nuəhən nimaa nəghatən mìn.

Ekən-iarəp natimnat itəm eməhluaig-in ilat nian emətuoun matol nətueintən mətəarus-pa u-roiu.”

Iesu təmən nīpəti nimaa nəghatən e manuwihl

³⁶ Kən Iesu tāmiet rəkis e netəmim, kən muwīn e nīpəgnoa nimə kit. Kən rəhan mìn netəmim kəmotuwa ron motətapəh məmə, “Ən-tu kəm itimat nīpəti nimaa nəghatən e manuwihl itəm təmər e nasumən.”

³⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Etəmim itəm təmərakin nīkuti wit e nasumən, inu io, Nəti Etəmim.

³⁸ Kən nasumən, in nətueintən, kən nīkuti wit wīr mìn, ilat u netəmim rəha Uhgīn itəm tatərəmərə elat. Kən manuwihl rat mìn, ilat netəmim rəha Setan.

³⁹ Kən tikimīr itəm təmuwīn mərakin manuwihl rat, in Setan. Kən nian okəulək-in nasumən, in namnun nian, kən netəmim itəm koatəulək e nasumən, ilat u nagelo mìn.

⁴⁰ Okotəmīk manuwihl rat motan-ətīp e nīgəm, nolən əh tahmen əm e namnun nian.

⁴¹ “Io Nəti Etəmim, ekahl-ipinə nagelo mìn rəhak okotuwin ikin iatərəmərə ikin, motoe rəkis natimnat rafin ne netəmim rafin itəm koatiuw-pən netəmim o nolən təfagə rat mìn.

⁴² Ilat okotərakin-pən ilat e nīgəm asol, kən ikin əh netəmim okotasək kən moatəgətain nəluilat mìn.

⁴³ Kən netəm kotətuatip okotasə tahmen e mit e nərəmərəən rəha rəhalat Tata Uhgın. Etəm matəlgın tatig, in otəkəike mətəlig-in wır nəghatən mın u.”

Nimaa nəghatən e bokis məni itəm tatəhluaig

⁴⁴ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgın in tahmen e bokis məni kit itəm tatəhluaig e nəptən kit. Kən etəmim kit təmətan məplan bokis məni əh, kən tatig mitənim mın. Nikin təmagien pik, kən təmuwin mol-salim-in natimnat rafin rəhan, kən mos-nəmtin nəptən əh.”

Nimaa nəghatən e kəpiel perel

⁴⁵ Kən Iesu təmən məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgın in tahmen e etəmim itəm tategəs-in natimnat, kən matol-salim-in mın. Kən in tategəs-in kəpiel wır mın nəmtilat tiəkis, katən məmə perel.

⁴⁶ Nian təməplan perel kit itəm təwir pik agın, kən in təmuwin mol-salim-in rəhan natimnat rafin, kən muwin mos-nəmtin perel əh kən mıləs rəhan.”

Nimaa nəghatən e net rəha niuwən nəm

⁴⁷ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgın in tahmen e nian netəmim koatəra kin-pən net əpəh itəhəi moatos nəm pisin pisin mın lan.

⁴⁸ Nian net tinərioah e nəm, kən kotiuw-par net, kən motor nəm mın motaii-pən nəm wır mın e kətim asol mın rəhalat, məto okotəra kin nəm itəm kotərat. ⁴⁹ Kən e namnun nian, nagelo

mìn okotuwa motos-irəkis netəmim itəm kotərat o netəmim itəm kotətuatip,

⁵⁰ kən motəraikin-pən netəm kotərat e nigəm asol, kən ikìn əh netəmim okotasək moatəgətain nəlulilat.

⁵¹ “?Itəmat nəkotitun natimnat mìn un, o kəp?” Kən ilat kəmotən kəm in məmə, “Əwəh.”

⁵² Kən təmən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, iəgətun mìn rafin rəha Lou itəm kəməgətun wır ilat e nərəməərən rəha Uhgìn, kotahmen e etəm-iasol rəha nimə itəm rəhan nautə tepət. Kən nian kit in tatos-irəkis nat wi e rəhan nautə, kən nian kit mìn tatos-irəkis nat oas.”†

Ien itəm kəsisiainən
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Nian Iesu tinol namnun nuəhən nimaa nəghatən mìn əh, kən təmiet ikìn əh,

⁵⁴ muwìn iman ikìn. Kən təmatəgətun netəmim əpəh e nimə rəha nuəfiminən, kən narmilat təmiwig, kən kotən məmə, “?Suah u təmiləs hiə nenatigən əh ne nəsanənən əh o nolən nat pispis mìn?

⁵⁵ Suah əh, kitat kotitun wır in. ?In neti etəmim itəm tatol nimə, o kəp? ?Kən rəhan mama, in Meri, kən pian mìn ilat Jemes, ne Josep, ne Saimon, ne Jutas, o kəp?

⁵⁶ ?Kən rəhan kaka mìn kitat mìn ilat, o kəp? ? Təmos hiə nitunən o nolən natimnat mìn əh?”

13:50: Mat 13:42; Luk 13:28 † **13:52:** Kəm-naka nəghatən u ‘nat oas’ tatəghat-in nəghatən rəha Uhgìn itəm kəmote rəkis e Naoa Rəha Uhgìn əpəh e Oltesteman, kən nəghatən u ‘nat wi e rəhan nautə’ tatəghat-in nəgətunən wi rəha Iesu. **13:54:** Jon 7:15 **13:55:** Jon 6:42

57 Kæn nīkīlat tēsagienæn ron kæn motæuhlin mæntaalat ron.

Mæto Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Okæmæ suah kit in ien, netæmim rafin koatīsiai-in. Mæto ræhan mīn netæmim æpæh latuænu ne ræhan mīn netæmim e nīpægnoa nīmæ ræhan, ilat æm kæsotīsiai-inæn.”

58 Kæn tæmæsolæn nat pīspīs tepæt ikīn æh, mæto-inu ilat kæsotahatætæn lan.

14

Kig Herot Antipas

tæmæghat o Iesu

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ E nīan æh, Kig Herot Antipas u tatæramæræ e nītæn Kalili, tæmæto namnusæn ræha Iesu.

² Kæn tæmæn-ipæn kæm ræhan etæm-iasol mīn mæmæ, “Suah u in Jon Baptais itæm tæmæmegæh mīn e nīmīsæn. Tol næhlan tatos næsanænæn æh o nolæn nat pīspīs mīn.”

Nīmīsæn ræha Jon Baptais

³⁻⁴ Herot Antipas tæmæghat næhlan mæto-inu in tæmohamnu rækīs Jon Baptais. Inu namnusæn e nīmīsæn ræha Jon Baptais, tol min-nulan.

Aupæn ikīn, Kig Herot Antipas tæmaklæh-in Herotias u pætaguihl ræha pia Herot u, Filip Kitīæh. Kæn Jon tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Tæsætuatīpæn mæmæ nækīlæs pætan u, mæto-inu nakatætghl Lou.” Kæn Herot Antipas tæmaskælīm Jon o Herotias, mælis ætain, mīlæs-ipæn e kalapus.

⁵ Herot Antipas tolkeike mēmā in otohamnu Jon, mēto tēmōsolān mēto-inu tatəgin netāmim. Ilat koatisiai-in Jon moatən mēmā in ien kit.

⁶ Mēto nian kit, Herot Antipas tēmōl lafet kit rəha nian tēmāiir lan, kən pətan əkəku, nəti Herotias, tēmōl danis aupen e niganəmti netāmim rafin. Kən rəhan nolən danis tēmōl Herot Antipas nikin tēmuwīn pik lan,

⁷ kən tol nəhlan, in tēmən-iəkis mos noanawil mēmā in otos-ipən nat naka itəm pətan əkəku əh tolkeike.

⁸ Kən Herotias tēməghat kəm nətin, kən nətin tēmən-ipən kəm Herot Antipas mēmā, “Os rəhn-kapə Jon Baptais e plet kit muwa ikin-u mos-ipa kəm io roiu.”

⁹ Kən kig, nikin təpou. Mēto tēmən-ipən kəm rəhan netāmim mēmā ilat okotol nəwia nəti Herotias, mēto-inu o rəhan noanawil ne nəniəkisən itəm tēmōl e niganəmti netāmim.

¹⁰ Kən tēmahl-ipən netāmim neen kotuwīn e kalapus, kən ilat kəmotətətip rəkis rəhn-kapə Jon ikin əh,

¹¹ motələhəu-pən e plet kit, motos motuwa, motos-ipən kəm nəti Herotias, kən in təmos-ipən kəm rəhan mama.

¹² Kən netāmim rəha Jon kəmotuwīn motiləs nipətīn motuwīn motitənim, kən motuwīn motən-ipən kəm Iesu.

*Iesu təmagwən netāmim
faif-taosan
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)*

13 Nian Iesu tāməto namnusən əh, kən tāmətipən e bot kit muwın əpəh ikin kikə-kikə ikin. Məto nian nımanin netəmim kəmotitun ikin təmuwın ikin, ilat kəmotiet e rəhalat latuənu mın motaliwək ipar motuarisig-in Iesu.

14 Nian Iesu təmuwar, təməplan nımanin netəmim tərət, kən nıkin təmähmə olat matakeike ilat, kən mol-wır nımisən mın rəhalat.

15 Kən ehnaipən iuəhkır o napınəpən, rəhan mın netəmim kəmotuwa ron moatən məmə, “İkin-u, ikin kikə-kikə ikin, kən otəsuwəhən talugin. Ahlipən nımanin netəmim məmə okotuwin latuənu mın motos-nəmtin nigilat neen nagwənən.”

16 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Kəp. Otəpəs əm ilat kotatig, kən itəmat əm otagwən ilat.”

17 Məto komotən-ipən kəm in məmə, “İtəmat ekoatos əm pıret faif ne nəm kəiu.”

18 Kən təmən məmə, “Otos motuwa kəm io.”

19 Kən mən-ipən kəm netəmim məmə okotəpələh ləhau e manuwihl. Kən təmos pıret faif ne nəm kəiu əh, masipər əpəh e neai, matəfak-pən ron, kən məmkas pıret. Kən təmos-ipən kəm rəhan mın netəmim, kən ilat kotos-ipən kəm nımanin netəmim.

20 Kən ilat rafin kəmotagwən, nərpiilat tasis. Kən nımisimisi nagwənən itəm kəmotapəs, netəmim rəha Iesu kəmotaii-pən e kətım asol ilat tuelef itəm kəmotər kər wır.

21 Kən netəmim itəm kəmotagwən, nəman əm tahmen e faif-taosan, məto kəsafınən nıpıtan ne nisualkələh.

Iesu təmaliwək e nəhau
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

²² Kən Iesu təmən kəm rəhan netəmim məmə ilat okotətipən e bot motaupən moatuwin entənipən-pən e lek, mətə in otahl-ipən netəmim kotitəlig-pən iməlat mın ikin.

²³ Nian tınahl-ipən rəkis netəmim, kən muwin əpəh ilis e nitot kit in pisin əm, məmə otəfak. Nian tinalugən, Iesu pisin əm əh-ikin,

²⁴ mətə bot tinuwin rəkis ilugin e lek, kən tınatıləs pikən nimətag, kən peau-peau mın kınəotəh bot.

²⁵ Kən lapin iuahkir o nianən, Iesu təmaliwək e nətuei nəhau muwa olat.

²⁶ Mətə nian netəmim rəha Iesu kəmotəplan in tətaliwək e nətuei nəhau, kən kəmotəgin pik moatən məmə, “!Ei, narmi etəmim kit!” Kən kəmotəsək əfəməh mətə-inu koatəgin.

²⁷ Mətə uəhai əm, Iesu təməghat kəm ilat məmə, “!Ei, nikitəmat tətul məha-məha. Io əpəh. Sotəginən!”

²⁸ Kən Pita təmə, “!Ərəmərə, okəmə ik pahrien, kən aun-in io ekaliwək e nətuei nəhau mınə.”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Wa.”

Kən Pita tiet e nətuei bot, kən maliwək e nətuei nəhau matuwin o Iesu.

³⁰ Mətə nian təməplan nimətag, kən nikin təməgin pik, kən mınətuoun mətəmnim mətəsək-pən o Iesu matən məmə, “!Ərəmərə, asitu lak!”

³¹ Kən roiu agin, Iesu təmea-pən maskəlim Pita, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Ik rəham nahatətəən təkəku agin. ?Tahro rəham nahatətəən təkəku lak?”

³² Kæn nian kæmuætípæn e bot, kæn nimætæg tæmurahl nelmîn.

³³ Kæn ilat e nætuei bot kæmotos-ipæn nisiiæn asol kæm in moatæn mæmæ, “Pahrien, ik Næti Uhgîn.”

³⁴ Nian kînotuwîn entænípæn-pæn, kæmotuwar e næptæn Kenesaret.

³⁵ Kæn nian netæmim æh-ikîn æh kînotitun Iesu, kotahl-ipæn næghatæn tuwîn mitælau o netæmim e latuænu mîn rafin æh-ikîn. Kæn kæmotos ræhalat mîn netæmim itæm koatîmis motuwa o Iesu,

³⁶ kæn kæmotækæike o Iesu mæmæ ilat itæm koatîmis okotek æm nîpægnæmtî kot ræhan. Kæn ilat rafin itæm kæmotek nîpægnæmtî kot ræhan, ræhalat nimisæn tæmikæ, kæn kæmotæwîr.

15

*Nat itæm tatol
etæmim tamkîmik
(Mak 7:1-23)*

¹ Kæn Farisi mîn neen ne iægætun mîn neen ræha Lou kæmotisi-pæn Jerusalem motuwa o Iesu. Kæn motætápæh ron mæmæ,

² “? Tahro ræham netæmim koatætghl kastom ræhatat itæm ræhatat pipi mîn aupæn kæmotægætun kitat lan? Ilat kotagwæn, mæto kæsotaupænæn mo-taikuas e nelmilat.”

³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “? Mæto tahro itæmat mîn nakoatætghl Lou ræha Uhgîn o naskælim æskasikæn kastom ræhatæmat?

⁴ Iatæn næhlan mæto-inu, Uhgîn tæmæn mæmæ, ‘Nækotækæike motisii-in ræhatæmat tata ne mama,’

kən təmən mīn məmə, ‘Etəmim itəm otəghat rat e rəhan tata o mama, okəkəike kohamnu.’

⁵ Məto itəmat nakotən məmə, okəmə suah kit rəhan kit mənī əh-ikin itəm in tītun nasituən e rəhan tata ne mama lan, in tītun nənən kəm ilau məmə, ‘Kəsi, emələhəu pīsīn mənī u məmə rəha Uhgīn,’

⁶ kən okol in otəsisiai-inən rəhan tata, kən məsos-ipənən mənī u kəm in. E nolən əh, itəmat noatol nəghatən rəha Uhgīn tatol nat əpnapīn lan, məto-inu itəmat nakotolkeike məmə nakotaskəlīm kastom rəhatəmat mīn əm.

⁷ ! Rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimīk! Ien Aesea təməghat-in itəmat ətuatīp nian təmatən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn itəm tatən məmə,

⁸ ‘Netəm mīn u koatīsiiai-in io e nohlīlat əm, məto nīkilat isəu ron io,

⁹ Rəhalat nolən rəha nəfakən ron io in nat əpnapīn əm,

kən nian koatəgətun, koatən məmə nəghatən mīn rəhak,

məto in nəghatən mīn rəha netəmim əm.’ ”

¹⁰ Kən Iesu təmaun-in netəmim məmə okotuwa ron, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otətəlig-in-tu, kən motītun nat u.

¹¹ Nat naka itəm katun, təsolən etəmim tamkimīk e nīganəmtī Uhgīn, məto nat naka itəm tatiet e nohlī etəmim, in tatol etəmim tamkimīk e nīganəmtī Uhgīn.”

¹² Kən rəhan netəmim kotuwa ron moatətapəh məmə, “? Nəkitun məmə Farisi mīn, nīkilat tərət nian kəmotətə nəghatən əh?”

¹³ Kæn tæmæn-ipæn mæmæ, “Nīg mīn rafin itəm rəhak Tata əpəh e nego e neai tæməsəfæən, okew-pær ilat nokin.

¹⁴ Apəs ilat. Ilat koatit netəmim, mæto niġanəmtilat təpīs. Okəmæ etəmim itəm niġanəmtin təpīs tit etəmim kit mīn itəm niġanəmtin təpīs, kæn ilau kərən okiaiwīg-pæn e noakimil.”

¹⁵ Kæn Pita tæmæn-ipæn kəm in mæmæ, “Ən-tu niṗəti nimaa nəghatən kəm itimat.”

¹⁶ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kəm ilat mæmæ, “?Itəmat rəhak netəmim, mæto itəmat mīn nəsoṭitunən əh?

¹⁷ ?Nəkotitun o kəp mæmæ, nat naka itəm tatuwīn e nohli etəmim meiuaiu e nərpīn, kæn miet mīn e niṗəti etəmim?

¹⁸ Mæto natimnat itəm tatisi-pæn e niki etəmim kæn matiet e nohli etəmim, matol etəmim tətamkimik e niġanəmti Uhgīn.

¹⁹ Tol nəhlan mæto-inu, natimnat itəm tatisi-pæn e niki etəmim kotol nulan: nətəligən tərət mīn; nohamnuən etəmim; nakləh-inən pətan; niṗitan ne nəman ne, koatit anion ilat mīn; nakləhən; nəghat eiuəən e netəmim; nən ratən nərgi etəmim.

²⁰ Inu natimnat itəm tol etəmim tətamkimik e niġanəmti Uhgīn, mæto okəmæ suah kit təsaikuasən nelmīn kæn mətəgwən, inu təsolən in tamkimik e niġanəmti Uhgīn.”

*Nahatədən rəha
pətan Iaihlua*

(Mak 7:24-30)

²¹ Kæn Iesu təmiet ikīn əh, kæn muwīn ikīn itəm taon kəiu əh, Taea ne Saeton katuəməhl ikīn.

22 Kən pətan kit əh-ikin, Iaihlua u pətan Kenan, təmuwa ron mətasək əfəməh məmə, “Iərəmərə, Mipi Tefit, asəkitun io. Narmın rat kit təkaskik təmatig e nətik pətan matərəkın in.”

23 Məto Iesu təsən-ipən agin-əhən nəghatən kit kəm in. Kən rəhan netəmim kotuwa moatəkəike ron, motən məmə, “Ahl-ipən in isəu, məto-inu tətəsək əfəməh matuarisig-in kitat.”

24 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəmahlipa əm io o sipsip mın rəha noanol rəha Isrel itəm kəmotəlue.”

25 Məto pətan əh təmuwa misin nulın aupən e Iesu matən məmə, “Iərəmərə, asitu lak.”

26 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Təsətuatipən məmə ekos nagwənən nigı nisualkələh, kən mərakin-pən kəm kuri mın.”*

27 Kən pətan u təmən-ipən məmə, “Əwəh, Iərəmərə. Məto kuri mın koatun nımismisi nagwənən itəm təmisas e tepıl rəha iərəmərə mın rəhalat.”

28 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ei, pətan. !Rəham nahatətəən in iahgin! Nat naka itəm nakolkeike, otuwa mol nıpahrienən.” Kən roiu agin, netin pətan təməwir.

Iesu təmol-wir nımisən tepət

29 Kən Iesu təmiet ikin əh maliwək e nıkalı Lek Kalili. Kən mər muwin əpəh ilis e nitot kit kən matəpələh.

30 Nımanin netəmim kəmotuwa ron, moatəmik netəm mın u itəm nelkilat təməfaiu-əfaiu, ne netəm nıganəmtilat təpis, ne netəm nıpətılət məsin

15:24: Mat 10:6 * 15:26: Nəghatən u ‘nisualkələh’ tatəghat-in netəm Isrel, kən nəghatən u ‘kuri’ tatəghat-in Iaihlua mın.

təmimis, ne netəm kotəruru nəghatən, ne nımısən pısın pısın mın. Kən motəlin-pən ilat iuəhkır o Iesu, kən təmöl-wır ilat.

³¹ Kən nımanın netəmim narmılat təmiwig nian kəmotəplan netəm kotəruru nəghatən kınotəghat, ne netəm nıpətılat məsın təmimıs kınotəwır, ne netəm nelkılət təməfaiu-əfaiu kınotaliwək, ne netəm nıganəmtılat təpıs kınootəplan nat. Kən moatənwiwi Uhgin rəha Isrel.

*Iesu təmagwən netəmim
fo-taosan*

(Mak 8:1-10)

³² Kən Iesu təmaun-in rəhan netəmim kotuwa ron, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nıkkık tınahməh pık o netəmim mın u. Kitat mın ilat o nian kılıl əh-roiu, kən nat tıkə məmə okotun. Esolkeikeən məmə ekahl-ipən ilat koatuwın, nəumıs tus ilat, mətan, neen kotımıs-eah əpəh e suatıp.”

³³ Kən rəhan netəmim kotən-ipən kəm in məmə, “?Okotos hıə pıret u ikın-u, ikın taruən-aruən ikın itəm tahmen məmə okotagwən nımanın netəmim lan?”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pıret kuwəh u nakoatos?”

Kən kotən-ipən məmə, “Ekoatos pıret sepın ne nəm əkəku noan məsın əm.”

³⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm nımanın netəmim məmə okotəpələh e nəptən.

³⁶ Kən təmos pıret ilat sepın, ne nəm əlkələh, kən məfak-pən lan, kən məmkas ilat, mos-ipən kəm rəhan netəmim mın, kən kotos-ipən kəm netəmim.

³⁷ Kən ilat rafin kəmotun nərpilat tasis. Kən netəmim rəha Iesu kotaii-pən nīmismisi nagwənən itəm kəmotun kapəs e kətim asol ilat sepin, kəmotər kər wır.

³⁸ Netəmim itəm kəmotun, nəman ilat fo-taosan, mətə kəsafinən nīpitan ne nisualkələh.

³⁹ Kən Iesu tahl-ipən nīmanin netəmim koatuwin, kən in təmətipən e bot muwin ikin Makatan.

16

Farisi min ne Satusi min koatətapəh o nəmtətin kit

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Kən Farisi min ne Satusi min kəmotuwa o Iesu, kən kəmotəghat əuhlin kəm in məmə otol kəm ilat nəmtətin kit rəha nego e neai, inu nat pispis asol itəm otəgətun məmə Uhgın təmahl-ipa in.*

² Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian tینهناipən, nakotən məmə, ‘olawig tərəuiə, mətə-inu napuə tinasia.’

³ Kən laulaugin nakotən məmə, ‘Nuhuən otəfik, mətə-inu napuə tinasia mītəlau.’ Nəkotitun nənən nīpəti nəmtətin min e nimal napuə itəm tatiet, mətə nəkotəruru nənən nīpəti nəmtətin itəm nəkotəplan əh-roiu.

⁴ “Itəmat netəm roiu ne, nakotərat, itəmat netəm Isrel nəmotapəs rəhatəmat nahatətəən o Uhgın, tahmen e pətan kit tapəs rəhan iərman matətəu-pən suah pisin. Kən roiu nakotolkeike məmə

* **16:1:** Farisi min ne Satusi min, nikilat təht məmə Iesu təruru nolən nəmtətin kit, kən netəmim okotəplan məmə in tāsisi-pən e Uhgın. **16:1:** Mat 12:38; Luk 11:16

ekol nāmtätin kit itəm otəgätun mämə emisi-pən o Uhgın. Məto Uhgın otos-ipən əm nāmtätin kitiah əm, kən inəh nāmtätin rəha ien əh Jona.” Kən təmapəs ilat matuwın.

*Is rəha Farisi mın ne Satusi mın
(Mak 8:14-21)*

⁵ Nian Iesu ne rəhan mın netəmim kəmoatuwin entənipən-pən e Lek Kalili, rəhan netəmim kəmotaluin mämə okotos pıret neen. Kən nian kınotuwin entənipən-pən,

⁶ kən təmən-ipən kəm rəhan netəmim mämə, “Onakoatəto itəmat o is rəha Farisi mın ne Satusi mın.”

⁷ Kən kəmoatən-ipən kəm ilat mın mämə, “Tatəghat nəhlan məto-inu kəmotaluin nəmıkən pıret neen.”

⁸ Məto Iesu tınıtun rəhalat nətəligən, kən təmən-ipən kəm ilat mämə, “Ei, rəhatəmat nahatətəən təkəku agın. ?Tahro nakoatən-ipən kəm itəmat mın mämə pıret tikə otəmat?

⁹ ?Nəsotıtunən əh, o kəp? ?Nınotaluin pıret faif u itəm emagwən netəmim faif-taosan lan, kən uarisig, nəmotaii-pən nımismisi nagwənən itəm kəmapəs e kətım asol kuwəh?

¹⁰ ?Kən nınotaluin pıret sepın u itəm emagwən netəmim fo-taosan lan, kən uarisig, nəmotaii-pən nımismisi nagwənən itəm kəmapəs e kətım asol kuwəh?

¹¹ ?Tahro itəmat nəsotıtunən mämə esəghat-inən pıret? Oatəto itəmat o is rəha Farisi mın ne Satusi mın.”

16:4: Mat 12:40; Jona 1:17

16:6: Luk 12:1

16:9: Mat 14:17-21

16:10: Mat 15:34-38

¹² Kæn e nian əh, ilat kəmotitun məmə in təsəghat-inən is rəha nolən p̄iret məmə okoatəto ilat ron, mətə okoatəto ilat o nəghatən m̄in itəm Farisi m̄in ne Satusi m̄in koatəgətun netəmim lan.

*Pita təmən məmə Iesu in Kristo
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Nian Iesu təmuwa ikin Sisaria Filipae, mən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, “?Netəmim kotən məmə pah u io, Nəti Etəmim?”

¹⁴ Kæn kotən-ipən məmə, “Neen koatən məmə ik Jon Baptais, neen koatən məmə ik ien Elaija, kæn neen koatən məmə ik ien Jeremaea, o ien kit aupən ikin.”

¹⁵ Kæn təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Mətə tahro etəmat? ?Nakotəmə pah u io?”

¹⁶ Kæn Saimon Pita təmən-ipən məmə, “Ik Kristo itəm Uhḡin təmən məmə otahl-ipa, ik Nəti Uhḡin itəm tətətig matəmegəh.”

¹⁷ Kæn Iesu təmən-ipən məmə, “Uhḡin təmawte-in rəhan nəw̄irən kəm ik, Saimon nəti Jona, mətə-inu sənəmə etəmim əm təmol-arəp nat u kəm ik, mətə rəhak Tata əpəh e nego e neai itəm təmol əp nat u kəm ik.

¹⁸ Kæn ekən-ipinə kəm ik məmə ik Pita, u n̄ipət̄in təmə kəpiel. Kæn ekiləkin rəhak niməfak e kəpiel u, kæn okol nəsanənən rəha nimisən† otəsaprəkis-inən.

¹⁹ Ekos-ipinə kəm ik nepətən itəm tətisi-pən o Uhḡin əpəh e nego e neai. Kæn əpəh e nego

16:14: Mat 14:1-2; Mak 6:14-15; Luk 9:7-8 **16:16:** Jon 6:69

16:17: Kal 1:15-16 † **16:18:** Nat u tətəghat-in nian suah kit təmimis, mətə nimisən, rəhan nəsanənən tikə o etəmim itəm tətəhatətə e Uhḡin. **16:18:** Jon 1:42; Efes 2:20

e neai, Uhgîn tînegəhan-in rəkis nəwiam itəm onakən e nətueintən. Nian onakahtosig-in nat kit, o onategəhan-in nat kit, kən otol mihin.”

²⁰ Kən mən-ipən əskasik kəm rəhan netəmim məmə okəsotən-ipənən kəm suah kit məmə in Kristo itəm Uhgîn təmən məmə otahl-ipa.

*Iesu təmən-iarəp
rəhan nimisən*

(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

²¹ E nian əh, Iesu təmətuoun matən-iarəp kəm rəhan netəmim məmə in otəkəike muwîn Jerusalem, kən etəm-iasol mîn rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol mîn, ne iəgətun mîn rəha Lou, okotol in tətə nahməən e nəratən tepət, kən okotohamnu in, kən uarisig e nian kîsil, in otəmegəh mîn e nimisən.

²² Kən Pita tos pîsin Iesu, kən mətuoun matən-iaəhau matən məmə, “Iərəmərə, Uhgîn otəkəike mahtosig-in nat əh. !Nat əh okol təsuwamən mol nîpahrienən lan!”

²³ Kən Iesu talalin mən-ipən kəm Pita məmə, “!Setan! !Uwîn isəu ron io! Ik nətahtosig-in io. Rəham nətəligən sənəmə nətəligən rəha Uhgîn, məto in nətəligən rəha netəmim əm.”

²⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, “Etəmim itəm tolkeike məmə otuarisig-in io, otəkəike maluin atîp in, kən mîləs rəhan nig kəməluau mətəu-pa io.

²⁵ Tol nəhlan məto-inu, etəmim itəm tatol pîk wək əm məmə rəhan nəmegəhən e nətueintən u in otəwîr, otəmkarəpən e nəmegəhən pahrien. Məto

etāmim itəm otīmīs o nārgək, in otos nāmegāhən lilin.

²⁶ ?Okəmā etāmim kit tatos rafin natimnat e nətueintən, mətō uarisig lan otīmīs kən tāsosən nāmegāhən lilin, in təmol win e nat kit təwīr, o kəp? Kəp. Okol suah əh tāsos-ipənən nat kit kəm Uhgīn māmā Uhgīn otos-ipən nāmegāhən lilin kəm in.

²⁷ Tol nəhlan mətō-inu, io Nəti Etāmim epanuwa itimat nagelo mīn e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəha Tata rəhak, kən ekos-ipən nətouən kəm netāmim rafin e wək ətuatip itəm kəmotol.

²⁸ Iatən-ipinə nīpahrienən māmā netāmim neen koatətul ukīn-u itəm kəsotīmīsən motəmegəh əm nian Nəti Etāmim u in kīg, otuwa māmā in otərəmərə e natimnat rafin.”

17

Nīpəti Iesu təmuwa mol pīsīn (Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Nian sikis tīnuwa mīnuwīn rəkīs, Iesu tit Pita, ne Jemes, ne Jon u pia Jemes, mit iləhal motuwīn əpəh ilīs e nītōt əfəməh, ilat pīsīn əm.

² Kən ikīn əh, nīpəti Iesu təməuhlin muwa mol pīsīn. Rəhn-kapə təmasiə məhag-əhag tahmen e mītgar, kən rəhan natimnat tīnuwa məruən məhag-əhag.

³ Roiu agīn, Moses ne Elaija kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu.

⁴ Kən Pita təmən-ipən kəm Iesu māmā, “Iərəmərə. Təwīr māmā itiməhal eməhaluwa ikīn-u. Okəmā

16:25: Mat 10:39; Luk 17:33; Jon 12:25 **16:26:** Mat 4:8-9

16:27: Sam 62:12; Prov 24:12; Mat 25:31; Rom 2:6; Nol Əpən 22:12

17:2: 2 Pita 1:16-18

nakolkeike, ekiləkin makeen kışil u ikın-u, rəham kit, kən rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.”

⁵ Nian Pita təmatəghat əh, mal napuə itəm təhag-əhag təmuwa malpin ilat, kən kəmotəto nəwia suah kit təmiet e mal napuə matən məmə, “Inu nətik itəm iakolkeike pik. Nıkkik tagien pik ron. ! Əhalətəlig-in in!”

⁶ Nian suah miləhal əh kəməhaləto nəghatən əh, kəməhalisi-pər məhalitənım-pən rəhaləhal-kapə e nəptən məhaləgin pik.

⁷ Məto Iesu təmuwa mek iləhal matən məmə, “Əhalətul. Əsəhaləginən.”

⁸ Nian kəməhlasipər, məsəhaləplanən suah kit, məto Iesu pisin əm.

⁹ Nian kəmotəiuaiu-pa e nitot, Iesu təmən kəm iləhal məmə, “Əsəhalənən kəm etəmim kit nat naka itəm nəməhaləplan mətoarus-pən Nəti Etəmim otəmegəh mın e nımışən.”

¹⁰ Kən kəməhalən-ipən məmə, “? Məto tahro iəgətun mın rəha Lou koatən məmə Elaija otəkəike maupən muwa mın?”*

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nıpahrienən məmə Elaija otəkəike maupən muwa məmə otol-wır mın natımnat rafın.

¹² Məto ekən-ipinə kəm itəməhal məmə, Elaija tinuwa rəkis, məto netəmim kəsotitunən in, kən

17:5: Dut 18:15; Sam 2:7; Aes 42:1; Mat 3:17; Mak 1:11; Luk 3:22 * **17:10:** Nian Uhgın təməghat kəm iləhal əpəh e nitot, iləhal kəhalitun məmə Iesu in Kristo itəm otuwa. Kən kəhalitun məmə

Elaija otəkəike maupən muwa mın, məto kəsəhaləplanən məmə Elaija təmuwa mol əpen-əpenə natımnat rafın. Tol nəhlan, rəhalat nətəligən tinol nəruruən, məto-inu Iesu itəm in Kristo tinuwa rəkis, məto Elaija təsuwamən əh. **17:10:** Mal 4:5 **17:11:** Mal 4:5-6

motol tərət lan. E nolən ahmen min əm, Nəti Etəmim otəto nahməən e nelmīlat.”

¹³ Kən rəhan netəmim kīnotitun məmə tatəghat-in Jon Baptaıs kəm ilat.

*Iesu təməhg-iarəp narmīn rat e suakəku kit
(Mak 9:14-32; Luk 9:37-45)*

¹⁴ Nian kīnotiet-pa o nīmanin netəmim, suah kit tuwa misin nulin aupən-in Iesu,

¹⁵ kən məmə, “Iərəmərə, asəkītun nətik. Tətəut, kən matəto pik nahməən lan. Nian tepət tatiet-pən e nīgəm, matiet-pən ləhau e nəhau.

¹⁶ Emiləs muwīn o rəham netəmim, məto kotəruru nol-wīrən.”

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ei, itəmat netəm roiu nəsotahatətəən, kən nīnotuwīn isəu o suatip rəha Uhgīn. ?Onəghan nəpanotitun? ?Oekətətig kitat min itəmat mətoarus nian naka? Otiləs suakəku motuwa kəm io.”

¹⁸ Kən Iesu təməghat əskasik kəm narmīn rat, kən tiet e suakəku, kən roiu agīn suakəku təməwīr.

¹⁹ Kən rəhan netəmim kəmotuwa kətul pīsīn ilat Iesu, kən motətapəh ron məmə, “?Təhro itimat ekotəruru nəhg-iarəpən narmīn rat?”

²⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Məto-inu rəhatəmat nahatətəən təkəku əm, təsahmenən. Məto iakatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə rəhatəmat nahatətəən əh-ikīn, nat əpnəpīn təhmen e nīkūti mastat u nətīn agīn, kən nəkotitun nən-ipənən kəm nītot u məmə, ‘Otiet u ikīn-u, muwīn

ikin əh, kən nitot otiet, kən nat kit tikə itəm itəmat nəkotəruru nolən.”†

²² Nian kəmotuwa kitiaə əpəh Kalili, İesu təmən-
ipən kəm ilat məmə, “İo Nəti Etəmim, suah kit
otegəhan-in-pən io e nelmi tikimər mın.

²³ Netəmim okotohamnu io, kən uarisig e nian
kisil, Uhgın otosmegəh mın io e nımısən.” Kən
rəhan netəmim kəmotəto tərət pik ağın o nəghatən
əh.

Takis rəha Nımə Rəha Uhgın

²⁴ Nian İesu ne rəhan netəmim kəmotuwa Ka-
paneam, netəmim rəha nosən məni rəha takis rəha
Nımə Rəha Uhgın, kəmotuwa o Pita motən məmə,
“?Tahro? ?Rəham iəgətun tatətu takis u, o kəp?”

²⁵ Kən Pita təmən-ipən məmə, “Əwəh, tatətu.”

Nian Pita təmuwın e nıpəgnoa nımə, kən İesu
təmaupən məghat matən kəm in məmə, “?Saimon,
nikim təht mə naka? ?Kig mın rəha nətueintən
koatos takis o pah, koatos o rəhalat mın netəmim,
o netəm pisin mın?”

²⁶ Pita təmən-ipən məmə, “Koatos o netəm pisin
mın.”

Kən İesu təmən-ipən məmə, “Kən tol nəhlan,
netəm rəha kig kəsotətuən.

²⁷ Məto kitat kəsotolkeikeən məmə kotol ilat
kotəto tərət otat. Kən tol nəhlan, təwır məmə
ik onəkuwın əpəh ləhau e lek, mərakin rəham
nıpien o niuwən nəm. Nəm itəm nakaupən miuw,

† **17:20:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e
nəghatən Kris aupən, kəsətəən ves 21 u: Məto suah kit itəm tolkeike
məmə otəhg-iarəp narmin rat mın nəhlan, in otəkəike matəfak kən
matətuakəm. **17:20:** Mat 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1 Kor 13:2

17:22: Mat 16:21

17:24: Eks 30:13; 38:26

nakəhap nīpəgnoan, kən onəkəplan mənī silfa kit tahmen-in nətouən takis. Os muwīn mos-ipən kəm ilat o nətouən rəhalau takis.”

18

*Etəm-iasol e nərəmərəən
rəha Uhgīn*

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ E nian əh, netəmim rəha Iesu kəmotuwa ron motətapəh ron məmə, “? Pah u in etəm-iasol e nərəmərəən rəha Uhgīn?”

² Kən Iesu taun-in suakəku kit tuwa mətul ilugīn elat,

³ kən mən məmə, “Pahrien iatən kəm itəmat məmə okəmə nəsoətəuhlinən itəmat motuwa mo-tahmen e nisualkələh, okol nəsotuwīnən motatīg ahgīn nərəmərəən rəha Uhgīn.

⁴ Tol nəhlan, pah u otīləs-īəhau atīp in tahmen e suakəku u, in etəm-iasol e nərəmərəən rəha Uhgīn.

⁵ “Okəmə suah kit in ləhau tahmen e suakəku u, kən etəmim kit nīkin tagien o nosən suah u muwīn e nīpəgnoa nimə rəhan, kən okəmə tatol e nərgək, kən tahmen məmə tatos io mīn e nīkin agien.

⁶ “Məto okəmə etəmim kit tatiuw-pən rəhak kit etəmim u tahmen e suakəku əh, məmə otol nolən rat, kən suah əh, Uhgīn otol nalpīnən asol kəm in. Kən nalpīnən əh otəskasik taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərəkin-pən əpəh itəhəi lokamnim məmə otamnim.

⁷ “Kəsi, nahməən asol otuwa o netəmim rəha nətueintən, itəm koatos-ipən-os-ipən kəm

netəmim məmə okotol təfagə rat. Nos-ipən-os-ipənən mīn əh okotəkəike motuwa. Məto kəsi, nahməən asol otuwa o suah u itəm in suatip rəha nəratən əh.

⁸ Okəmə nelməm o nelkəm tol ik natol təfagə, kən nakəte rəkis mərakin. Məto-inu təwir pik məmə nian nakuwīn e nego e neai, nelkəm kit o nelməm kit tikə, taprəkis-in məmə ik nataskəlīm nelməm kərən mil ne nelkəm kərən mil əh-ikīn, kən kərakin-pən ik e nigəm itəm tatuəp namnun tikə.

⁹ Okəmə nigənəmtīm tol ik natol təfagə, kən asul-irəkis mərakin. Məto-inu təwir pik məmə nian nakuwīn e nego e neai, nigənəmtīm kit tikə, taprəkis-in inu məmə ik nataskəlīm nigənəmtīm kərən mil, kən kərakin-pən ik e nigəm asol itəm tatuəp namnun tikə.”

*Nimaa nəghatən o sipsip
itəm təməluə
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nəkotəkəike moatitun wir məmə nəsotehm-iəhauən netəmim rəhak mīn itəm kotahmen e nisualkələh, məto-inu iatən kəm itəmat məmə nagelo mīn itəm koatehm ilat, nian rafin ilat koatətul e nigənəmti rəhak Tata u tətatiğ əpəh e nego e neai məmə okotən-iarəp ilat kəm Uhgin.*

¹² “? Nikitəmat təht məmə naka? ? Okəmə etəmim kit rəhan sipsip wan-hanrit, kən kitəh təluə mətan, kən suah əh otol naka? In otapəs ilat

18:8: Mat 5:29-30 **18:9:** Mak 9:43-48 * **18:10:** E naoa oas agin tepət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən ikīn, ves 11 tikə. In tatən məmə, “Kən io, Nəti Etəmim, emuwa məmə ekosmegəh ilat u itəm kəmotəluə.” **18:10:** Hip 1:14

nainti-nain əpəh e nitot, kən muwɪn megəs-in itəm un itəm təməlue.

¹³ Kən okəmə təməplan, iatən pahrien kəm itəmat məmə, nikin otagien o sipsip u kitiaħ əm, taprəkis-in ilat u sipsip nainti-nain itəm kəsotəlueən.

¹⁴ E nolən ahmen mɪn əm, rəhatəmat Tata əpəh e nego e neai, in təsolkeikeən məmə rəhan kit suakəku otuwɪn məlue.”

*Piam itəm tatol nəratən
kəm ik
(Luk 17:3)*

¹⁵ Kən Iesu təmən məmə, “Okəmə piam kit tol nolən rat kit kəm ik, uwɪn məplan itəlau pisin əm, kən nakən-ipən nat naka itəm təmöl təsətuatipən. Okəmə tatətəlig-in ik, rəham nəghatən otol in tatitəlig-pa mɪn nakuəwɪr otəlau mɪn.

¹⁶ Məto okəmə təsətəlig-inən ik, os etəmim kitiaħ o kəiu məhaluwɪn mɪn məhaləplan məmə nəghatən mɪn rafin itəm onəkotən, okotitun məmə ilat rafin nɪpahrienən əm.

¹⁷ Məto okəmə təsətəlig-inən ilat, ən-ipən kəm niməfak. Məto okəmə təsətəlig-inən niməfak, kən niməfak otəplan in tahmen e Iaihlua o etəmim rəha nosən məni e takis.

¹⁸ “Iatən pahrien kəm itəmat məmə, əpəh e nego e neai, Uhgɪn tɪnegəhan-in rəkis nəwɪatəmat itəm nakotən e nətueintən. Nian nəkoatahtosig-in nat kit o nakoategəhan-in nat kit, kən otol mihin.

¹⁹ “Kən iatən mɪn kəm itəmat məmə, okəmə itəlau kəiu nakuən nəghatən kit muəlis e nat kit itəm

nakətuətapəh ron o Uhg̃in, kən rəhak Tata əpəh e nego e neai otol nat naka itəm nakətuətapəh ron.

²⁰ Tol nəhlan məto-inu, ikin pəhruən etəmim kəiu o kisil kəhaluwa kitiəh e nərgək, io itimat min ilat.”

Nimaa nəghatən e etəmim itəm təsaluinən kaon rəha suah kit

²¹ Kən Pita təmuwa o Iesu kən mətapəh ron məmə, “Iərəmərə. ?Ekaluin nolən tərət itəm piak təmol kəm io mau kuwəh? ?Mau sep̃in tahmen, o?”

²² Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Iakən-ipinə kəm ik məmə, sənəmə mau sep̃in əm, məto mau sep̃inte-sep̃in.†

²³ “Nakəkəike mol nəhlan məto-inu nərəmərəən rəha Uhg̃in in tol nulan. Kig kit tolkeike məmə otəplan-tu kaon min itəm rəhan netəmim kəmotol kəm in məmə ilat okotətou.

²⁴ Nian tinətuoun wək əh, kotiləs rəhan kit iolwək motuwa ron itəm təmol kaon iahgin iahgin, tahmen e ten-taosan talen.‡

²⁵ Məto suah əh tinəruru nətouən, kən tol nəhlan, kig təmən məmə okol-salim-in in, ne rəhan pətan, ne rəhan nisualkələh, ne rəhan natimnat min rafin məmə otətou rəhan kaon.

²⁶ “Kən rəhan iolwək təmeiuaiu misin nul̃in aupən in. Kən matəkəike ron matən-ipən kəm in məmə, ‘Awi. ?Nək̃itun nos-ipamən nian əkuək̃ir məs̃in kəm io məmə ekətou rafin rəhak kaon?”

18:19: Mak 11:24; Jon 15:7 † **18:22:** Nipət̃in rəha “mau sep̃inte-sep̃in” məmə kitat kotəkəike motaluin nəratən rəha suah kit nian rafin, namnun tikə. ‡ **18:22:** Luk 17:4 † **18:24:** Ten-taosan talen - Wan talen tahmen e faif-milian vatu. Kən məni rafin u, ten-taosan talen tahmen e fifti-taosan-milian vatu.

²⁷ Kən rəhan etəm-iasol təmasəkitun in, kən mapəs rafin rəhan kaon məmə otəsətouən nian kit ne, kən megəhan-in məmə otuwın.

²⁸ “Məto nian iolwək u təmuwın, kən məplan etəmim kit u təmol kaon kəm in, wan-hanrit tenarius.Ş İlau kərən iolwək mil kətioal wək kitiah əm rəha etəm-iasol. Kən iolwək itəm etəm-iasol təmaluın rəhan kaon, in təmaskəlīm itəm u kit kəmətioal wək kələh, kən matəmkətip nentou, matən məmə, ‘!Ətou-pa rəham kaon itəm nəmol kəm io!’

²⁹ “Kən iolwək un itəm təmol kaon kəm in, teiuaiu misin nulın matəkəike ron matən məmə, ‘Awi. ?Nəkıtun nos-ipamən nian əkuəkır məsin kəm io məmə ekətou rəhak kaon?’

³⁰ “Məto in təmə, kəp. Kən təmuwın mən məmə okiləs suah u kan kiləs-ipən e kalapus mətoarus-pa otətou rafin rəhan kaon min itəm təmol.

³¹ Nian iolwək min neen kəmotəplan nat əh, nıkilat təmahmə pik ron, kən motuwın motən-ipən kəm etəm-iasol natımnat rafin itəm kəmotəplan.

³² “Kən etəm-iasol təmaun-in iolwək un tuwa təmən-ipən kəm in məmə, ‘İk iolwək itəm tərət agın. Emapəs rafin rəham kaon məto-inu nəmatəkəike ron io.

³³ ?Tahro nəsasəkitunən suah u natioal wək itəlau min, tahmen-pən əm e itəm emol kəm ik?’

³⁴ Kən neməha təmol etəm-iasol, kən təmən məmə okiləs kan kiləs-ipən e kalapus məmə etəm tatehm kalapus otol nalpınən kəm in mətoarus-pən otətou rafin rəhan kaon itəm təmol.”

Ş **18:28:** Roiu, wan-hanrit tenarius tahmen e wan-hanrit-taosan vatu. **18:34:** Mat 5:25-26

³⁵ Kæn nian Iesu tæmol namnun nimaa næghatæn, tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Kæn e suatip kitiāh æm, ræhak Tata æpæh e nego e neai, otol kæm itæmat rafin, okæmæ næsotaluin pahrienæn næratæn itæm piatæmat min koatol kæm itæmat.”

19

Iærman ne pætan kætupæs ilau min (Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Nian Iesu tæmol namnun nænæn natimnat min u, tæmiet Kalili muwîn nitæn Jutia entænipæn-pæn e nikali næhau Jotan.

² Kæn nimanin netæmim kæmotuarisig-in in motuwîn æh-ikîn æh, kæn tæmol-wir ilat e nimisæn min.

³ Kæn Farisi min neen kæmotol noa eko-eko mæmæ otiuw-pæn Iesu o nænæn næghatæn kit itæm tæsætupæn. Kæmotuwa o Iesu motæn mæmæ, “? Lou tatæn mæmæ iærman titun napæsæn ræhan pætan o nat ænnapîn æm kit, o kæp?”

⁴ Kæn tæmæn-ipæn mæmæ, “? Næmotafin o kæp mæmæ, e nætuounæn muwîn mætoarus-pa u-roiu, Uhgîn u itæm tæmol netæmim rafin, tæmol iærman ne pætan?”

⁵ Kæn Suah u tæmæn mæmæ, ‘O nat æh in æh, iærman otæpanapæs ræhan tata ne mama, kæn mætuatig ilau ræhan pætan. Kæn ilau okuea nipætīlau kitiāh.’

⁶ Kæn roiu, ilau sænæmæ kæiu, mæto kitiāh æm. Uhgîn tînīlpîn ilau kinuea minioal kitiāh, kæn o nat æh, pæs etæmim kit okol tæsætupæn ræhalau natigæn.”

⁷ Kæn Farisi min kotæn-ipæn mämә, “?Mәto tahro Moses tәmән mämә etәmim titun nos-ipәнән naoa kit kәm rәhan pәtan o napәsән, kæn mahl-ipән tatuwin?”

⁸ Kæn Iesu tәmән-ipән mämә, “Moses tәmegәhan-in itәmat noanol rәha Isrel mämә onәkotapәs rәhatәmat nipitan min mәto-inu rәhatәmat-kapә tәskasik pik. Mәto aupән, tәmәsolән nulan.

⁹ Mәto iakatән kәm itәmat mämә, okәмә suah kit tatol tifos mәtapәs rәhan pәtan itәm tәmәsәtәupән anionән iәрman pisin kit, kæn suah u mit pәtan pisin, tahmen әm mämә in tәtakläh-in pәtan әh, mateguafәl rәhan pәtan әtuatip.”

¹⁰ Kæn netәmim rәha Iesu kotән kәm in mämә, “Okәмә natigән rәha iәрman ne pәtan tәskasik pik nulan, tәwir mämә iәрman ne pәtan okәsioalән marit.”

¹¹ Kæn Iesu tәmән-ipән mämә, “Sәнәmә netәmim rafin okotitun nosән nәghatән u, mәto netәm min әm un itәm kәmos-ipән nәghatән u kәm ilat, in rәhalat әm.

¹² Tol nәhlan mәto-inu, netәmim neen okәsotolән marit o nat pisin pisin min. Kit okol tәsolән marit mәto-inu nipәtin mәsin tәrat nian tәmaiir. Kit okol tәsolән marit mәto-inu netәmim kәmotәrәkin nipәtin mәsin. Kæn kit tatән atip mämә in otәsolән marit mämә otol wәk rәha nәrәmәrәән rәha Uhgin. Etәmim itәm titun nosән nәghatән u, in tәike mos.”

*Iesu tәmәfak o nisualkälәh
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ Kæn netæmim kæmotæmik nisualkæläh motuwa o Iesu mæmæ otələhæu-pæn nelmin elat, kæn mæfak olat. Mæto netæmim ræha Iesu kæmotæn-iæhau ilat.

¹⁴ Mæto Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Pæs nisualkæläh kotuwa ron io, sotæn-iæhauæn ilat, mæto-inu næræmæææn ræha Uhgîn in ræha netæmim min u kotol nulan.”

¹⁵ Kæn tæmælähæu-pæn nelmin elat, kæn miet ikin æh.

*Etæm aluæ itæm ræhan
nautæ tepæt*

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Kæn suah kit tæmuwa o Iesu mæn-ipæn mæmæ, “Iægætun. ?Io ekækæike mol wæk naka itæm in tæwir mæmæ ekos næmegæhæn lilin?”

¹⁷ Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “? Tahro nakatætæpæh ron io o nat naka itæm tæwir? Suah kitæh æm itæm in tæwir. Okæmæ nakolkeike mæmæ nakos næmegæhæn lilin, ætæu-pæn næghatæn min ræha Lou.”

¹⁸ Kæn suah u tæmæn-ipæn mæmæ, “? Lou min pæhruæn?”

Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Sohamnuæn etæmim, kæn mæsakläh-inæn pætan, kæn mæsaklähæn, kæn mæseiueiuæn e kot,

¹⁹ kæn misiai-in ræham tata ne mama, kæn molkeike ik kit tahmen æm mæmæ nakolkeike atip ik.”

²⁰ Kæn etæm aluæ u tæmæn-ipæn mæmæ, “Natimnat rafin un iakatol. ?Nat naka min æh-ikin itæm emæsolæn?”

21 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Okəmə nakolkeike məmə rəham nolən otətuatip agin, uwın mol-salim-in rəham nautə, kən mos-ipən mənı lan kəm ian-rat mın. Kən ik onakos natımnat wır əpəh e nego e neai. Kən wa, mətəu-pa io.”

22 Nian etəm aluə təməto nəghatən əh, kən təmagım matuwın nıkin təpou mətə-inu rəhan nautə tepət.

23 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan mın netəmim məmə, “Ekatən pahrien məmə, tiəkis o etəmim itəm rəhan nautə tepət məmə otuwın matig ahgin nərəməərən rəha Uhgın.

24 Kən iatən mın kəm itəmat məmə, tiəkis məmə kamel otuwın-pən e nıpəg nitel, mətə tiəkis pık məmə etəm rəhan nautə tepət otuwın matig ahgin nərəməərən rəha Uhgın.”

25 Nian netəmim rəha Iesu kəmotəto nəghatən əh, narmılat təmiwig pık, kən motən-ipən məmə, “? Kən pah titun nosən nəmegəhən lilin?”

26 Kən Iesu təplan ilat kən mən məmə, “Nat u, okol etəmim təsölən. Mətə Uhgın, in titun nolən natımnat rafın.”

27 Kən Pita təmən-ipən məmə, “Emotapəs natımnat rafın məmə ekotətəu-pən ik. ?Nat naka u, o nian kit in rəhatımat?”

28 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iatən pahrien kəm itəmat məmə, e nian itəm natımnat rafın okotəuhlin motuwa motuwıwi, kən Nəti Etəmim otəpələh e rəhan jea rəha kig itəm in təhag-əhag məwır agin, kən itəmat un itəm nəmoatətəu-pa io, onəkotəpələh mın e jea rəha kig ilat tuelef, kən motərəməərə e noanol mın ilat tuelef rəha Isrel.

²⁹ Kæn netämim rafin un itäm kəmotapəs rəhalat nimə mīn, o pialat mīn, o wīnīlat mīn, o rəhalat tata o mama, o nenətilat mīn, o rəhalat nəptən mīn o nərgək, Uhgīn otos-ipən natīmnat mīn əh tepət pik agīn kəm ilat, kæn mos-ipən nəmegəhən lilin kəm ilat.

³⁰ Məto netämim tepət itäm koatətul aupən e nətueintən roiu, okotuwa motətul uarisig e nəmegəhən itäm otuwa. Kæn netämim təpət itäm koatətul uarisig e nətueintən roiu, okotuwa motətul aupən e nəmegəhən itäm otuwa.”

20

Nimaa nəghatən e iolwək mīn əpəh e nasumən

¹ “Tol nəhlan məto-inu nərəmərəən rəha Uhgīn tahmen e etəm-iasol kit rəha nasumən. Təmiet laulaugin agīn məmə otegəs-in netämim okotuwa motol wək e rəhan nasumən.

² Kæn in təmən məmə otətou ilat kitiah kitiah wan tenarius* e nian kitiah, kæn mahl-ipən ilat kotuwīn e rəhan nasumən.

³ “Iuəhkīr nain klok laulaugin, təmiet muwīn e maket məplan netämim neen koatətul məsotolən nat kit.

⁴ Kæn təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat mīn, otuwīn motol wək əpəh e rəhak nasumən, kæn ekətou itəmat e məni itəm tətuatip.’

⁵ Kæn kəmotuwīn.

“Kæn iuəhkīr o tina, təmiet muwīn mol nat kitiah əm, kæn mol mīn e tri klok ehnaipən.

19:30: Mat 20:16; Luk 13:30 * **20:2:** Tenarius kitiah in tahmen e nətouən rəha wək o nian kitiah. Roiu, wan tenarius tahmen e wan-taosan vatu.

⁶ Kən iuəhkɪr e faif klok ehnaipən, təmiet muwɪn məplan netəmim neen mɪn koatətul əpnapɪn əm. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘?Tahro nəkoatətul ikɪn-u nian apɪəpiə kit, məsotolən nat kit?’

⁷ Kən kotən-ipən məmə, ‘Məto-inu suah kit təsegəs-inən itimat məmə ekotol wək rəhan.’ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat mɪn otuwɪn kol wək e rəhak nasumən.’ Kən ilat kəmotuwɪn.

⁸ “Nian tɪnehnaipən, etəm-iasol rəha nasumən təmən-ipən kəm rəhan etəmim itəm tatehm rəhan iolwək mɪn məmə, ‘Aun-in iolwək mɪn kotuwa, nakos-ipən rəhalat məni. Nakətuoun mətou netəm itəm kəmotuwa uarisig muwɪn mətoarus netəm kəmotaupən motol wək.’

⁹ “Kən iolwək mɪn itəm kəmotuwa motol wək e faif klok, kəmotuwa kən təmətou ilat wan tenarius kitɪəh kitɪəh.

¹⁰ Tol nəhlan, netəm mɪn u itəm kəmotaupən kol wək, nɪkɪlat təht məmə okotos məni taprəkɪs-in itəm mɪn u kəmotol wək uarisig. Məto ilat kitɪəh kitɪəh kəmos mɪn əm wan tenarius.

¹¹ Nian kəmos məni, kən kəmoatəghat-əghat kəm ilat mɪn məmə nɪkɪlat təsagienən o məni, kən motən-ipən kəm etəm-iasol rəha nasumən məmə,

¹² ‘Netəm mɪn u itəm kəmotol wək uarisig, kəmotol wək əm e aua kitɪəh əm, məto ik nəmətou itimat mɪn ilat tahmen-ahmen əm. Məto itimat emotol wək asol e nərauiə əskasɪk e nian apɪəpiə.’

¹³ “Məto etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat kit məmə, ‘Io kit. Esakləh-inən ik. ?Nəmən məmə nakol wək o wan tenarius, o kəp?’

14 Os rəham mənı matuwın. İakolkeike məmə ekətou etəm u itəm təmol wək uarisig tahmen əm lam.

15 Rəhak u mənı. ?Ekıtun nolən nəhlan nat naka itəm iakolkeike, o kəp? ?Natetəhak olat məto-inu io iakəwır olat? ”

16 Kən nian İesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, etəm tatarisig otaupən, kən etəm tətaupən otuarisig.”

İesu təmən-iarəp

rəhan nimisən

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Kən nian İesu təmatuwın Jerusalem, təmos rəhan netəmim tuelef motətul pisin, kən təmən-ipən kəm ilat məmə,

18 “Koatuwin əpəh ilis Jerusalem, kən io Nəti Etəmim, okegəhan-in-pən io kəm pris asol mın ne iəgətun mın rəha Lou. Kən okotuw-iarəp io məmə ekimis,

19 kən motiləs-ipən io kəm İaihluə mın məmə okotəsan lak, kən motalis motoh, kən motətu-pər io e nig kəməluau məmə ekimis. Kən uarisig e nian kisil, kən Uhgın otosmegəh mın io e nimisən.”

Nətapəhən rəha mama kit

o İesu

(Mak 10:35-45)

20 Kən pətan rəha Sepeti, tiləs nətilau mil muwa misin-pən nulin o İesu, matətapəh-in nat kit ron.

21 Kən İesu təmən-ipən məmə, “?Nakolkeike naka?”

Kən pətan təmən-ipən məmə, “Pəs nakegəhan-in məmə nətik mil u, ilau kərən kit otəpələh e nikaləm

matip, kən kit təpələh e nikaləm mol, ikin min rəha nəsanənən ne nisaiiən, nian natərəməyə lan.”

²² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Nəkuəruru nat itəm natuətapəh ron. ?Tahro? ?Itəmlau, nikitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal kəhalətul e nigəm rəha nuwigi nien itəm io ekəike mətul lan?”† Kən kuən-ipən kəm Iesu məmə, “Əwəh, ekiatun.”

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Pahrien, onakuəkəike muənīm-pən e rəhak kap rəha nətoən nahməən. Məto o nəpələhən e nikalik matip ne mol, sənəmə rəhak məmə ekən. Ikin mil əh, ilau rəha netəm min u itəm Uhgın təmol əpen-əpenə olat.”

²⁴ Nian netəmim ten min rəha Iesu kəmotəto nəghatən əh, kən neməha təmol pik ilat o suah mil ilau pian.

²⁵ Məto Iesu taun-in ilat kotuwa kitiəh, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nəkotitun rəkis nolən rəha netəm-iasol rəha Iaihlua min. Ilat koatol təkasiik pik kəm rəhalat netəmim min. Kən rəhalat kapman min koatol ilat kotəməhl ləhau e nərəməyəən rəhalat.

²⁶ Məto itəmat, okol nəsotolən nəhlan. Məto okəmə itəmat kit tolkeike məmə otuwa in etəm-iasol kit rəhatəmat, in otəkəike muwa tahmen e iolwək kit rəhatəmat,

²⁷ kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə otətul aupən etəmat, in otəkəike muwa slef rəhatəmat.

²⁸ Nolən əh tahmen əm lak, Nəti Etəmim. Eməsuwamən məmə netəmim okotol wək rəhak,

20:21: Mat 19:28; Luk 22:30 † **20:22:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, ‘?Itəmlau, nikitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal okəhalənim kələh e kap rəha nətoən nahməən itəm io ekəike mənīm lan?’ **20:22:** Mat 26:39; Jon 18:11 **20:25:** Luk 22:25-26

20:26: Mat 23:11; Mak 9:35

mæto emuwa mæmæ ekol wæk rəhalat, kən ekos-
ipən rəhak nəmegəhən mæmæ ekikis ilat e rəhalat
nolən rat min.”

Iganəmtin rat mil

kəmuəplan nat

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Nian Iesu ne rəhan min netənim kəmoatiet e
taon Jeriko, nimanin netənim kəmotətəu-pən in.

³⁰ Kən iganəmtin rat mil kəiu katuəpələh e nīkali
suatip, kən nian kəmuəto mæmæ Iesu taliwək e
suatip matuwa, kən kəmuagət əfəməh muən mæmæ,
“!Iərəmərə, Mipī Tefit, asəkitun itimlau!”

³¹ Kən mæto, nimanin netənim koatən-iəhau
ilau, motən-ipən mæmæ kəsuagət pikən, mæto ilau
kuagət pik agin min mæmæ, “!Iərəmərə, Mipī Tefit,
asəkitun itimlau!”

³² Kən Iesu tətul maun-in ilau, mən-ipən mæmæ,
“?Nakioalkeike mæmæ ekol naka kəm itəlau?”

³³ Kən kuən-ipən mæmæ, “Iərəmərə, ekioalkeike
mæmæ ekuəplan nat.”

³⁴ Kən Iesu təmasəkitun ilau, kən mek
niganəmtilau. Kən roiu agin, kīnatuəplan nat,
kən matuətəu-pən Iesu.

21

Iesu təmuwin əpəh Jerusalem mol əp mæmæ in Kig

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40;

Jon 12:12-19)

¹ Nian kīnotuwa iuəhkīr o Jerusalem, kīnotuwa
Petfas e Nītot Rəha Nīg U Olif, kən Iesu tahləpis
rəhan etənim kəiu,

² kən mən-ipən kəm ilau məmə, “Ian əpəh e latuənu aupən etat, kən ikın əh, nakuəplan togki kit kəmərüətain ilau nətın. Kən nəkiakis ilau muasıg muea kəm io.

³ Okəmə suah kit tən nat kit kəm itəlau, nəkuən-ipən kəm in məmə İərəmərəə tolkeike ilau, kən otəpanahl-ipa ilau e nian əh.”

⁴ Nat u təmuwa məmə in otol nəghatən naka itəm ien təmən otuwa mol nıpahrienən. Ien təmən məmə,

⁵ “Otən-ipən kəm Nətın Pətan Saeon* məmə, ‘Otəplan-tu, rəhatəmat kig tatuwa otəmat, rəhan nətəligən in ləhau, kən mətasuə e togki, ne togki u in nətın əm.’ ”

⁶ Kən etəmim mil rəha İesu kəmian mioal nat naka itəm İesu təmən məmə okioal.

⁷ Kəmuasıg togki ne nətın, kən muəfətain noankawi togki mil e rəhalau kot mın, kən İesu təpələh-pər lan. ⁸ Nımanin netəmim tətət koatəpen rəhalat kot mın əpəh e suatıp, kən neen kotətə nımalı nig mın, kən motəpen ilat e suatıp.

⁹ Kən nımanin netəmim itəm kotaupən e İesu, ne nımanin netəmim itəm kotuarisig-in İesu, koatagət əfəməh moatən məmə,

“!Hosana† o Mipı Tefit!

!İərəmərəə Uhgın tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgin!

!Hosana o Uhgın əpəh ilis e nego e neai!”

* **21:5:** Nəghatən u “Nətın Pətan Saeon” tətəghat-in netəm Jerusalem. **21:5:** Sek 9:9 † **21:9:** Nıpəti nəghatən u “Hosana” təmə, “ənwiwi.’ **21:9:** Sam 118:26

10 Nian Iesu tāmiet-arəpa Jerusalem, netənim rafin əh-ikin nīkilat təmaut, kən moatən nəghatən tepət moatəpəh məmə, “?Pah u?”

11 Kən nimanin netənim kotən məmə, “Inu ien Iesu, rəha Nasaret, əpəh e nītən Kalili.”

Iesu əpəh e Nimə Rəha Uhg’in

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Kən Iesu təmuwin əpəh imə e Nimə Rəha Uhg’in, kən məhg-iarəp netənim itəm koatol-salim-in ne moatos-nəmtin natimnat əh-ikin məmə okotol sakrifais lan. Kən mahwin tepil min itəm kətawluin məni ikin, kən mahwin jea min rəha netəm min u koatol-salim-in ioen min.

13 Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Kəməte e Naoa Rəha Uhg’in məmə, ‘Rəhak nimə, okaun-in məmə nimə rəha nəghatən kəm Uhg’in e nəfakən,’ məto itəmat nəmotol məmə in ‘nimə rəha iakləh min.’”

14 Kən iganəmtin rat min ne netəm nelkilat təməfaiu-əfaiu kəmotuwa ron əpəh e Nimə Rəha Uhg’in, kən tol-wir ilat.

15 Məto nian pris asol min ne iəgətun min rəha Lou kəmotəplan nat wir min itəm in təmol, kən motəplan min nisualkələh koatagət əfəməh əpəh e Nimə Rəha Uhg’in, moatən məmə, “!Hosana o Mipi Tefit!” neməha təmol ilat.

16 Kən kotən-ipən kəm Iesu məmə, “?Nakatəto nat naka itəm nisualkələh koatən, o kəp?” Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Əwəh. ?Nəmotafin, o kəp, nəghatən suah kit təmen kəm Uhg’in itəm tatən nulan məmə, ‘E nohli nisualkələh agin ne nisualkələh mətmətig,

nəmōl mēmə ilat okotənwiwi ik’?”

¹⁷ Kən tēmapəs ilat miet Jerusalem muwīn e taon Petani, mapīl ikīn.

Nīg kit fik tēmauke-auke

(Mak 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Lauaugīn agīn, Iesu tēmatitəlīg-pən Jerusalem, kən nēumis tīnus.

¹⁹ Kən tēmaplan nīg u fik e nīkali suatīp, kən tēmuwīn ron mēto tēsəplanən noan kit, tatəplan əm nīmalīn. Kən tēmən-ipən kəm nīg u mēmə, “! Okol nəsōe mīnən!” Kən roiu agīn, nīg tēmauke-auke.

²⁰ Nīan rəhan netəmīm kēmotəplan nat əh, kən narmīlat tēmiwig, kən motən-ipən kəm Iesu mēmə, “?Tahro nīg əh fik tēmauke-auke uəhai əm nəhlan?”

²¹ Mēto Iesu tēmən-ipən mēmə, “!atən-ipīnə nīpahriənən mēmə okēmə nakoatos nahatətəən, kən rəhatəmat nətəlīgən təsōlən kəiu, nəkotītun nolən nat naka itəm emōl e nīg u fik. Mēto sənəmə in əm əh, nəkotītun nən-ipənən kəm nītōt əh mēmə, ‘Uwīn māmīm əpəh itəhəi,’ kən otol nəwīatəmat.

²² Okēmə nakotahatətə, kən onəkotos nat naka itəm nakoatətəpəh-in e nəfakən.”

Nətapəhən o nepətən

rəha Iesu

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Iesu tēmuwīn e Nīmə Rəha Uhgīn, kən nīan tēmatəgətun, pris asōl mīn ne netəm-iasōl rəha netəm Isrel, koatuwa ron motən-ipən mēmə, “?”

21:16: Sam 8:2 **21:21:** Mat 17:20; Luk 17:6; Jon 14:12; 1 Kor 13:2

21:22: Mat 7:7-11; 18:19

Natol natimnat min u e nepətən rəha pah? ?Kən pah təmos-ipinə nepətən un?”

²⁴ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Iakətapəh-in-pinə nəghatən kit kəm itəmat. Okəmə nakotos-ipa nəghatən kit, kən ekən-ipinə kəm itəmat məmə nepətən naka itəm ekatol natimnat min u lan.

²⁵ ?Nepətən rəha Jon təmisi-pən hiə o nolə bap-tais? ?Təmisi-pən e nego e neai, o rəha netəmim əm?”

Kən kəmotən-ipən kəm ilat min məmə, “Okəmə kotən məmə, ‘Nepətən rəha Jon təmisi-pən e nego e neai,’ kən otən məmə, ‘?Məto tahro nəsotənən nıpahrienən lan?’

²⁶ Məto okəmə kotən məmə, ‘Rəha netəmim əm,’ kitat koatəgin netəmim, məto-inu nıkilat təht məmə Jon in ien kit rəha Uhgın.”

²⁷ Tol nəhlan, kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Itimat ekotəruru.” Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən io min, okol ekəsənən kəm itəmat məmə e nepətən naka ekatol natimnat min u lan.”

Nimaa nəghatən e suah mil kəiu

²⁸ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Tahro? ? Nıkitəmat tataht məmə naka? Suah kit, nətin iərman kəiu. Kən təmuwın mən-ipən kəm itəm iahgin lan məmə, ‘Nətik, uwın mol wək u-roiu əpəh e nasumən.’

²⁹ Məto nətin təmən-ipən məmə, ‘Iakapəs.’ Kən matig məuhlin min rəhan nətəligən, kən muwın e nasumən.

³⁰ “Kən tata tuwın o nətin itəm təkəku, mən-ipən min kəm in nat kitıəh əm. Kən nətin təmən-ipən

məmə, ‘Əwəh, tata, ekuwın,’ mətə təmapəs-pən e nasumən.

³¹ “?Otən-tu məmə suakəku mil u in pəhrüən, təmol nəwia rəhan tata?”

Kən kəmotən-ipən məmə, “Suakəku itəm iahgin lan.”

Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Əwəh, in ətuatip. Kən iakatən-ipinə nıpahrienən məmə, netəm koatos məni rəha takis, ne nıpitan rəha suatip koatuwin e nərəmərəən rəha Uhgın aıpən etəmat,

³² mətə-inu Jon təmuwa otəmat məmə otəgətun suatip rəha nolən ətuatip, kən mətə itəmat nəsotənən nıpahrienən lan, mətə netəm koatos məni rəha takis, ne nıpitan rəha suatip kəmotən nıpahrienən lan. Kən nəmotəplan pəp nat əh, mətə nəməsotəuhlinən itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən məsotənən nıpahrienən lan.”

Nimaa nəghatən e netəmim rat itəm koatehm nasumən

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Kən İesu tatəkəike matən məmə, “Otətəlig-in-tu nimaa nəghatən kit mın. Etəm-iasol kit rəha nasumən, təmol nasumən kit e nol kit katən məmə krep, u katol wain lan. Kən mol fenis e kəpiel muwin mıtəlau lan. Kən mol ikın kit o nolən nəme naliwək-aliwəkən e noa krep məmə nahuin otaiu kən kol wain lan. Kən mol nimə kit itəm in ilis məmə etəmim otaiu lan matehm wir nasumən o nat megəh mın ne netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm netəmim məmə okotasum lan, kən motor noa krep, məsin rəhan, məsin rəhalat. Kən miet muwin o naliwəkən ik pisin

kit. ³⁴ Nian krep tinəmarəg, kən tahl-ipən rəhan slef mīn məmə okotuwīn e nasumən rəha krep, motətapəh o netəm koatol wək e nasumən məmə okotos-ipən rəhan krep məsīn kəm ilat.

³⁵ “Məto netəm koatol wək e nasumən kəmotaskəlīm rəhan slef mīn, kən motoh kit, motohamnu kit, motaht e kəpiel itəm tatol kisil lan.

³⁶ Kən tahl-ipən mīn slef mīn neen kotuwīn olat, ilat tepət taprəkis-in itəm aupən mīn. Kən netəm koatol wək e nasumən kotol tərət kəm ilat e nolən ahmen mīn əm itəm kəmotol kəm netəm aupən.

³⁷ Namnun agīn, tahl-ipən nətīn iərman tuwīn olat, kən mən məmə, ‘Ilat okotəkəike motisiai-in nətik.’

³⁸ “Məto nian netəm koatol wək e nasumən kəmotəplan nətīn, kən kotən-ipən kəm ilat mīn məmə, ‘Inu nəti etəm-iasol itəm otərəməərə e nasumən nian rəhan tata otimis. Pəs kotuwīn motohamnu mīn, kən motərəməərə e nasumən rəhan.’

³⁹ Kən kəmotaskəlīm motatīpin-iarəp e nasumən, kən motohamnu.”

⁴⁰ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, kən təmən məmə, “?Tol nulan, nian etəm-iasol rəha nasumən otuwa, kən otol naka kəm netəmim itəm təmegəhan-in nasumən kəm ilat?”

⁴¹ Kən kəmotən-ipən məmə, “Otərək-rəkīn agīn-əh netəm rat mīn əh, motohamnu ilat. Kən uarisig, təpanegəhan-in rəhan nasumən əh tuwīn e nelmi netəm pīsīn neen, kən e nian ətuatīp itəm krep tatəmarəg, ilat okotos-ipən noan məsīn rəhan.”

42 Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmə, “? Nəmotafin Naoa Rəha Uhgın u, o kəp? Tatən məmə,
 ‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkinən nimə
 kəsotolkeikeən motapəs,
 in tinuwa kəpiel keike o nolən nimə.
 Iərəmərə təmol nat u,
 kən in nat təwir agın e niğanəmtitat.’

43 Tol nəhlan, iatən kəm itəmat məmə nərəmərəən rəha Uhgın okoh-rəkis otəmat, kən kos-ipən kəm netəmim mın u itəm okotol noalat.

44 Okəmə suah kit otisi-pər e kəpiel u, kəpiel otətarerəh-ətarerəh, məto okəmə kəpiel otisi-pər lan, otəpələh-ərən in.”‡

45 Nian pris asol mın ne Farisi mın kəmotəto nimaa nəghatən itəm Iesu təmuəh, kən kinotitun məmə tatəghat-in ilat.

46 Kən kinotegəs-in suatip kit məmə okotiləs Iesu lan kan e kalapus, məto koatəgin nımanin netəmim, məto-inu netəmim koatən məmə in ien kit.

22

Nimaa nəghatən e nagwənən asol rəha marit

1 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın kəm ilat məmə,

2 “Nərəmərəən rəha Uhgın in tahmen e kig kit itəm təmol əpen-əpenə e nagwənən asol o marit rəha nətin.

3 Kən mahl-ipən rəhan iolwək mın məmə okotuwın o netəmim mın u itəm təmahl-ipən rəkis nəghatən

21:42: Sam 118:22-23; Rom 9:33; 1 Pita 2:6-8 ‡ **21:44:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən rəha ves 44 u tikə.

olat mämə okotuwa o nagwənən rəha marit. Məto kotən mämə kol kəsotuwamən.

⁴ “Kən tahl-ipən rəhan iolwək neen mīn, mən-ipən kəm ilat mämə, ‘Otuwīn motən-ipən kəm netəm mīn u itəm emahl-ipən rəkis nəghatən olat mämə, enol əpen-əpenə rəkis e rəhak nagwənən. Rəhak kau mīn ne nətī kau mīn rəhak itəm kotəhg-əhg wīr, emoh rəkis ilat, kən natimnat rafin tīnahmen. Otuwa e nagwənən rəha marit.’

⁵ “Məto kəsotətəlig-inən iolwək mīn, kən motagim mīn, kit tatuwīn e rəhan nasumən, kit tatuwīn e rəhan stoa.

⁶ Kən neen kotaskəlīm iolwək mīn rəhan, motol tərət kəm ilat, kən motohamnu ilat.

⁷ Kən kig, neməha təmol pīk. Kən tahl-ipən rəhan mopael mīn kotuwīn, kən motohamnu netəmim mīn u itəm kəmotohamnu rəhan iolwək mīn, kən motasiepən e rəhalat taon asol.

⁸ “Kən mən-ipən kəm rəhan iolwək mīn mämə, ‘Kinol əpen-əpenə rəkis e nagwənən rəha marit, məto netəm mīn u itəm emahl-ipən rəkis nəghatən olat, nolən rəhalat təsahmenən mämə okotuwa.

⁹ Tol nəhlan, otuwīn əpəh e suatip asol mīn kən motən-ipən kəm netəmim əpnəpīn rafin itəm nakoatəplan mämə okotuwa e nagwənən rəha marit.’

¹⁰ Kən iolwək mīn kəmotuwīn əpəh e suatip asol mīn, kəmotuəfīmīn netəmim rafin itəm kəmotəplan ilat, netəmim itəm kotəwīr ne netəm itəm kotərat, kən ikīn kətagwən ikīn təmərīoah e netəmim.

11 “Məto nian kig təmuwa məplan netəmim, təməplan etəmim kit əh-ikin itəm təsuwinən e natimnat rəha marit.

12 Kən kig təmən-ipən məmə, “?Io kit, nəmahro? ? Nəmuwa imə məto nəməsuwinən e natimnat rəha marit?” Kən suah u tinəruru nuhalpınən nəghatən rəhan.

13 “Kən kig təmən-ipən kəm rəhan mın netəmim məmə, ‘Okətəlis ətain nelmin ne nelkin, kən motərakin-iarəp əpəh e naluginən itəm ikin kətəsək ikin, kən katəgətain nəluitəm ikin.’ ”

14 Kən İesu təmatəkəike mən məmə, “Tol nəhlan məto-inu netəmim tepət, kətahl-ipən nəghatən olat, məto noan məsin əm itəm katitəpun ilat.”

Takis rəha Kig Sisa

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Kən Farisi mın kəmotiet motuwın motol noa eko-eko mın məmə otiuw-pən İesu o nənən nəghatən kit itəm təsətuatipən. 16 Kən kotahl-ipən rəhalat netəmim kotuwın o İesu ilat netəmim rəha pati rəha Herot. Kən motən-ipən məmə, “İəgətun. Ekotitun məmə ik etəm ətuatip, kən matəgətun ətuatip pahrien suatip rəha Ughin. Nəsolan məmə nətəligən rəha netəmim okotiuw rəkis rəham nətəligən, məto-inu natol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafın, okəmə in etəm-iasol o etəm əpnapın əm.

17 Kən ən-tu kəm itimat rəham nətəligən e nat u. ?Tətuatip məmə okətou-pən takis kəm Kig Sisa, o kəp?”

18 Məto İesu tinitun rəhalat nətəligən rat mın, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “! Rəhatəmat

nənən təwîr, məto nikitəmat tamkımık! ?Tahro nakotalkut məmə nəkotol noa eko-eko ron io?

¹⁹ Otəgətun-tu məni itəm katətou takıs lan.” Kən kotos məni* motuwa kəm in,

²⁰ kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Narmı pah u, kən nərgı pah u e məni u?”

²¹ Kən kotən-ipən məmə, “Kig Sisa.”

Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Naka u rəha Kig Sisa, otos-ipən kəm Kig Sisa. Kən naka u rəha Uhgın, otos-ipən kəm Uhgın.”

²² Nian kəmotəto nəghatən əh, narmılat təmiwig. Kən kəmotapəs İesu motagım.

*Nian Uhgın otosmegəh netəmim e nımısən
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

²³ E nian əh inəh, Satusi mın kəmotuwa o İesu. İlat koatən məmə netəmim okəsotəmegəh mınən e nımısən. Kən kotən-ipən kəm İesu məmə,

²⁴ “İəgətun. Moses təmən kəm itimat məmə, okəmə etəmim otımıs kən məsiləsən nətin kit, kən pian otəkəike mit nəutahlımıs əh məmə otıləs suakəku o niuw-pərən nərig rəha pian itəm təmımıs.

²⁵ “Kən ikın əh imatimat ikın, netəm ilat pialat mın ilat sepın. Itəm təmaupən maiir təmol marıt, kən mımıs, məsiləsən nətin kit, kən pian itəm tatol kəiu lan tit nəutahlımıs.

²⁶ Kən in mın təmımıs məsiləsən nətin kit, kən itəm tatol kisıl lan ne ilat rafın muwın mətoarus-pən itəm tatol sepın, kəmotol nat kitiəh əm.

²⁷ Kən əmun, nəutahlımıs tımıs.

* **22:19:** Məni itəm kəmos motuwa in koen məni kit, nərgın u ‘tenarius,’ itəm tahmen e wan-taosan vatu. **22:21:** Rom 13:7

22:23: Wək 23:8 **22:24:** Dut 25:5

28 ?Tol nəhlan, ən-tu kəm itimat məmə, e nian itəm Uhgın otosmegəh netəmim lan e nimisən, pətan əh in rəha pah, məto-inu ilat rafin əh sepın kəmotol marit e pətan əh?”

29 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat nəmotən-arəpən e rəhatəmat nəghatən məto-inu nəsotitunən Naoa Rəha Uhgın ne nəsanənən rəhan.

30 Nian Uhgın otosmegəh netəmim e nimisən, kən netəmim okəsətolən marit, okotahmen e nagelo mın əpəh e nego e neai.

31 ?Nəmotafin o kəp, Naoa Rəha Uhgın itəm tatəghat-in nian Uhgın otosmegəh netəmim e nimisən? Tatən məmə,

32 ‘Io Uhgın rəha Epraham, io Uhgın rəha Aisak, kən io Uhgın rəha Jəkop.’ In sənəmə Uhgın rəha netəm kəmotimis, məto in Uhgın rəha netəmim itəm koatəmegəh, təhmen-pən mın e təs miləhal.”

33 Nian nimanin netəmim kəmotəto nəghatən əh, narmilat təmiwig e nəgətunən rəhan.

Lou itəm in ilis pık
(Mak 12:28-34)

34 Nian Farisi mın kəmotəto məmə Iesu təmoh-iəhau Satusi mın e rəhan nəghatən, kən Farisi mın kəmotuwa kitiah.

35 Kən kit itəm titun pık Lou, təmən-ipən nəghatən kit kəm Iesu məmə Iesu otən nəghatən kit təsətuatipən, məmə,

36 “?Lou pəhruən rəha Uhgın u in ilis pık?”

37 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nakəkəike molkeike İərəmərə Uhgın rəham e nıkim rafin,

ne nāmegāhən rafin rəham, ne nətəligən rafin rəham.

³⁸ Inu in Lou itəm tətaupən kən in ilis pik.

³⁹ Kən Lou itəm tatol kəiu lan, in iuəhkīr tahmen əm, məmə, ‘Nakəkəike molkeike ik kit tahmen əm məmə nakolkeike atip ik.’

⁴⁰ Kən Lou mil u kəiu, ilau nəukətī Lou rafin, ne naoa rəha ien mīn rafin aupən.”

Kristo in nətī pah

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Kən e nian Farisi mīn kotuəfīmīn ilat mīn, kən Iesu təmən-ipən məmə,

⁴² “?Nīkitəmat təht məmə naka, e Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa? ? In tətīsī-pən e noanol rəha pah?”

Kən ilat kotən-ipən məmə, “In noanol rəha Tefit.”

⁴³ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Məto tahro e Tefit, itəm tatəghat e narmīn rəha Uhgīn, tətaun-in Kristo məmə ‘Iərəmərə.’ Məto-inu tatən məmə,

⁴⁴ ‘Iərəmərə təmən kəm rəhak Iərəmərə məmə, “Əpələh e nīkalik e nelmək matip, ikīn rəha nəsanənən ne nīsiaiīn,

mətoarus ekiləs-iəhau rəham tikimīr mīn ləhau e nelkəm.”’

⁴⁵ ?Kən okəmə Tefit tətaun-in Kristo məmə ‘rəhak Iərəmərə,’ kən otahro məmə Kristo in mipī Tefit rat?”

⁴⁶ Kən etəmim kit təsuhalpīnən nəghatən rəha Iesu. Kən e nian əh matuwīn, kəmotəgīn o nətapəh-inən nəghatən kit mīn tol mīn-nəhlan.

23

*Nahmæan asol sep̄in
itəm otatuwa
(Mak 12:38-40;
Luk 11:37-54; 20:45-47)*

¹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm nīmanin netæmim ne ræhan mīn netæmim mæmæ,

² “Iægætun mīn ræha Lou ne Farisi mīn koatos nepætæn mæmæ okotæn-iaræp Lou ræha Moses kæm itæmat.

³ Tol næhlan, nækotækæike motætæu-pæn kæn motol natimnat rafin itəm koatæn kæm itæmat. Mæto næsotolæn nat naka itəm koatol, mæto-inu ilat kæsotolæn nat naka itəm koatæn-iaræp.

⁴ Koatækæike o netæmim mæmæ okotætæu-pæn lou æskasik mīn itəm kotahmen e katipa æfigæm, mæto okol kæsotos-ipænæn noanelmīlat mæmæ okasitu elat.

⁵ “Natimnat rafin itəm ilat koatol, koatol æm mæmæ netæmim okotæplan. Nækotitun paos itəm netæmim kæmotaii-pæn næghatæn ræha Naoa Ræha Uhḡin ikin, kænu motælis ræhalat-kapæ ne nelmīlat lan.* Mæto ræha iægætun mīn ræha Lou ne Farisi mīn, ræhalat paos in iahḡin taprækis. Kæn nækotitun nol ælkælæh mīn itəm koatækul-pæn e nīpægnæmti kot

23:3: Mal 2:7-8 * **23:5:** paos - inu bokis ækæku kit kæmol e nuwiḡi kau. Kæmotæte rækis ælkælæh næghatæn ræha Naoa Ræha Uhḡin motaii-pæn lan (Eks 13:1-10,11-16;

Dut 6:4-9; 11:13-21). Netæmim kæmotol næhlan mæto-inu kæmotolkeike mæmæ otol næghatæn itəm tætatig e Dut 6:8 ne 11:18. Kæn næman rafin ræha noanol ræha Isrel itəm kinotos rækis nup tatin, ilat okotuw̄in e paos mīn æh nian tepæt, kæn nian rafin e nian ræha næfakæn. Katælis e nīp̄inæḡin ne nelmīn mol e nol kæmol e nuwiḡi kau. E næghatæn Inglis, katæn paos mīn æh, “phylacteries.”

m̄in, it̄əm tat̄əḡətun m̄əm̄ə et̄əmim in t̄əskas̄ik o n̄ət̄əu-p̄ən̄ən Lou. M̄əto r̄əha īəḡətun m̄in r̄əha Lou ne Farisi m̄in, r̄əhalat nol kaif̄əm̄əh p̄ik. ⁶ K̄ən e lafet m̄in, ilat k̄otolkeike īk̄in r̄əha nis̄iaiīən, k̄ən əp̄əh e nim̄ə r̄əha nūəfim̄in̄ən, ilat k̄otolkeike m̄əm̄ə ok̄ot̄əp̄əl̄əh ima net̄əm-iasol m̄in īk̄in.

⁷ K̄ən e īk̄in katol maket īk̄in, ilat k̄otolkeike m̄əm̄ə net̄əmim k̄ot̄ən t̄əw̄ir k̄əm ilat, k̄ən motaun-in ilat m̄əm̄ə ‘Rap̄ai’ u n̄ip̄ət̄in t̄əm̄ə ‘et̄əm in ilis.’†

⁸ M̄əto sotol̄ən m̄əm̄ə net̄əmim ok̄otaun-in it̄əmat m̄əm̄ə ‘Rap̄ai, u et̄əm in ilis,’ m̄əto-inu r̄əhat̄əmat Et̄əm-iasol kit̄īəh əm, k̄ən it̄əmat piat̄əmat m̄in.

⁹ K̄ən sotaun-in̄ən suah kit u e n̄ətueint̄ən m̄əm̄ə, ‘Tata, et̄əm k̄at̄is̄iai-in,’ m̄əto-inu Tata r̄əhat̄əmat kit̄īəh əm əp̄əh ilis e nego e neai.

¹⁰ K̄ən sotol̄ən m̄əm̄ə net̄əmim ok̄otaun-in it̄əmat m̄əm̄ə, ‘Īəḡətun,’ m̄əto-inu r̄əhat̄əmat Īəḡətun kit̄īəh əm, Kristo it̄əm Uhḡin t̄əm̄ən m̄əm̄ə ot̄ahl-ip̄a.

¹¹ Et̄əm u in ilis et̄əmat, in iolw̄ək r̄əhat̄əmat.

¹² Tol n̄əhlan m̄əto-inu, et̄əmim it̄əm otos-ip̄ər at̄ip in, Uhḡin ot̄il̄əs-īəhau, k̄ən et̄əmim it̄əm otos-īəhau at̄ip in, Uhḡin ot̄il̄əs-ip̄ər.

¹³ “!K̄əsi, nahm̄əən asol otuwa ot̄əmat īəḡətun m̄in r̄əha Lou, ne Farisi m̄in! !R̄əhat̄əmat n̄ən̄ən t̄əw̄ir, m̄əto n̄ikit̄əmat tamk̄im̄ik! Nak̄otaht̄os̄iḡ-in o net̄əmim suat̄ip o nuw̄in̄ən mat̄ig ahgin

23:5: Eks 13:9; Nam 15:38-39; Dut 6:8; Mat 6:1 † **23:7:** Ok̄əm̄ə īəḡətun r̄əha Lou t̄əm̄aliw̄ək matuwa iūəhk̄ir ron ik, nak̄ətul e nis̄iaiīən, k̄ən nakat̄ən t̄əw̄ir k̄əm in, maun-in in m̄əm̄ə, “et̄əm-iasol,” o “Tata,” o “Rap̄ai.” K̄ən noanol r̄əha Isrel k̄ətaun-in r̄əhalat īəḡətun asol m̄in it̄əm ilat ilis p̄ik m̄əm̄ə “Rap̄ai,” u n̄ip̄ət̄in t̄əm̄ə “et̄əm in ilis” o “et̄əm tat̄əm̄ik net̄əmim.” **23:11:** Mat 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26

23:12: Job 22:29; Prov 29:23; Luk 14:11; 18:14

nərəmərəən rəha Uhgın, məto itəmat nəsoțuwınən, kən nəsoțegəhan-inən məmə netəmim okotuwin ikin, nat əpnəpın ilat kotołkeike məmə okotuwin.‡

15 “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın! !Rəhatəmat nənən təwır, məto nikitəmat tamkımik! Nikitəmat tagien əm məmə nakotuwin isəu e nego, o e naliwəkən əm o nuwinən e nəptən pisin pisin mın məmə nakotiuw-pa etəmim kitiah əm e nəfakən rəhatəmat. Məto nian suah kit tatos nolən mın əh rəhatəmat, kən tatuwa etəm rat taprəkis-in itəmat, kən nəmotol məmə in otəkəike mos nalpınən rəha nigəm asol taprəkis-in itəmat.

16 “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm noatit netəmim məto niganəmtitəmat təpis! Itəmat nakoatən məmə, ‘Okəmə suah kit tatos noanawıl o Nimə Rəha Uhgın məmə otol rəhan nəghatən tatətul-iəkis, okəmə təsolən, məto in nat əpnəpın əm. Məto okəmə suah kit tatos noanawıl o iaen u kol tatipit-ipit rəha Nimə Rəha Uhgın, kən in otəkəike mol nəwian itəm təmos noanawıl ron.’

17 !Itəmat netəm nakotalməł, niganəmtitəmat təpis! ?Naka u in ilis, iaen u kol tatipit-ipit, o Nimə Rəha Uhgın itəm tatol kol tasim?

18 Nakotən mın məmə, ‘Okəmə suah kit tatos noanawıl o olta, in nat əpnəpın əm. Məto okəmə

‡ **23:13:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəmote e nəghatən Kris aupən, nəghatən rəha ves 14 u tika. Tatən məmə, “Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın. !Rəhatəmat nənən təwır, məto nikitəmat tamkımik! Nako-takləh-in natımnat rəha nəutahlimis mın, məto nian kitiah əm, nəkotol nəfakən əfəməh mın məmə netəmim okotisiai-in itəmat. E nolən əh, rəhatəmat nalpınən otəskasik təhmın mın.” **23:16:** Mat 15:14

suah kit tatos noanawil e sakrifais itəm tatəpələh lan, kən in otəkəike mol nəwian itəm təmos noanawil ron.'

¹⁹ !Itəmat netəm niganəmtitəmat təpis! ?Naka u in ilis, sakrifais o olta itəm tatol sakrifais tasim?

²⁰ Tol nəhlan, etəm tatos noanawil e olta, pahrien, tatos noanawil e olta ne natimnat rafin itəm tatəpələh lan.

²¹ Kən etəm tatos noanawil e Nimə Rəha Uhgın, pahrien tatos noanawil e Nimə Rəha Uhgın ne Suah u tətatiğ ikin.

²² Kən etəm tatos noanawil e nego e neai, pahrien tatos noanawil o jea rəha kig u in rəha Uhgın, kən tatos noanawil o Suah u tatəpələh-pər lan.

²³ “! Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın! !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nəkoatətəu-pən lou əlkələh mın moatos-ipən tait rəha rəhatəmat nimali nig nəmiəwilat tatəpien u katos-ipən e nagwənən, katən məmə mın, ne til, ne kumın. Məto nakotapəs nat asol e Lou, inu etəm tatol tətuatip kən mahmen-ahmen əm kəm netəmim, kən mətasəkitun netəmim, kən tatol nian rafin nat naka itəm təike matol. Təwir nəkoatol lou əlkələh mın, məto nəkotəkəike moatol lou asol mın, məto kəp, nəsotolən.

²⁴ !Itəmat noatit netəmim məto niganəmtitəmat təpis! ! Itəmat netəmim noategəs-in miminao e rəhatəmat kap məmə ko nəsotərgeən, məto nəkotərge nat megəh asol u kamel!

²⁵ “! Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun

mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik! Nakotafəl ihluə e kap ne plet, məto əpəh imə tamkimik, kotərioah e nagwənən ne nənīmən itəm nəmotakləh-in, o natimnat itəm nəmotos məto-inu itəmat iaumis mīn kən nian rafin nəkoatol əm natimnat rat mīn itəm tətatiḡ e rəhatəmat nətəliḡən.

²⁶ ! Itəmat Farisi mīn, niganəmtitəmat təpīs! Otaupən kafəl əpəh imə e kap ne plet, kən ihluə mīn in təwīr təsamkimikən.

²⁷ “! Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəḡətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik! Nəkotahmen e suwīt rəha netəm kəmotimis itəm kəmuəh e pen ruən. Ihluə, netənim kotəplan məmə təwīr, məto əpəh imə tərioah e nikilkili netəm kəmotimis, ne natimnat rafin itəm tamkimik.

²⁸ E nolən ahmen mīn əm, ihluə, e nolən rəhatəmat, netənim kotəplan məmə itəmat nəkotətuatip. Məto imə, e nikitəmat, nakotərioah e nəḡhatən nakotən məsotolən, ne nolən rat aḡin mīn.

²⁹ “! Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəḡətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik! Nakotiləkīn nimə e kəpiel rəha suwīt rəha ien mīn aupən ne netəm kotətuatip, kən moatol nəhlip e kəpiel kən moatol malə-malə lan.

³⁰ Kən nakotən-ipən məmə, ‘Okəmə itimat eməotasituən elat motohamnu ien mīn.’

³¹ E nəḡhatən əh, nakoatən-iarəp məmə itəmat noanol ətuatip mīn rəha tīpitimat mīn aupən

itəm kəmotohamnu ien mīn əh, kən nakotahmen-ahmen əm elat.

³² Kən təwīr əm, itəmat otəkəike motol namnun wək itəm tīpītəmat mīn kəmotətuoun.

³³ “! Itəmat sīnek mīn, ne netī sīnek mīn! ? Nīkitəmat tatəht məmə okol nakotagīm e nalpīnən e nīgəm asol? !Kəp!

³⁴ Tol nəhlan, ekahl-īpīnə ien mīn, ne netəm kotenatīg, ne iəgətun mīn. Neen, itəmat onəkotohamnu ilat motətu-pər elat e nīg kəluau, neen onəkotalis motoh ilat əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən rəhatəmat, kən neen nakotitəp ilat kotiet e taon kit motiet motuwīn e kit.

³⁵ Kən tol nəhlan, itəmat onəkotos nalpīnən rəha netəmīm itəm kəmotohamnu netəmīm rafin itəm kotətuatīp, itəm tətəuoun e Epel itəm in tətəuatīp, muwīn mətəarus-pən Sekarəea, nətī Perekia, itəm tīpītəmat mīn kəmotohamnu e Nīmə Rəha Uhgīn ilugīn e olta ne nīmə.

³⁶ Iatən pahrien kəm itəmat məmə, nalpīnən rafin u otuwa o netəm rəha Isrel itəm kotatīg roiu.

³⁷ “! Awe, netəm Jerusalem, netəm Jerusalem! Itəmat nakotohamnu ien mīn rəha Uhgīn, kən netəmīm itəm Uhgīn təmahl-īpa kəm itəmat, nəkotahtīmnu ilat e kəpiel apīn, inəh netəm u rəha Uhgīn itəm koatos nəghatən rəhan. Nian tepət iatəg-əfəməh-in nelmək məmə iatəmīk-əfīmīn wīr itəmat matos wīr itəmat, təhmen-pən e mənīg itəm tatu nenətīn mīn e nīkwīn, mətə itəmat nīkitəmat təsagienən ron kən motapəs io.

³⁸ Otəplan-tu. Uhg'in tınapəs itəmat, rəhatəmat nimə nəratən otoh, kən nat otikə ik'in.

³⁹ Kən ekən kəm itəmat məmə, nat əh in nıpahrienən mətə-inu onəsotəplan minən io mətəarus nakotən məmə,

‘!Iərəmərə Uhg'in tətatiğ ilau suah u itəm tatuwa e nərgin!’”

24

*Nəmtət'in min rəha
namnun nian
(Mak 13:1-37; Luk 21:5-36)*

¹ Iesu təmiet e Nimə Rəha Uhg'in maliwək matuw'in, kən rəhan min netəmim kotuwa motən-ipən kəm in məmə otəplan-tu nimə min u əpəh e Nimə Rəha Uhg'in. ² Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Əwəh, otəplan-tu nimə min əh. Nıpahrienən iatən kəm itəmat məmə nimə min əh netəmim okotəhap-əhap kəpiel min elat. Okol kəpiel kit təsəməhl'in e nəmeen.”

³ Kən uarisig lan, Iesu təmaliwək ilat rəhan netəmim motuw'in əpəh e Nıtət Rəha Nıg U Olif kən matəpələh. Kən rəhan netəmim kotuwa pisin əm ron motən-ipən məmə, “?Otən-tu məmə natimnat min u okotuwa e nian naka, kən nəmtət'in naka otol-arəp məmə rəham nuwamən ne namnun nian tınuwa iuəhkır?”

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatehm wır itəmat məmə etəmim kit otəseiuə-inən itəmat,

23:38: 1 King 9:7-8; Jer 22:5

23:39: Sam 118:26; Luk 13:34-35

24:2: Luk 19:44

⁵ Məto-inu netəmim tepət okotuwa motos nərgək moatən məmə, 'Io Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa,' kən okoteiuə-in netəmim tepət.

⁶ Onəkotəto namnusən rəha nəluaginən mın, kən onəkotəto nəghatən əpnarın mın məmə netəmim koatəluagin. Məto nakoatehm wır itəmat məmə nəsoətəginən. Natımnat mın əh otəkəike motuwa motol nıpahrienən lan, məto namnun nian otəpanuwa.

⁷ Noanol mın okotoh noanol mın, kən kantri mın okotoh kantri mın. Nəumis otan, kən namig otəloal ikın mın tepət.

⁸ Natımnat mın əh, nətuounən əm rəha nəratən, tahmen e pətan itəm tınətuoun matəto nahməən o neməkən.

⁹ "E nian mın əh, netəmim okotegəhan-in-pən itəmat məmə okol nəratən kəm itəmat, kən kohamnu itəmat, kən netəmim rəha noanol mın rafin okotetəhau itəmat məto-inu o nərgək.

¹⁰ Kən e nian mın əh, netəmim tepət okotapəs rəhalat nahatətəən, kən okotegəhan-in-pən ilat mın e nelmi tikimır mın rəhalat, kən motetəhau ilat mın,

¹¹ kən ien eiueiuə mın okotuwa moteiuə-in netəmim tepət.

¹² Məto-inu nəratən tinatepət, iuəhkır netəmim rafin rəhalat nolkeikeən o Uhgın otikə,

¹³ məto etəmim itəm otətul əskasık mətoarus namnun nian, kən Uhgın otosmegəh in.

¹⁴ Kən namnusən təwır əh rəha nərəmərəən rəha Uhgın, okən-iarəp ikın mın rafin e nətueintən,

məmə suatip əh-ikın rəha kantri mın rafın o nətəlig-inən, kən namnun nian otuwa.

¹⁵ “Ien u Taniel təməghat-in nat kit katən məmə, ‘nat itəm Uhgın tatetəhau, kən matol Nimə Rəha Uhgın tamkimik’ (nian nakotafın, otətəlig-in nıpətin). Tol nəhlan, nian nat tərat əh tatətul e Nimə Rəha Uhgın,

¹⁶ kən itəmat itəm nəkotatig Jutia, nakotiet motagim motuwın motəhluaig e nitot mın.

¹⁷ Okəmə etənim tətameg ihluə e rəhan nimə, okol təsuwınən imə mos mın rəhan natimnat.

¹⁸ Okəmə etənim əpəh e nasumən rəhan, okol təsitəlig-pənən latuənu mos rəhan kot. ¹⁹ ! Kən kəsi o nıpitan u itəm kotəpik-əpik, ne nıpitan itəm kotapinahin nisualkələh e nian əh, məto-inu ilat okotəto tərat pik agın!

²⁰ Təwir nakotəfak məmə onakəsotagimən e nəratən əh e nian rəha nətəpən, o e nian rəha Sapat,

²¹ məto-inu e nian əh, nəratən asol otuwa itəm etənim təməsəplanən tol mihin nəhlan aupən mətoarus-pa u-roiu, kən okol nəratən asol kit tol nəhlan otəsuwa mınən nian kit tahmen e in əh.

²² Kən okəmə Uhgın təsətətipən nian rəha nəratən əh, okol etənim kit təməsəmegəhən. Məto Uhgın otətətip nian əh o rəhan mın netənim itəm təmitəpun rəkis ilat.

²³ “E nian əh, okəmə suah kit otən-ipinə kəm itəmat məmə, ‘!Otəplan-tu, inu Kristo itəm Uhgın təmən məmə otəpanahl-ipa!’ o ‘!In əpəh!’ sotənən nıpahrienən lan,

24 mæto-inu netəmim neen okotuwa motən məmæ ilat Kristo, ne ien eiueiuə mīn okotuwa, kən ilat okotol nəmtətīn asol mīn, ne nat pīspīs mīn məmæ okoteiuə-in netəmim, kən okotalkut məmæ okoteiuə-in netəmim itəm Uhgīn təmītəpun rəkīs ilat, okəmæ ilat kotītun nolən.

25 Nīkītəmat otəkəike matəht wīr nəghatən mīn u itəm emən rəkīs kəm itəmat, uarisīg natīmnat mīn u okotuwa motol nīpahrienən lan.

26 “Tol nəhlan, okəmæ suah kit tən kəm itəmat məmæ, ‘In əpəh, ikīn taruən-aruən ikīn,’ əsotuwīnən. O suah kit tən məmæ, ‘In ikīn-u e nīpəg noa nīmə,’ sotənən nīpahrienən lan,

27 mæto-inu nian Nəti Etəmim otitəlīg-pa mīn, otuwa uəhai əm, kən netəmim rafīn okotəplan, tahmen e nīpītən itəm təmīpit masiəgəpīn rafīn neai.

28 Nian nat megəh kit təmīmīs, nəkotəplan kuəriə mīn kotuwa məmæ okotun. E nolən ahmen mīn əm, nian nəkotəplan nəmtətīn mīn əh, nəkotītun məmæ otəsuwəhən ekuwa mīn.

29 “Nian ətuatīp nəratən əh otol namnun, kən ‘mītgar otəpīs agīn, kən məwīg otəsəmīlhən mīnən, kən məhau mīn okotīsas e neai, kən Uhgīn otəlōal e nəsanənən mīn əpəh e neai.’* ”

30 “E nian əh, nəmtətīn rəha Nəti Etəmim otol-arəp e neai, kən noanol mīn rafīn e nətueintən

24:24: Dut 13:1-3; 2 Tes 2:8-9; Nol Əpən 13:13-14 **24:26:** Luk 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39 **24:28:** Luk 17:37 **24:29:**

Aes 13:10; 34:4; Esik 32:7; Joel 2:10,31; 2 Pita 3:10; Nol Əpən 6:12-13

* **24:29:** Məta “nəsanənən mīn əpəh e neai” tətəpsen-pən narmin mīn, o kəm-naka natīmnat tahmen-pən e mīt ne məwīg əpəh e neai.

okotasæk e nægínæn. Kæn okotæplan io, Næti Etämim ekuwa e nimal napuæ e neai e nésanænæn ne nepætæn əhag-əhag asol rəha Uhgín itəm otasiə mītəlau lak.

³¹ Kæn ekahl-ipæn rəhak nagelo mìn kotiet nian okotəto təwi otasæk əfəməh, kæn ilat okotuwín ikin mìn rafin e nətueintən, motos-irəkis rəhak netəmim itəm Uhgín təmītəpun rəkis ilat, kæn kuəfímín ilat kitəh.

³² “Nikitəmat otəkəike matəht nig u fik.† Nian ətuatíp itəm nelmín mìn kìnótətuoun katəwiə, kæn nimalín mìn kìnóatəget, itəmat nəkotítun məmə nian əh inəh itəm nəkotasum lan rəhatəmat.

³³ Kæn e nolən ahmen mìn əm, nian nəkotəplan nəmtətin mìn əh, onəkotítun məmə otəsuwəhən ekuwa mìn roiu agín.

³⁴ Iatən pahrien kəm itəmat məmə netəmim itəm kotatig u-roiu, okol kəsotímis rafinən mətəarus natimnat mìn əh okotuwə kol nípahrienən lan.‡

³⁵ Neai ne nətueintən okiakə, mətə nəghatən mìn rəhak okol kəsotikəən.”

Etämim tikə itəm titun nuwamən rəha Iesu Kristo

³⁶ Kæn Iesu təmatəkəike matən məmə, “Suah kit təsítunən nian o aua ətuatíp rəha natimnat mìn əh. Nagelo mìn əpəh e neai kotəruru, kæn io mìn Neti Etämim ekəruru. Mətə Tata Uhgín əm in titun nian ətuatíp əh.

24:30: Dan 7:13; Sek 12:10; Nol Əpən 1:7 **24:31:** 1 Kor 15:52; 1 Tes 4:16 † **24:32:** Nig u fik tahmen e naip. ‡ **24:34:** Suatíp kit mìn rəha nəuhlinən ves 34 tatən məmə, “Iatən pahrien kəm itəmat məmə noanol u rəha Isrel otəsikəən mətəarus natimnat mìn əh okotuwə motol nípahrienən lan.” **24:34:** Mat 16:28 **24:35:** Mat 5:18 **24:36:** Wək 1:7; 1 Tes 5:1-2

³⁷ E nian io Nəti Etəmim ekuwa lan, otahmen e nian rəha Noah aupən ikɪn itəm netəmim kəsotol əpen-əpenəən ron.

³⁸ E nian əh, itəm naruəh təsaiuən əh, netəmim koatagwən, moatənim, moatol marit, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat, mətoarus-pən Noah təmuwɪn imə e nɪpəgnoa nego rəhan,

³⁹ kən ilat kɪnotəruru nat naka otuwa mətoarus-pa naruəh təmaiu məmik ilat rafin. In əh otol tahmen əm e nian Nəti Etəmim otuwa.

⁴⁰ Etəmim kəiu e nasumən, kən okos kitiaħ, kapəs kitiaħ.

⁴¹ Pətan kəiu katuəpələh kitiaħ matioal nagwənən, kən okos kitiaħ, kapəs kitiaħ.

⁴² “Tol nəhlan, nəkotəkəike motaiir, məto-inu nəkotəruru nian naka rəhatəmat lərəmərə otuwa lan.

⁴³ Məto nəkotəkəike motitun nat u. Okəmə etəm-iasol rəha nimə titun nian ətuatip lapɪn itəm iakləh otuwa, kən in otəkəike mətaiir matehm wɪr nimə məmə iakləh otəsəhapən muwɪn imə.

⁴⁴ Kən itəmat mɪn onəkotəkəike moatətul matip, məto-inu Nəti Etəmim otuwa e aua əm itəm nikitəmat təsəhtən.

⁴⁵ “Nikitəmat otəkəike matəht wɪr nolən rəha iolwək itəm in tenatig kən tətaskəlɪm wɪr wək rəhan kən məsapəsən. Etəm-iasol təmələhəu məmə iolwək əh otərəmərə e rəhan mɪn rafin iolwək mɪn məmə in otos-ipən nagwənən kəm ilat e nian ətuatip.

⁴⁶ Kən okəmə etəm-iasol otuwa məplan etəm tatərəmərə e iolwək mɪn rəhan, kən matol-wɪr

rəhan wək, kən otos-ipən nətouən kit kəm suah əh.

⁴⁷ Iatən-ipinə nīpahrienən məmə etəm-iasol əh otələhəu in tərəmərə e natimnat rafin rəhan.

⁴⁸ Məto okəmə iolwək əh, in etəm rat, kən nīkin otəht məmə, ‘Rəhak etəm-iasol təsuwamən nuwəh,’

⁴⁹ kən mətuoun matoh iolwək mīn neen, kən muwīn magwən mənīm ilat netəm kotapīs.

⁵⁰ Kən etəm-iasol rəha iolwək əh otuwa e nian ne aua itəm iolwək nīkin təsəhtən məmə rəhan etəm-iasol otuwa lan.

⁵¹ Etəm-iasol əh otol nalpīnən asol kəm iolwək əh kən mərəkin-pən ikīn rəha netəm rəhalat nənən təwīr, məto nīkilat tamkīmīk. Ikīn əh, netəmīm okotasək moatəgətāin nəluilat.”

25

Nimaa nəghatən o nīpitan əlkələh ilat ten

¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “E nian itəm rəhatəmat Iərəmərə otuwa mīn, nərəmərəən rəha Uhgīn otol nəhlan. Nīpitan əlkələh* ilat ten kəmotiet lapīn məmə okotuwīn e marit kit, kən moatəsaħgīn etəm otol marit otuwa mos rəhan pətan muwīn e rəhan nīmə, əpəh ikīn katol lafet ikīn. Ilat ten kəmos rəhalat laīt.

² Faif kotalməl, kən faif kotenatīg.

³ Nīpitan mīn u ilat faif itəm kotalməl kəmos rəhalat laīt mīn, məto kəsotosən karasin məsīn mīn o niuw-pənən e laīt.

⁴ Məto nīpitan mīn u ilat faif itəm kotenatīg kəmos rəhalat laīt mīn, kən mos mīn karasin məsīn o niuw-pənən e rəhalat laīt.

24:47: Mat 25:21,23 **24:51:** Luk 12:42-46 * **25:1:** Nīpitan əh, kəsotolən əh marit. Koatos nup tuente ne. **25:1:** Luk 12:35; Nol Əpən 19:7

⁵ Kən etəm otol marit təsuwa uəhaiən, kən napilən tinatos ilat koatiuw nəm, kən minotapil.

⁶ “Kən lapin agin, suah kit təmagət əfəməh məmə, ‘!Etənim itəm otol marit tatuwa u-roiu! !Otuwa motəplan!’

⁷ “Kən nipiitan əlkələh u ilat ten kəmotaiir motuarin asol rəhalat lait min.

⁸ Kən nipiitan itəm kotalməl kotən-ipən kəm nipiitan itəm kotenatig məmə, ‘!Awil! Otos-ipa rəhatəmat məsin karasin məto-inu rəhatimat karasin e rəhatimat lait kinotamir, otəsuwəhən kotəpis.’

⁹ “Məto nipiitan itəm kotenatig kotən-ipən kəm ilat məmə, ‘!Kəp! Karasin min u kəsotahmenən o kitat rafin. Məto otitəlig motuwın motos-nəmtin rəhatəmat neen karasin əpəh e stoa.’

¹⁰ “Məto nian nipiitan itəm kotalməl kəmotaliwək motitəlig moatuwin o karasin, kən etəm itəm otol marit təmuwa. Kən nipiitan əlkələh itəm koatətul matip, kəmotuwın ilat min e nagwənən rəha marit, kən motuwın imə. Kən kahtosig e toa.

¹¹ “Uarisig, nipiitan əlkələh itəm kotalməl kəmotitəlig-pa motaun motəmə, ‘!Etəm-iasol, etəm-iasol! !Egəhan-in itəmat ekotimnə imə!’

¹² “Məto etəm otol marit təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘!atən-ipinə pahrien məmə, io ekəruru itəmat.’ ”

¹³ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, itəmat nəkotəkəike motaiir, məto-inu nəkotəruru nian ne aua rəha rəhatəmat İərəməyə otuwa lan.”

Nimaa nəghatən e iolwək e mənı kısıl

14 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın məmə, “Ekən mın məmə e nıan itəm rəhatəmat İərəməərə otuwa mın, nəərəməərən rəha Uhgın otol nəhlan. Etəm-iasol kit təmol əpen-əpenə məmə otaliwək muwın e nəptən pısın kit muwın isəu. Kən maun-in rəhan iolwək mın kotuwa, kən tələhəu-pən e nelmılat rəhan mənı mın məmə okotol nat kit lan.

15 Təmos-ipən tətəu-pən nıtunən rəhalat məmə okotol wək lan. E etəmim kitiəh, təmos-ipən kətim faif kəmotər-motərioah e mənı, u mənı tepət pik agın. Kən kit mın, təmos-ipən mın kətim kəiu tahmen əm, u mənı tepət pik. Kən kit mın, təmos-ipən kətim kitiəh tahmen əm, u mənı tepət.† Kən etəm-iasol təmıet muwın e rəhan nalıwəkən.

16 Kən iolwək itəm təmos kətim faif təmuwın uəhai əm mol bisnes lan, kən təmos mın kətim faif mın.

17 Kən tahmen-ahmen əm, iolwək itəm təmos kətim kəiu, təmuwın mol bisnes lan, kən mos mın kətim kəiu mın.

18 Məto iolwək itəm təmos kətim kitiəh, in təmuwın mel noakımıl məhluaıgın-pən mənı rəha rəhan etəm-iasol ikın.

19 “Kən nup tepət tınuwa mınuwın, kən etəm-iasol rəha iolwək mın u tınıtəlıg-pa, kən maun-in rəhan iolwək mın məmə otəplan-tu məmə ilat kəmotol naka e mənı mın itəm təmos-ipən kəm ilat.

† 25:15: Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, təmos-ipən “talen” pısın pısın mın kəm ilat, faif talen, ne tu talen, ne wan talen. Faif talen tahmen e tuente-faif-milian vatu. Tu talen tahmen e ten-milian vatu. Kən wan talen tahmen e faif-milian vatu. 25:15: Rom 12:6

²⁰ Iolwæk itəm tamos kətim faif, təmuwa matos kətim faif mīn itəm tamos, mətul e niganəmti etəm-iasol məmə, ‘Etəm-iasol. Aupən nəmələhəu-pən kətim faif e nelmək. Kən emol bisnes lan, kən mos mīn iahgoau kətim faif u.’

²¹ “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Nəmol təwir, kən ik iolwæk təwir itəm nataskəlim wīr wək rəham kən məsapəsən. Nəmol təwir nəhlan e natimnat mīn əh noan məsin, kən ekələhəu ik nakərəməərə e natimnat tepət. !Wa imə matig ahgin nagienən rəha etəm-iasol rəham!’

²² “Iolwæk itəm tamos-ipən kətim kəiu kəm in, təmuwa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Aupən nəmələhəu-pən kətim kəiu e nelmək. Kən emol bisnes lan, kən mos mīn iahgoau kətim kəiu u.’

²³ “Kən rəhan etəm-iasol təmən-ipən məmə, ‘Nəmol təwir, kən ik iolwæk təwir itəm nataskəlim wīr wək rəham kən məsapəsən. Nəmol təwir nəhlan e natimnat mīn əh noan məsin, kən ekələhəu ik nakərəməərə e natimnat tepət. !Wa imə, kuagien!’

²⁴ “Iolwæk itəm kəmos-ipən kətim kitiah kəm in, təmuwa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Ik etəm nakatəkəike pik o netəmim. Kən ik natos nagwənən e nasumən itəm nəməsasum-inən, kən matəhl noa nig e nig itəm nəməsəfəən.

²⁵ Kən eməgin ik, məmə okəmə emərəkin rəham məni, kən onəkol nalpīnən asol kəm io, kən emos rəham məni muwīn məhluaig-in e nisip. Ah, inu rəham məni.’

²⁶ “Kən rəhan etəm-iasol təmən-ipən məmə, ‘! Ik iolwæk rat, ik iəlpah! Ik nəkitun rəkis məmə

iakatos nagwənən e nasumən itəm esasum-inən, kən matəhl noa nig e nig itəm eməsəfeən.

²⁷ ?Tahro nəsuwınən mələhəu-pən rəhak məni e bank, u in nimə rəha nələhəuən məni? Okəmə nəmol nəhlan, nian emətəlig-pa, ekuwın mos rəhak məni, kən ekos məni məsın mın itəm bank otos-ipa.'

²⁸ Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm rəhan iolwək pısın məmə, 'Os-irəkis məni ron mos-ipən kəm iolwək u itəm təmos kətım faif,

²⁹ məto-inu etəmim u itəm tinos rəkis nat kit mol wək lan tuwa mepət, kən okos-ipən neen mın, rəhan natimnat tepət. Məto etəmim itəm təsolwəkən rəhan tuwa mepət, okos-irəkis rafin natimnat ron.

³⁰ Kən iolwək u iəlpah itəm təruru nolən nat təwir kit, ərakin-pən ihluə e napinəpən, ikın əh kətəsək ikın katəgətəin nəluitəm.' ”

Sipsip mın ne nəni mın

³¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nian Nəti Etəmim otuwa e nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəhan, ilat nagelo mın rafin, in Kig, kən in otəpələh e rəhan jea rəha Kig matərəməərə e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag rəhan.

³² Netəmim rafin e noanol mın rafin e nətueintən, okotuəfimın ilat mın e niganəmtın, kən in otoor netəmim tahmen e etəmim itəm tatehm sipsip mın tatoor sipsip mın ne nəni mın.

³³ In otoor sipsip mın kotuwa kan e nelmın matip, kən nəni mın okotuwın e nelmın mol.

25:29: Mat 13:12; Mak 4:25; Luk 8:18 **25:30:** Mat 8:12; Luk 13:28

25:31: Mat 16:27; 19:28 **25:32:** Esik 34:17; Nol Əpən 20:11-13

34 “Kæn Kig otæn-ipæn kæm netæm mîn un e nelmîn matip mæmæ, ‘Otuwa, itæmat u itæm Uhgîn tæmawte-in rækis ræhan næwiræn kæm itæmat. Otuwa motos nat naka u itæm Uhgîn tæmælæhæu pişin ræhatæmat. Otuwa motatig ahgîn næræmæææn ræhan itæm tæmol æpen-æpenæ lan aupæn tæpanol nætueintæn.

35 Otuwa motos, mæto-inu nian næumis tæmus io, næmotos-ipa nagwænæn ekun; kæn emætoaoa, næmotos-ipa næhau ekænim; kæn io iapîşpis, næmotit io kotuwîn e ræhatæmat latuænu;

36 kæn ræhak napæn tikæ, kæn næmotos-ipa napæn kæm io; kæn matimis, næmotehm wir io; kæn emætatig e kalapus, næmotuwa kuag-pænin io.’

37 “Kæn netæm kotætuatip okotæn-ipæn kæm in mæmæ, ‘?Iæræmææ, nian naka emotæplan ik næumis tæmus ik, kæn emotagwæn ik; o næmoaoa, kæn emotos-ipînæ næhau mæmæ nakænim?

38 ?Nian naka emotæplan ik iapîşpis, kæn emotit ik motuwa latuænu; o ræham napæn tikæ, kæn emotos-ipînæ napæn kæm ik?

39 ? Nian naka emotæplan ik nakatimis, o næmætatig e kalapus, kæn emotimnæ kuag-pænin ik?’

40 “Kæn Kig otæn-ipæn mæmæ, ‘Iatæn-ipînæ nîpahrienæn mæmæ nat naka itæm næmotol kæm piak mîn u kit, nat ærnapîn in ian-rat, mæto næmotol kæm io.’

41 “Kæn in otæn-ipæn kæm netæm mîn u e nelmîn mol mæmæ, ‘Otuwîn isæu ron io. Uhgîn tinælæhæu rækis ræhatæmat nalpînæn. Otuwîn e nigæm asol

itəm tatuəp namnun tikə u Uhg̃in təm̃ol rəha Setan ne nagelo m̃in rəhan.

⁴² Otuw̃in isəu mət̃o-inu nian nəum̃is təm̃us io, nəsotos-ipamən nagwənən kit məm̃ə ekun; kən emət̃oaoa, nəsotos-ipamən nəhau məm̃ə ekəñim;

⁴³ kən io iap̃isp̃is, nəsotaun-inən io məm̃ə ekuwa latuənu; kən rəhak napən tikə, nəsotos-ipamən napən kit rəhak; kən emat̃im̃is, mət̃atig e kalapus, nəsotuwamən kuag-pəñin io.'

⁴⁴ "Kən ilat m̃in okotən-ipa məm̃ə, '!Iərəm̃ərə! ?Nian naka itəm̃ emotəplañ ik nəum̃is təm̃us ik, o mət̃oaoa, o ik iap̃isp̃is, o rəham napən tikə, o nəmat̃im̃is, o nəm̃ət̃atig e kalapus kən eməsot̃im̃nə kuag-pəñin ik?"

⁴⁵ "Kən in otən-ipən kəm̃ ilat məm̃ə, 'Iatən-ip̃inə pahrien kəm̃ itəmat̃ məm̃ə, okəm̃ə nəm̃əsotasituən e piak m̃in u kit, nat əp̃nap̃in in ian-rat, mət̃o nəm̃əsotolən kəm̃ io.'

⁴⁶ "Kən ilat okotuw̃in motos nalp̃inən itəm̃ namnun tikə. Mət̃o netəm̃im̃ kotət̃uat̃ip̃ okotos nəm̃egəhən l̃il̃in."

26

Nalp̃əkauən o nohamnuən Iesu

(Mak 14:1-2; Luk 21:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nian Iesu təm̃ol namnun nəghatən m̃in əh kəm̃ rəhan netəm̃im̃, kən mən-ipən kəm̃ ilat məm̃ə,

² "Nəkot̃itun məm̃ə lafet rəha Nuhagego-inən* otuwa, nian kəiu əm̃ əh-ik̃in. Kən io, Nət̃i

25:41: Mat 7:23 **25:46:** Dan 12:2; Jon 5:29 * **26:2:** lafet rəha Nuhagego-inən in 'Pasova' e nəghatən Bislama.

Etāmim, okegəhan-in-pən io məmə okətu-pər e nig kəməluau.”

³ Kən pris asol min ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotuəfimin ilat min e nimə rəha pris asol agin u nərgin u Kaeafas.

⁴ Kən moatəlpəkau məmə okotaskəlim Iesu e nolən eko-eko, kən motohamnu in.

⁵ Məto motən məmə, “Sənəmə e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, okol mətə netəmim kotoh ilat min.”

*Pətan kit təmau Iesu
e nat pien-pien*

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ Nian Iesu əpəh e Petani e nimə rəha suah əh, nərgin u Saimon u leprosi təmol,

⁷ kən pətan kit təmuwa ron mos senta kit u nəmtin tiəkis, kəmiuw-pən e pətəl kəmol e kəpiel itəm nəmtin tiəkis, katən məmə alapasta. Nian Iesu tatəpələh e tepil mətagwən, kən pətan u təmau rəhn-kapə e senta un.

⁸ Nian netəmim rəha Iesu kəmotəplan nat əh, neməha təmol ilat, motən məmə, “?Tahro katərəkin nat u?”

⁹ Senta u, kitun nol-salim-inən, kən kos məni asol lan, kos-ipən kəm ian-rat min.”

¹⁰ Məto Iesu tinitun nəghatən itəm koatən, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro noatən rat pətan u? In təmol nat təwir agin kəm io.

¹¹ Ian-rat min nian rafin kotatig itəmat min ilat. Məto io, okol esatigən kitat min itəmat nian rafin.

¹² Nian tāməhtəg-pən e nīpətīk, təmol məmə otol əpen-əpenə o nītənimən io.

¹³ Iatən pahrien kəm itəmat məmə, ikin mīn rafin e nətueintən itəm okən-iarəp namnusən təwīr u, kən okəkəike kən-iarəp mīn nat naka itəm pətan u təmol, kən nīkilat otatəht mīn in.”

Pris asol mīn kəmotətou Jutas məmə otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr mīn

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Kən netəm tuelef u kit rəha Iesu, nərgin u Jutas Iskariot, təmuwīn məplan pris asol mīn, ¹⁵ kən mən-ipən məmə, “?Onəkotos-ipa naka kəm io okəmə ekegəhan-in-pinə Iesu kəm itəmat?” Kən kəmotafin mənī ilat rafin tate itəm kəmol e silfa.

¹⁶ Kən tətououn e nian əh, Jutas təmategəs-in suatīp məmə otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr mīn.

Namnun nagwənan

(Mak 14:12-25; Luk 22:7-23; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

¹⁷ Nian e nətouounən itəm rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan, netənim rəha Iesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, “?Nakolkeike məmə itəmat ekotol əpen-əpenə hiə rəham nagwənan rəha lafet rəha Nuhagego-inən məmə nakagwən ikin?”

¹⁸ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Otuwīn əpəh e taon, kən onəkotəplan suah kit itəm ekən kəm itəmat, kən nakotən-ipən kəm in məmə, ‘Iəgətun tatən məmə: Nian itəm Uhgīn təmitəpun rəkis məmə rəhak, tīnuwa iuəhkīr. Kən ekol lafet rəha

Nuhagego-inən kitiəh itimat rəhak netəmim mīn e rəham nīmā.’ ”

¹⁹ Tol nəhlan rəhan netəmim kəmotol nat naka itəm Iesu təmən məmə okotol o nol əpen-əpenəən o nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

²⁰ Nian tīnehnaipən, Iesu tatəpələh ilat rəhan netəmim tuelef əpəh e tepīl. ²¹ Kən nian kəmotagwən, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iatən pahrien kəm itəmat məmə itəmat kit otegəhan-in-pən io e nelmi tikimīr mīn rəhak.”

²² Kən nīkilat tīnəpou, kən moatən-ipən kəm Iesu kitiəh kitiəh məmə, “?Eh, Iərəmərə, pah u? ?Io?”

²³ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Etəmim itəm otegəhan-in-pən io e nelmi tikimīr mīn rəhak, in rəhak kit itəm tatos nīgīn pīret mos-ipən meer e plet kitiəh əm itīmlau mīn.†

²⁴ Io, Nətī Etəmim, iatuwīn e suatīp rəhak, tahmen-ahmen əm e nəghatən kəməte lak. !Məto kəsi, nahməən asol o etəm u itəm otegəhan-in-pən Nətī Etəmim e nelmi rəhan tikimīr mīn! Təwīr pīk aģīn məmə təməsaiir-əmən.”

²⁵ Kən Jutas u etəm otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr mīn təmən-ipən məmə, “Iəgətun. ? Pah əh? ?Io?”

Məto Iesu təmən-ipən məmə, “Əwəh, ik. Ik atīp nəmən.”

²⁶ Nian kəmoatagwən, Iesu təmos pīret, məfak ron, məmkas, mos-ipən kəm rəhan netəmim, mən-ipən məmə, “Otos motun, inu nīpətīk.”

† **26:23:** E nian rəha Iesu, nian netəmim kotagwən kələh, in nəmtətin məmə rəhalat niel in təwīr. **26:23:** Sam 41:9

27 Kæn mos kap wain, mæfak ron, mos-ipæn kæn ræhan netæmim, mæn-ipæn mæmæ, “Otænim, itæmat rafin.

28 Inu nītak itæm tatol mæmæ nænīakīsæn ræha nasituæn in tatætul matæmegæh. Nītak u okæhtæg o netæmim tepæt mæmæ otafæl rækis ræhalat nolæn rat mīn.

29 Iatæn pahrien kæn itæmat mæmæ ekæsænīm mīnæn wain u mætoarus nian itæm ekænīm wain wi kitat min itæmat æpæh e næræmæææn ræha Tata ræhak.”

30 Nian kæmotan napuæn æfak kit, motiet motuwīn e Nītot Ræha Nīg U Olif.

Iesu tæmæn-iaræp mæmæ

Pita otapæs in

(Mak 14:26-31; Luk 22:31-34;

Jon 13:36-38)

31 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “O lapīn æm u, nakotapæs ræhatæmat nahatætææn lak o nat naka itæm okol lak. Naoa Ræha Uhgīn itæm tækæike mol nīpahrienæn, tæmæn mæmæ, ‘Io ekohamnu etæmim itæm tatehm sipsip mīn, kæn sipsip mīn okotan kitīæh kitīæh.’

32 Mæto nian ekæmegæh mīn e nīmīsæn, iakaupæn muwīn æpæh Kalili, kæn itæmat næpanotuarisig.”

33 Kæn Pita tæmæn-ipæn mæmæ, “Mætæn, ilat rafin okotapæs ræhalat nahatætææn lam, mæto io, kæp, esapæsæn ræhak nahatætææn lam nian kit ne.”

34 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn Pita mæmæ, “Iatæn-ipīnæ pahrien kæn ik mæmæ, lapīn æm u, uarisig

mənig tapanimnən, onakən mau kisil məmə nəkəruru io.”

³⁵ Məto Pita tən məmə, “Nat əpnapin ekəkəike mimis kilau min ik, okol ekəsənən məmə ekəruru ik.” Kən rəhan rafin netəmim kotən min tahmen e Pita.

*Iesu təməfak əpəh Ketsemani
(Mak 13:32-42; Luk 22:39-46)*

³⁶ Kən Iesu ne rəhan netəmim kəmotuwın ikin kit katən məmə Ketsemani, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatəpələh ikin-u, pəs io ekuwın ikin əh məghat kəm Uhgın e nəfakən.”

³⁷ Kən təmit Pita ne nəti Sepeti mil ilat min, kən nikin tınahmə pik, kən tınəto tərət.

³⁸ Kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Takəto nıkkik tınahmə pik, iuəhkır ekimıs lan. Itəməhal ətəhləpələh ukın-u, mətəhlaiir kitat min io.”

³⁹ Kən muwın noan məsın əm, meiuaiu misin-pən rəhn-kapə e nisip matəfak, matən məmə, “Rəhak Tata, okəmə suatip kit min əh-ikin o rəham nalpəkauən, pəs nakohrəkis ron io nəratən itəm tatuwa. Məto sənəmə nakol nəwiak, məto nakol nəwiam.”

⁴⁰ Kən təmitəlig-pa məplan iləhal kətəhlapıl. Kən təmən-ipən kəm Pita məmə, “?Tahro nəşəhlaiirən kitat min io o aua kitiəh əm ne?”

⁴¹ Atəhlaiir kən mətəhaləfak məmə nəşəhaluwınən ima nos-ipən-os-ipənən. Nikitəməhal tolkeike, məto nıpətıtəməhal təpou.”‡

26:34: Mat 26:69-75 **26:38:** Jon 12:27 ‡ **26:41:** Iesu tolkeike məmə iləhal okəhalətul-ıəkis məşəhalapəsən rəhalat nahatətəən lan. Afın min ves 31-35.

42 Kən mitəlig-pən min matəfak mətau kaiu, matən məmə, “Rəhak Tata, okəmə ekəkəike mos nəratən itəm tatuwa, kən pəs nakol nəwiam.”

43 Kən nian təmitəlig-pa, təməplan iləhal kənəhlapil məto-inu napilən tinos iləhal.

44 Kən tapəs iləhal mitəlig-pən min matəfak mətau kisil, matən əm nəghatən kitiəh əm.

45 Kən mitəlig-pa mən-ipən kəm iləhal məmə, “? Nəkətəhlapil əh mətəhlameg, o? Əhaləplan-tu, aua tınatuwa iuəhkir, kən io Nəti Etəmim, okegəhan-in-pən e nelmi netəm nol təfagə rat.

46 !Əhalətul-ta, koatuwin! !Etəmim u tatuwa itəm otegəhan-in-pən io e nelmi rəhak tikimir min!”

*Tikimir min rəha Iesu kəmotiləs motaskəlim
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53;
Jon 18:2-11)*

47 Nian Iesu təmatəghat-əh, Jutas, in etəm tuelef kit rəha Iesu, təmiet-arəpa ilat nimanin netəmim itəm koatəmik naip asol rəha nəluaginən ne kəsou-əsou. Pris asol min ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotahl-ipa ilat.

48 Jutas təmən-ipən rəkis nəghatən kəm ilat məmə, “Pah u itəm ekətuilim-pən lan, kən nako-taskəlim in.”

49 Kən roiu agin, Jutas təmaliwək muwin o Iesu mən-ipən məmə, “!Təwir, İəgətun!” kən mətuilim-pən lan.

50 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “!o kit, ol nat naka itəm nəmuwa ron.”

Kən netəmim kəmotaliwək motaskəlim Iesu məmə okotiləs-ipən e kalapus.

⁵¹ Kən etəmim kit rəha Iesu təmea-pən miuw rəkis rəhan naip asol rəha nəluaginən, kən moahin naip tətə-rəkis matəlgi slef rəha pris asol agin.

⁵² Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Aii-pən rəham naip e nəmeen, məto-inu netəm mın u itəm koatoahin naip, okotimis e naip.

⁵³ ?Nikim təht məmə ekəruru naun-inən rəhak Tata, kən roiu agin otahl-ipa nagelo mın taosan tepət tepət § məmə okotasitu lak?

⁵⁴ Məto okəmə ekol nəhlan, okol Naoa Rəha Uhgın otəsuwamən mol nıpahrienən lan, itəm tatən məmə otuwa tol nəhlan.”

⁵⁵ E nian əh, Iesu təmən-ipən kəm nımanin netəmim məmə, “?Tahro nəmotuwa motəmik naip asol mın ne kəsou-əsou mın? ?Nikitəmat təht məmə io iatol nəluaginən o nahwinən kapman, o? ! Kəp! Nian rafin iakatəpələh əpəh e Nimə Rəha Uhgın matəgətun netəmim, kən nəsotuwamən mo-taskəlım io.

⁵⁶ Məto natimnat mın əh rafin tınuwa mol nıpahrienən lan məmə Naoa Rəha Uhgın itəm ien mın aupən kəmotətə otuwa mol nıpahrienən lan.” Kən rəhan mın netəmim kəmotapəs in motagım.

*Iesu təmətul e
nıganəmti kaonsel*

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Netəm mın u itəm kəmotaskəlım Iesu, kəmotiləs motuwın o Kaeafas u in pris asol agin.

26:51: Jon 18:26 **26:52:** Jen 9:6; Nol Əpən 13:10 § **26:53:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “kampani rəha nagelo tuelef,” itəm tahmen e nagelo sepınte-tu-taosan. **26:55:** Luk 19:47; 21:37

Ikin əh, iəgətun mın rəha Lou ne netəm-iasol mın rəha noanol rəha Isrel, koatuwa motuəfimin ikin.

⁵⁸ Məto Pita tətən təlig-təlig matuarisig-in Iesu, muwın əpəh e latuənu rəha pris asol agin. Kən təmuwın əpəh e iat matəpələh ilat mopaɛl mın məmə otəplan-tu məmə okol naka e Iesu.

⁵⁹ Pris asol mın ne netəmim rafin rəha kaonsel koategəs-in nəghatən eiueiuə mın e Iesu məmə okotohamnu in o nəghatən mın əh.

⁶⁰ Məto kəsotəplanən nolən rat kit rəhan o nəghatən eiueiuə mın rəha netəmim, nat əpnapın nəghatən eiueiuə mın tepət kəmotiet.

Kən əmun, etəmim kəiu kuea aupən,

⁶¹ kən muən-iarəp məmə, “Suah u təmatən məmə titun nərəkinən Nimə Rəha Uhgın, kən miləkin mın e nian kisil əm.”

⁶² Kən pris asol agin tətul mən-ipən kəm Iesu məmə, “?Tahro nəsəghatən? ?Tahro e nəghatən mın əh itəm koatən-iarəp tatiləs pıkən ik?”

⁶³ Məto Iesu təpnapın əm məsəghatən.

Kən pris asol agin təmən-ipən kəm in məmə, “Onakəkəike mos noanawıl kit e Uhgın itəm tatəmegəh, kən mən-iarəp nıpahrienən kəm itimat məmə ik Nəti Uhgın ne Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, o kəp.”

⁶⁴ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Əwəh, tol əm məmə inu nəmən mihın ne. Məto ekən-ipinə kəm itəmat rafin məmə, e nian itəm otuwa, onəkotəplan io Nəti Etəmim ekatəpələh e nıkalın matıp rəha Uhgın u Etəm Təsanən Agın, kən mateiuaiu-pa e neai e nımal napuə.”

⁶⁵ Kæn pris asol aġin tæmæhap ræhan napæn mæto-inu tatæto tærat o næghatæn ræha Iesu, kæn mæn mæmæ, “!Tatæghat rat e Uhgîn!* ?Tahro mæmæ suah kit mîn tækæike mæghat mîn lan? Otætælig-in-tu, næmotæto næghatæn rat æh.

⁶⁶ ?Nikitæmat tæht mæmæ naka?”

Kæn kæmotæn-ipæn mæmæ, “Otækæike mîmîs.”

⁶⁷ Kæn kæmotagæh æpnapîn æm nîganæmtîn, kæn motaht e nelmîlat. Neen kotem e nelmîlat,

⁶⁸ kæn motæn-ipæn mæmæ, “Ei, Kristo. ?Æn-iaræp e næsanænæn ræha Uhgîn mæmæ pah tæmoh ik?”

Pita tæmæn mæmæ tærruru Iesu

(*Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ E nian æh, Pita tatæpælæh ihluæ e iat ræha nimæ, kæn iolwæk kit pætæn ækæku tuwa ron mæn-ipæn kæm in mæmæ, “Ik mîn u, næmatuarisîg-in Iesu, etæm Kalili.”

⁷⁰ Mæto Pita tæmæn-iamnîn kæm ilat rafîn mæmæ, “Iækærruru nat un itæm nakatæn.”

⁷¹ Kæn maliwæk muwîn e ket ræha iat, kæn ikîn æh pætæn ækæku kit mîn tæmæplan in, kæn tæmæn-ipæn kæm netæmim ikîn æh mæmæ, “Suah u kit u tæmatuarisîg-in Iesu Etæm Nasaret.”

⁷² Mæto Pita tæmæn-iamnîn æskasîk mîn mos noanawîl mæmæ, “!Iækærruru suah æh!”

⁷³ Tæsuwæhæn, netæm mîn u koatætul ikîn æh kotuwîn o Pita motæn-ipæn mæmæ, “Pahrien mæmæ ik kit æh, mæto-inu nolæn ræha næghatæn ræham tahmen æm elat.”

* **26:65:** Etæm-iasol ræha pris mîn tæmæn mæmæ Iesu tæmæn rat Uhgîn mæto-inu Iesu tatæn mæmæ in tahmen æm e Uhgîn. **26:65:** Mat 9:3; Jon 10:33 **26:66:** Lev 24:16; Jon 19:7 **26:67:** Aes 50:6; 53:5

⁷⁴ Kæn tɪnætɹuoun maun-in nɛratɛn mɪn koatɪsɪ-pɛn o Uhgɪn moatuwa ron okɛmɛ teɪuɛ. Kæn tɛmos noanawɪl mɛmɛ, “!Iɛkɛruru suah əh!”

Kæn roɪu agɪn, mɛnɪg tɛmɪmnɛn.

⁷⁵ Kæn Pita nɪkɪn tɛht nɛghatɛn itɛm Iɛsu tɛmɛn kɛm in mɛmɛ, “Uarɪsɪg mɛnɪg otɪmnɛn, onakɛn mau kɪsɪl mɛmɛ nɛkɛruru ɪo.” Kæn Pita tɛmɪet muwɪn ihluɛ, kæn tɛmasɛk tɛmasɛk.

27

Jutas tɛmarɪl atɪp in

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Lauaugɪn agɪn, prɪs asol mɪn rafɪn ne etɛm-iasol mɪn rɛha netɛmɪm kɛmotuɛfɪmɪn mɪn motɛte noa mɛmɛ okotɛtɛu-pɛn suatɪp naka o nohamnuɛn Iɛsu.

² Kɛmotɛlɪs in, kæn motɪlɛs motuwɪn motɛhlman-pɛn e nɛlmi Pailat, kapman rɛha Rom.

³ Nɪan Jutas u etɛm tɛmegɛhan-in-pɛn Iɛsu e nɛlmi rɛhan tɪkɪmɪr mɪn, tɛmɛplan mɛmɛ kɛmotɪuw-ɪarɛp Iɛsu mɛmɛ otɪmɪs, nɪkɪn tɪnahmɛ pɪk o nat naka itɛm tɛmol, kæn tɛmɪk mɛnɪ tate əh itɛm kɛmol e silfa, mɛmki-pɛn kɛm prɪs asol mɪn ne etɛm-iasol mɪn rɛha noanol rɛha ɪsrel.

⁴ Kæn mɛn-ɪpɛn mɛmɛ, “Emol tɛfagɛ mɛto-inu emegɛhan-in-pɛn e nɛlmi tɪkɪmɪr mɪn suah kit itɛm tɛsolɛn nat tɛrat kit.”

Kæn kotɛn-ɪpɛn mɛmɛ, “Inu nat əpnarɪn əm otɛmat. Nat kit rɛham əm.”

⁵ Tol nɛhlan, Jutas tɛmɛrakin-pɛn mɛnɪ əpɛh e Nɪmɛ Rɛha Uhgɪn, kæn in mɪet magɪm muwɪn marɪl atɪp in.

⁶ Kæn pris asol min kæmotuwîn motuwær mæni, kæn motæn mæmæ, “Tæsætuation e ræhatat Lou mæmæ okotælähæu-pæn mæni u ilat mæni ræha Nimæ Ræha Uhgîn, mæto-inu kæmos-næmtin nita etämim lan.”

⁷ Kæn koatæn mæmæ okotos mæni æh kæn kos-næmtin næptæn kit u aupæn katæn mæmæ, “næptæn ræha suah kit itäm tatol sospæn e næptæn,” kæn koatæn mæmæ okatitänim iapispis min ikîn.

⁸ Tol næhlan, muwa mætoarus-pa u-roiu, netämim kotaun-in næptæn æh mæmæ, “Næptæn Ræha Nita.”

⁹ Kæn næghatæn naka itäm ien Jeremaea tæmæn aupæn, tæmuwa mol nipahrienæn lan. Tæmæn mæmæ, “Kæmos mæni tate æh itäm kæmol e silfa, inu næmtin itäm netäm Isrel kæmotæn o suah u,

¹⁰ kæn koatos mæni æh mæmæ okotos-næmtin ‘næptæn o nolæn sospæn,’ tahmen æm mæmæ Iærämæræ tæmæn kæm io.”

*Iesu tæmätul e
niganæmti Pailat*

(Mak 15:2-15; Luk 23:3-5, 13-25; Jon 18:33-19:6)

¹¹ Kæn Iesu tæmuwîn mätul e niganæmti Pailat, kæn tæmätapæh ron mæmæ, “?Ik kig ræha netäm Isrel?”

Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Ik næmæn mihin.”

¹² Nian pris asol min ne etäm-iasol min ræha Isrel koatæn-iaræp næghatæn min e Iesu, mæto Iesu tæsuhalpinæn ræhalat næghatæn.

¹³ Kæn Pailat tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “?Nakatæto næghatæn min itäm koatæn tatilæs pikæn ik, o kæp?”

14 Məto Iesu təpnapin əm məsəghatən məsuhalpınən nəghatən kit ilat katən, kən Pailat, narmın təmiwig pik.

15 Kən e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, in nolən rəha kapman məmə otahl-iarəp etəmim kit e kalapus itəm nımanin netəmim kəmotən.

16 E nian əh, etəm kit tatəməhl e kalapus, nərgin u Parapas. Kən netəmim rafin kotıtun məmə in təmol tərət pik agin.

17 Kən nian nımanin netəmim kınotuwa, kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Nakotolkeike məmə ekahl-iarəp pah e kalapus tiet matuwın, Parapas, o Iesu, kətaun-in məmə Kristo?”

18 Təmən nəhlan məto-inu in titun məmə kəmotəghan-in-pən Iesu e nelmin məto-inu koatətəhak o Iesu.

19 Nian Pailat tatəpələh e jea rəha nakilən nəghatən, rəhan pətan tahl-ipən nəghatən kəm in məmə, “Suah un təsolən nat tərət kit. Əsolən nat kit lan, məto-inu emapılaiir lan, kən roiu iatəto tərət agin ron.”

20 Məto pris asol min ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotəghat kəm nımanin netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat. Kən ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Parapas, kən kotohamnu Iesu.

21 Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Suah mil u, in pəhruən lan ekahl-iarəp?”

Məto nımanin netəmim kəmotən-ipən məmə, “Parapas.”

22 Kən Pailat təmən-ipən məmə, “?Kən oekahro Iesu u kətaun-in mə Kristo?”

Kən nīmanin netəmim rafin kəmotən-ipən məmə, “!Okətu-pər e nig kəluau otimis!”

²³ Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, “? O naka? ?Təmöl nat tərət naka?”

Məto nīmanin netəmim kəmotagət əfəmäh, motən məmə, “!Okətu-pər in e nig kəluau otimis!”

²⁴ Kən nian Pailat təməplan məmə okol təsələhəuən nəghatən rəhalat, kən ilat kīnoatətul matip o nəmouən, kən tos nəhau maikuas e nelmin aupən e nīmanin netəmim, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nəghatən kit rəhak tikə o suah u, məmə nitan otəmähl-pa lak. !Nimisən rəhan tatəmähl-pinə e nelmitəmat!”

²⁵ Kən netəmim rafin kəmotən məmə, “!Pəs nitan təmähl-pa otimat ne nisualkələh min rəhatimat min!”

²⁶ Kən Pailat təmähl-iarəp megəhan-in-pən Parapas kəm ilat. Məto təmən məmə okalis Iesu, kən təmegəhan-in-pən in məmə okətu-pər e nig kəluau məmə otimis.

Mopael min kəmoatol mİLə e Iesu

²⁷ Kən mopael min rəha Pailat kotiləs Iesu motuwīn əpəh imə e nimə asol rəha kapman, katən məmə Praetorium. Kən kəmotəun-in rafin mopael min kotuwa kitəlau lan.

²⁸ Kən motəmki-rəkis rəhan natimnat, motuwīn-in-pən kot tasiə kit kəm in, tahmen e kot rəha kig kit.

²⁹ Kən motuarin-uarin nol itəm tol nihlən-nihlən motol hat lan, motəfauin-pən e rəhn-kapə Iesu motol mİLə lan məmə in hat rəha kig kit. Kən motələhəu-pən noanig kit e nelmin matip, kən

motisin nulilat aupən in, motol milə lan, motən-
ipən məmə, “!Ekotisiai-in ik, kig rəha netəm Isrel!”

³⁰ Kən motagəh lan, kən motiləs noanig motoh
rəhn-kapə lan mau tepət.

³¹ Nian kınotol rəkis milə lan, kən motəpeg rəkis
kot tasiə, motuwın-in-pən mın rəhan natimnat.
Kən motiləs motuwın məmə okotətu-pər e nig
kəluau məmə otimis.

Kəmətu-pər Iesu e nig kəluau

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43;

Jon 19:17-27)

³² Nian kəmoatuwin, motəplan etəm Saerin kit,
nərgin u Saimon, kən moatəkəike kəm in məmə
otiləs nig kəluau. ³³ Kəmotuwa ikin kit katən məmə,
Kolkota, u nipətin tatən məmə Louipıl-uipıl.

³⁴ Ikin əh kəmotəmki-pən wain kəm Iesu itəm
kəmeapətıp e nat tarıp. Məto nian Iesu təmənım
asgəwin, kən mapəs nənımən.

³⁵ Nian kəmətu-pər e nig kəluau, kən moturin
taəs o rəhan natimnat.

³⁶ Kən moatəpələh moatuag-pən moatehm Iesu
ikin əh.

³⁷ İlis e rəhn-kapə, kəmotəte nipəgnəmtin nənən.
Tatən nəhlan məmə, İNU İESU, KIG RƏHA NETƏM
İSREL.

³⁸ Kən etəmim kəiu itəm kətioh netəmim
mətuakləh-in rəhalat natimnat, kəmətu-pər ilau e
nig kəluau, kit e nıkalın matıp, kit e nıkalın mol.

³⁹ Kən netəm mın u itəm kəmotaliwək motuwa
moatuwin, motən-ipən nəghatən rat kəm Iesu,
moturin-urin rəhalat-kapə,

40 moatən məmə, “Nəmatən məmə onakərəkīn Nīmə Rəha Uhgīn kən ik pīsīn əm miləkīn o nian kīsīl. !Osmegəh atip ik! !Kən eiuaiu e nig kəluau okəmə ik Nəti Uhgīn pahrien!”

41 E nolən ahmen mīn əm, pris asol mīn, ne iəgətun mīn rəha Lou, ne netəm-iasol mīn rəha noanol rəha Isrel kotol mīlə lan,

42 motən məmə, “Təmosmegəh netəmim, məto okol təruru nosmegəh atipən in. In kīg rəha Isrel. Okəmə tatite atip e nig kəluau, kən okotən nīpahrienən lan.

43 Tətahatətə e Uhgīn. Pəs Uhgīn tīləs-irəkīs in əh-roiu okəmə in tolkeike, məto-inu təmən məmə in Nəti Uhgīn.”

44 E nolən ahmen mīn əm, iətgəhl lou mil itəm kəmətu-pər iləhal mīn in e nig kəluau, katuən-ipən nəghatən rat tepət kəm in.

Iesu tīnimīs

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49;

Jon 19:28-30)

45 Kən e tuelef klok mətoarus-pən tri klok, napinəpən təmeiuaiu mīrəfīn nat.

46 Kən iuəhkīr e tri klok ehnaipən, Iesu təmasək əfəməh mən məmə, “!Eloi, Eloi! ?Lama sapaktani?” u nīpətīn təmə, “!Uhgīn rəhak, Uhgīn rəhak! ?Tahro nakatapəs io?”

47 Nian netəmim neen itəm kəmoatətul əh-ikīn kəmotətə təmasək əfəməh nəhlan, kən kotən məmə, “In tətəun-in Elaija.”

48 Roiu agīn, kit təmaiu muwīn mīləs nat kit tame-ame tahmen e katən,* kən mau e wain

27:40: Mat 26:61; Jon 2:19 **27:43:** Sam 22:8 **27:46:** Sam 22:1

* **27:48:** Nat u tahmen e nīmīsmīs matres.

u tagin, maru e nig, kæn milæs-ipæn mæmæ Iesu otænim.

⁴⁹ Kæn ilat min neen kotæn-ipæn mæmæ, “Apæs æm. Pæs koatæplan okæmæ Elaija otuwa mosmegäh in, o kæp.”

⁵⁰ Kæn nian Iesu tæmasæk æfæmäh min, megähan-in atip mæmæ otimis, kæn ræhan namegæn tiet.

⁵¹ E nian ætuatip æh, nimæhan itäm tatakul e Nimæ Ræha Uhgïn tæmæhap mol mæsin kæiu, tæmætuoun æpäh ilis muwa mol namnun æpäh læhau. Namig tæmæloal, kæn kæpiel min kæmotimismis.

⁵² Kæn suwit min itäm kæmol e nipæg kæpiel kæmotæhap motoag, kæn netäm kotætuatip tepæt itäm kæmotimis rækis, kæmotæmegäh min.

⁵³ Kæmotiet e suwit min kæmol e nipæg kæpiel, kæn uarisig Iesu tæmæmegäh e nimisæn, ilat kæmotuwïn æpäh Jerusalem motiet-aræp o netämim tepæt.

⁵⁴ Kæn nian etäm-iasol ræha mopael min ræha netäm Rom ilat netäm min u itäm kæmoatehm Iesu, kæmotæplan namig ne natimnat min æh, kæmotægïn pik, kæn motæn æfæmäh mæmæ, “!Nipahrienæn, inu Næti Uhgïn pahrien!”

⁵⁵ Nipitan tepæt kæmoatætul isæu moatæplan. Aupæn ikin kæmotiet Kalili moatætæu-pæn Iesu moatasitu lan e nat pisin pisin min.†

⁵⁶ Ilat min neen u Meri Maktala, kæn Meri u mama ræha Jemes ne Joses, kæn mama ræha næti Sepeti mil.

27:48: Sam 69:21 **27:51:** Eks 26:31-33; Hip 10:19-20 † **27:55:** Nipitan min æh kæmotasitu Iesu e nat pisin pisin min tahmen e nagwænæn, ne næhau, ne ikin ræha napilæn. **27:55:** Luk 8:2-3

Kəmitənim Iesu
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56;
Jon 19:38-42)

⁵⁷ Etəm Aramatia u rəhan nautə tepət, nərgin u Josep, in etəmim kit rəha Iesu. Nian tinatuwa iuəhkir o napinəpən,

⁵⁸ təmuwin məplan Pailat, kən tətəpəh-in nīpəti Iesu, kən Pailat tegəhan-in nīpəti Iesu kəm in.

⁵⁹ Kən Josep təmiləs nīpəti Iesu muwin malpin e niməhan ruən wi kit, nərgin u linen,

⁶⁰ kən miləs muwin miləs-ipən e suwit wi kəmel e kəpiel. Suwit u in rəha Josep. Kən məsəupəlpəlin-pən kəpiel asol kit mahtosiɡ-in nīpəɡ kəpiel lan, kən matuwin.

⁶¹ Meri Maktala, ne Meri kit mīn katuəpələh əh iuəhkir o suwit.

Mopael mīn itəm kəmotehm nīpəɡ kəpiel

⁶² Nian əh, in nian katol əpen-əpenə o Sapat, kən kəmən lawiɡin e Sapat, pris asol mīn ne Farisi mīn kəmotuwin motəplan Pailat.

⁶³ Motən-ipən məmə, “Etəm-iasol. Nīkitəmat tinəht məmə, nian suah əh, etəm rəha neiuəən, təmatəmegəh əh, matən məmə, ‘Nian kisil otuwa muwin, kən Uhgīn otosmegəh mīn io e nīmīsən.’

⁶⁴ Tol nəhlan, ahl-ipən rəham neen mopael okotuwīn moatehm nīpəɡ kəpiel suwit mətoarus-pən nian kisil tuwa muwin. Mətan, rəhan netəmim okotuwa kakləh-in nīpətin, kən motən-ipən kəm netəmim məmə təməmegəh mīn e nīmīsən. Kən neiuēiuəən u, in otərat taprəkis-in itəm aupən.”

⁶⁵ Kæn Pailat tæmæn-ipæn mæmæ, “Otos mopael min, kæn motuwîn motol natimnat rafin itæm nakotolkeike mæmæ okotol o nehm wiræn suwit e nipæg kæpiel.”

⁶⁶ Kæn kæmotuwîn moatehm wir nipæg kæpiel tol nulan, motælähæu-pæn næmtätin kit e kæpiel.‡ Kæn kæmotælähæu mopael min mæmæ okoatehm ikin æh.

28

*Iesu tæmægæh min
e nimisæn*

*(Mak 16:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)*

¹ E Sante laulaugin agin, * tæmatian mæsian wiræn, Meri Maktala ne Meri kit min kæmian mæmæ oki-auag suwit e nipæg kæpiel.

² Kæn æmun, namig asol kit tæmæloal mæto-inu nagelo kit ræha Iæræmæ ræ tæmeiuaiu e nego e neai muwîn e nipæg kæpiel, kæn mæsoupælpæl-in rækis kæpiel, kæn matæpæläh-pær lan.

³ In tætasie tahmen e nipitæn, kæn ræhan natimnat min kotæruæn tahmen e nahui noa nitæhæi.

⁴ Mopael min kæmotægin pik, kæn motasiæp-asiæp, narmilat tæmikæ tahmen e netæm kæmotimis.

⁵ Kæn nagelo tæmæn-ipæn kæm pætan mil mæmæ, “Suæginæn, mæto-inu ekitun mæmæ natuegæs-in Iesu itæm kæmætu-pær e nig kæluau.

‡ **27:66:** Roiu, kitat kæsotitun ætuatipæn mæmæ kæmol næmtätin æh o nolæn naka. Kæm-naka kæmælis nol kit itæm tæmol mak lan, o kæm-naka u, kæmol e plasta. Mæto netæmim rafin kotitun mæmæ suah kit otæsilæs-irækisæn. Kæn okæmæ koatæplan næmtätin mæmæ tæmæhapæn, o tæmiet rækis, kæn mopael min okotitun mæmæ suah kit tæmahwin rækis kæpiel. * **28:1:** Næghatæn Kris ætuatip tatæn mæmæ, ‘Nian Sapat tinol namnun, e nian itæm tætaupæn e wik

⁶ Tikə u ikin-u. In təməmegəh mīn e nīmīsən tah-men əm e inu təmən mihin aupən. Uea muəplan ikin təmatəməhl ikin.

⁷ Kən ian uəhai, kən muən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, ‘In təməmegəh mīn e nīmīsən, kən in tətaupən-in itəmat matuwīn əpəh Kalili. Kən ikin əh, onəkotəplan in əh-ikin.’ Itəla, rəhak u nəghatən enən kəm itəmlau.”

⁸ Kən pətan mil kəmuagim uəhai əm e suwit e nīpəg kəpiel, matuəgin, mətə nīkilau tətagien, mətian məmə okuən-ipən kəm netəmim rəha Iesu.

⁹ Kən əmun, Iesu tiet-arəpa olau, mən-ipən məmə, “Təwir.” Kən kəmuea o Iesu, muaskəlim nelkin, kən muəfak kəm in.

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Suəginən. Ian muən-ipən kəm piak mīn məmə okotuwīn Kalili. Ikin əh okotəplan io ikin.”

Nəghatən rəha mopael mīn

¹¹ Nian pətan mil kəmualiwək mətian, kən mopael mīn əh neen kəmotuwīn e taon, kən motən-ipən kəm pris asol mīn natimnat rafin itəm kəmotəplan.

¹² Nian pris asol mīn kəmotuwīn motəplan netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel, kən moatol noa kit motəlis nəghatən lan. Kən motos-ipən mənī asol kəm mopael mīn,

¹³ motən-ipən kəm ilat məmə, “Nakotən-ipən kəm netəmim məmə, ‘Rəhan netəmim kəmotuwa lapin nian itimat emotapil, motakləh-in nīpətīn motiləs motagim.’

14 Okəmə kapman otəto namnusən u, kən itimat ekotəg-ətuatip-in nəghatən u kəm in. Itəmat onəsotosən nəratən lan.”

15 Tol nəhlan, mopael mīn kəmos mənī, kən motol tahmen-pən əm məmə kəmən mihin kəm ilat. Kən namnusən u təmuwīn mītəlau e netəm Isrel muwa mətoarus-pa roiu.

Iesu təmīet-arəpa

o rəhan netəmīm

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

16 Kən netəm lepen rəha Iesu kəmotuwīn Kalili, motuwīn e nītot itəm Iesu təmən kəm ilat məmə okotuwīn ikīn.

17 Nian kəmotəplan in, kən kəmotəfak kəm in, məto neen rəhalat nətəligən tatol kəiu.

18 Kən Iesu tuwa olat, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nepətən rafin rəha nego e neai ne nətueintən o nərəmərən, Uhgīn təmos-ipa kəm io.

19 Tol nəhlan, otuwīn motiuw netəmīm rəha noanol mīn rafin e nətueintən məmə okotuwa rəhak netəmīm, kən motol baptais elat e nərgī Tata Uhgīn, ne Nətīn, ne Narmīn,

20 kən motəgətun ilat məmə okotətəu-pən rafin nəghatən mīn itəm emən kəm itəmat. Kən nīpahrienən, ekətətig kitat mīn itəmat nian mīn rafin mətoarus namnun nian.”

North Tanna New Testament
The New Testament in the North Tanna Language of
Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna
de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b